Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXI., št. 152 — Ljubljana, sreda 3. julija 1940 — Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 3492 in 3292
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. — Telefon 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon št. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Švica na novi poti

Mali švicarski republiki smo tekom te vojne tudi na tem mestu večkrat posvetili pozornost, ki jo je zaslužila zaradi svoje preudarne in dosledne zunanje politike. Švica, ki ni nacionalna država, temveč sestavljena iz vej treh velikih narodov v Evropi, je v marsičem lahko služila za zgled tudi malim državam, zgrajenim na nacionalni osnovi. Politika Švice se seveda naslanja na dolgo tradicijo: notranja na načela ljudske demokracije, zunanja pa na princip brezpogojne nevtralnosti. Državica je bila stvorjena kot nekakšen »mrtev pas« med tremi velesilami, Italijo, Francijo in Nemčijo, ter je zato vso svojo zunanjo politiko uravnavala v skladu s tem svojim posebnim zemljepisnim in političnim položajem. Od svoje tradicionalne nevtralnosti se je Švica oddaljila samo po zadnji svetovni vojni, ko je postala članica Društva narodov in je v njem morala z drugimi državami prevzeti del obveznosti, ki so zanjo izvirale iz ženevskega pakta. Razvoj v Evropi po letu 1935, ki pomeni začetek krhanja sistema kolektivne varnosti, pa jo je privedel do tega, da se je zopet osvobodila teh svojih obveznosti v Društvu narodov in se vrnila nazaj k svoji strogi nevtralnosti izza predvojne dobe.

Švica je pri tej svoji politiki že od nekdaj ločila med uradno nevtralnostjo, nevtralnostjo svoje odgovorne vlade, ter zadržanjem svojih državljanov, katerim ni v nobenem oboroženem konfliktu prepovedovala simpatij za ta ali oni vojni tabor, kakor tudi ne kritičnega presojanja svetovnih dogodkov. Ta nota samostojne in svobodne presoje svetovnega dogajanja je našla svoj najvidnejši izraz v pisanju švicarskega časopisja, ki se je razlikovalo od ostalega časopisja v Evropi prav po svoji nepristranosti, izborni informiranosti ter treznosti brez senzacionalnih primesi. Tudi ta pojav je odgovarjal tradicionalnemu političnemu pojmovanju povprečnega Švicarja, ki je veljal za politično zrelega, v šoli svoje demokracije izšolanega človeka.

Razvoj dogodkov na zapadnem bojišču, tik ob mejah Švice, ni ostal brez posledic, niti za zunanjo, niti za notranjo vsmeritev švicarske republike. Švica se je spričo temnih oblakov, ki so se zbrali nad Evropo, že takoj ob izbruhu sedanje vojne obrambno pripravila za vsak primer. Že v septembru lanskega leta je odredila splošno mobilizacijo in ostala v stanju popolne pripravljenosti — prvič v svoji zgodovini — doa pred dobrim tednom. Švicarji so le s težavo prenašali huda obrambna bremena, vendar niso niti za hip dopuščali nobenega dvoma, da bodo svojo domovino branili, ako bi bila napadena. Ukrepi, ki jih je medtem izdala švicarska vlada, so marsikateri mali državi služili za zgled temeljitih in vsestranskih priprav za uspešno državno obrambo, in to z upoštevanjem vseh spremenjenih pogojev modernega vojskovanja.

Z izločitvijo Francije kot vojaškega činitelja na zapadnem bojišču se je zunanji položaj Švice močno spremenil. Nevarnost, da bi bila vpletena v vojni ples, ker bi to zahtevali strateški interesi tega ali onega vojnega tabora, je s tem odpadla. Tako je švicarskemu ljudstvu prikazala novi položaj tudi švicarska vlada v svoji izjavi z dne 25. junija, v kateri čitamo med drugim, da pomeni za Švicarje »veliko olajšanje dejstvo, da so trije naši veliki sosedi nastopili pot miru«. To olajšanje je bilo za Švico tem pomembnejše glede na njeno notranjo etnografsko strukturo, v kateri so medsebojno povezani v državni skupnosti prav odlomki onih treh narodov, ki so si stali do pred kratkim nasproti kot sovražniki, ki pa so se sedaj odločili za premirje.

Toda poleg tega zunanjepolitičnega momenta pa so dogodki na zapadu vplivali tudi na notranje življenje v Švici. V že navedeni izjavi z dne 25. junija nakazuje namreč vlada švicarskemu ljudstvu, da bo treba misliti sedaj tudi na nekatere notranje prilagoditve novemu položaju in se spričo novih potreb švicarske skupnosti odpovedati marsičemu, kar je tvorilo doslej bistvo švicarskega življenja. Vlada svari pred utvarami, da bi se smeli Švicarji zaradi zunanjega položaja vrniti k brezskrbnemu življenju in hoditi po dosedanjih stopinjah. Vlada izhaja pri tem iz naslednjega spoznanja: »Preden bo Evropa spet doživela svoj vzpon, bo morala najti svoje novo ravnotežje, ki bo vsekakor drugačno od dosedanjega in zgrajeno na drugačnih osnovah kakor ono, ki ga Društvo narodov navzlic vsem svojim naporom ni moglo ustvariti. Na vseh področjih, na duhovnem in materialnem, gospodarskem in političnem področju, bo obnova zahtevala ogromne napore, ki se bodo morali razvijati izven zastarelih oblik, ako naj bodo uspešni.« Nove potrebe pa bodo zahtevale naglih odločitev, čim manj besed, tem več dejanj. To bo mogoče doseči le z naglimi sklepi od zgoraj, brez nepotrebnih debat, kajti »nastopil je čas notranjega preroda.«

Ubiranje novih, primernejših poti pa seveda že po prepričanju švicarske vlade še ne pomenja, da bi se bilo treba izneveriti tradicijam, kajti tradicija sama zahteva obnavljanja, ker ni v njenem bistvu, da bi vztrajala na istem mestu, temveč da z uvidevnostjo in treznostjo iz preteklosti koraka v bodočnost... Čas ni sedaj primeren, da bi se bolestno ozirali nazaj. Poglede moramo odločno upreti naprej, da z vsemi svojimi razpoložljivimi silami pomagamo pri vzpostavi v razsulu se nahajajočega sveta. In švicarska vlada še posebej priporoča svojim državljanom: »Vsakdo izmed nas mora sedaj odložiti starega človeka. To pomeni, da ne smemo več samo govoriti, temveč misliti, ne več samo vsevprek razpravljati, temveč ustvarjati, ne več samo uživati, temveč proizvajati, ne več samo zahtevati, temveč tudi dajati.«

Izjava švicarske vlade pomeni torej velik notranji prelom z vsem onim starim, kar se je izkazalo za »zastarelo«, ne pa tudi preloma s tradicijo švicarskega ljudstva. Izjava napoveduje prilagoditev švicarskega notranjepolitičnega življenja novim potrebam Švice v »novem, nastajajočem svetu«, toda ne brez posebne povezanosti z vsem, kar se je doslej izkazalo za dobro. Švica stopa torej na novo pot — pot, ki so ji švicarski listi nadeli ime »avtoritarne demokracije« — zvesta sama sebi. Samo tako si namreč lahko zagotovi svoj obstoj ne glede na spremembe, ki bi jih od nje terjal čas.

Madžarsko-rumunski spor

Madžarska vlada ne bo odredila splošne mobilizacije — Pogajanja z Rumunijo za obojestransko umaknitev čet z meje — Madžarska za enkrat še ne bo zahtevala izpolnitev svojih zahtev

Budimpešta, 2. jul. s. (Reuter.) V ponedeljek zvečer je imela madžarska vlada važno štiriurno sejo, na kateri je proučila položaj v zvezi z dogodki v Rumuniji. Pred sejo je imel zunanji minister grof Csaky daljši razgovor z nemškim poslanikom. Čeravno o seji vlade ni bilo izdano nobeno uradno poročilo, se je vendar zvedelo, **da se je vlada odločila proti izvedbi splošne mobilizacije. Prav tako je bilo sklenjeno, da naj predlaga madžarska vlada rumunski vladi obojestransko umaknitev čet z meje za 1 km, da se preprečijo obmejni incidenti. Obstoji nadalje domneva, da madžarska vlada v sedanjem trenutku ne bo postavila zahteve po izpolnitvi teritorialnih koncesij s strani Rumunije.**

Danes so bile tudi uradno demantirane vesti o obmejnih incidentih na rumunski meji, o katerih so prispela poročila včeraj prav iz Budimpešte. Iz vsega tega sklepajo v diplomatskih krogih ,da je v zadnjih 24 urah nastal v stališču madžarske vlade glede Rumunije popoln preokret.

Napetost popušča

Budimpešta, 2. jul. p. V vsej madžarski javnosti je opaziti veliko vznemirjenje. Ozračje je zelo napeto. Tisk je močno rezerviran. Povsod se pospešeno nadaljujejo vojaške priprave in strogo izvaja cela vrsta najnovejših policijskih ukrepov. Prebivalstvo je prepričano, da lahko nastanejo vsak hip resni zapletljaji na madžarskih mejah, oblasti pa naglašajo, da so bili vsi doslej izdani ukrepi potrebni zaradi vobčega političnega položaja.

Kljub temu vsi ti ukrepi spominjajo na ukrepe, ki se izdajajo le za primer vojne. Uradništvo se brzojavno poziva z dopustov nazaj v službo, alkoholne pijače se ne smejo točiti, prepovedano je zbiranje ljudi v večjih skupinah na ulicah, lokali morajo biti od 23. zvečer zaprti. Železniški in javni avtomobilski promet je za civiliste do skrajnosti omejen. Vlaki so prepolni vojakov in rezervistov, ki jih vojaške oblasti nujno vpoklicujejo. Davi je bil izdan nov proglas, ki zabičuje ljudem, naj potujejo le v skrajni potrebi, da bi bilo tako dovolj železniških vagonov in avtobusov ter tovornih avtomobilov na razpolago za vojsko. Ljudstvo še vedno vsak trenutek pričakuje proglasitev splošne mobilizacije.

Službeni krogi ne dajejo nikakih podrobnejših pojasnil o vseh teh ukrepih, vendar se je izvedelo, da so v teku pogajanja z Rumunijo, da bi se likvidirali obmejni incidenti. **Danes je z letalom prispel v Budimpešto madžarski poslanik v Bukarešti Bardoszy. Takoj po svojem prihodu se je sestal z zunanjim ministrom Csakyjem in ministrskim predsednikom Telekijem. Diplomatski krogi tolmačijo njihov prihod v Budimpešto kot znamenje, da je pričela napetost popuščati. Zvedelo se je, da se madžarska in rumunska vlada pogajata za aranžma, po katerem bi se rumunska in madžarska vojska umaknili za 1 do 2 km z meje, da bi se preprečili nadaljnji incidenti.** Službeno demantirajo vse govorice, ki so se razširile v zvezi z madžarskimi vojaškimi pripravami, posebno pa vest, po katerih naj bi Nemčija nameravala poslati večje kontingente svoje vojske na Madžarsko in jih v prvi vrsti razmestiti vzdolž rumunske meje.

V zvezi z madžarsko revizionistično akcijo je vzbudil veliko pozornost komunike, ki ga je snoči objavilo madžarsko zunanje ministrstvo. V njem pravi med drugim, **da madžarska vlada nikakor ne zanemarja svojih teritorialnih zahtev, bo pa potrpežljivo čakala, da se rešijo obči evropski problemi.** Madžarska se ne bo odrekla ozemlju, ki ga je izgubila pred 20 leti.

Posredovanje Nemčije

Budimpešta, 2. julija. s. (Ass. Press) Danes se zdi, da so se zboljšale možnosti za mirno ureditev madžarsko-rumunskega spora. Po nepotrjenih vesteh sta se celo že tako Madžarska, kakor tudi rumunska vojska nekoliko odmaknili od meje, da preprečita incidente. Izgleda, da kaže Nemčija interes na mirni ureditvi madžarsko-rumunskega spora.

Po informacijah iz merodajnih madžarskih krogov bi se Madžarska zadovoljila sedaj tudi z odstopom samo dela Transilvanije. Popuščanje z madžarske strani pripisujejo nemškemu vplivu. Na drugi strani izgleda, da je tudi rumunska vlada za mirno ureditev spora.

Kljub popuščanju napetosti pa se zdi, da bi vsaka obnovitev obmejnih incidentov utegnila privesti do nepreglednih posledic. V tem smislu se glasi tudi protestna nota, ki jo je zaradi obmejnih incidentov izročila madžarska vlada rumunski vladi.

Posebno pozornost je vzbudilo tudi v Budimpešti dejstvo, da je Nemčija včeraj poslala Rumuniji večje število bombnih letal. To se gotovo ne bi bilo zgodilo, če bi pričakovala Nemčija izbruha konflikta med Rumunijo in Madžarsko.

da nemški tisk o sovjetski akciji proti Rumuniji in o odcepitvi Besarabije še vedno molči. Na merodajnem mestu tudi odločno zanikajo vesti, da bi bila Nemčija zagotovila Rumuniji svojo pomoč proti morebitnim nadaljnjim akcijam Sovjetske Rusije. Te vesti označujejo za plod sovražne propagande, ki hoče na ta način izzvati nova nesoglasja.

Rumunsko-nemška vojaška zveza?

Bukarešta, 2. jul. s. (Ass. Press) Tu so se razširile govorice, da bo med Nemčijo in Rumunijo v kratkem sklenjena vojaška zveza. Te vesti so se pojavile takoj potem, ko se je rumunska vlada sinoči odrekla angleški garanciji za svoje meje. Že nekaj ur po izjavi rumunske vlade v tem smislu je dospelo v Rumunijo večje število nemških bombnikov za rumunsko vojsko.

Vsi oddelki za obrambo pred letalskimi napadi v Bukarešti so stalno v popolni pripravljenosti.

Poročila iz Besarabije javljajo, da ruska okupacija odstopljenega ozemlja poteka mirno. Ruske čete so sicer ponekod prekoračile demarkacijsko črto, vendar so se povsod zopet umaknile na določeno mejo. V Bukarešti se kljub temu boje, da bi mogla iti Rusija še dalje v svojem prodiranju v Rumunijo. Pošiljko nemških letal rumunski vojski smatrajo kot indirektno svarilo Rusiji, da naj se varuje takega koraka.

Rumunija predlaga balkansko konferenco

Berlin, 2 julija. s. (Ass. Press.) Po informacijah iz tukajšnjih diplomatskih krogov je rumunska vlada predložila nemški vladi sklicanje konference vseh balkanskih držav, ki naj bi uredila vsa odprta vprašanja južnovzhodne Evrope in ki naj bi bila v Rimu.

Ni še znano, kako bo na ta predlog reagirala nemška vlada.

Incidenti na mejah

Sofija, 2. julija. AA. (DNB) Uradno demantirajo vesti o incidentu na rumunsko-bolgarski meji, ki so jih objavili gotovi inozemski listi.

Budimpešta, 2. julija. AA. (MTI) Neka romunska patrola je oddala več strelov na poveljnika madžarske obmejne straže v bližini Viska. Madžarski obmejni stražniki so istotako odgovorili s streljanjem ter se je rumunska patrola umaknila, pri čemer je oddala še nekaj strelov. Madžarska vlada je protestirala pri rumunski vladi zaradi tega dogodka ter je opozorila na posledice, ki lahko nastanejo zaradi dejstva, da so rumunske čete zbrane takoj ob madžarski meji.

Dardanele na vrsti

Basel, 2. julija. z. Južnovzhodni dopisnik »Basler Nachrichten« poroča, da so v bolgarskih diplomatskih krogih prepričani, da se hoče sovjetska Rusija do kraja osvoboditi. Zato prevladuje splošno prepričanje, da bo takoj po končani ureditvi besarabskega vprašanja načela vprašanje Dardanel. V balkanskih diplomatskih krogih so splošno prepričani, da je Moskva baš zaradi tega pospešila ureditev besarabskega problema, da bi imela za pogajanja s Turčijo glede Dardanel proste roke in zavarovano zaledje. Sedaj, ko je Rusija absolutni gospodar Črnega morja in ko nadzira izliv Dunava, lahko tudi pri pogajanjih glede Dardanel nastopi mnogo bolj energično. Po informacijah balkanskih diplomatskih krogov je Anglija s politiko in taktiko sovjetske Rusije v južnovzhodni Evropi zadovoljna in jo zasleduje s polnim razumevanjem. Kakor zatrjujejo v teh krogih, je vprašanje Dardanel tudi bistveni predmet razgovorov, ki jih je imel novi angleški veleposlanik Cripps v Moskvi.

Zasedba Besarabije in Bukovine končana

Sovjetske čete so že povsod dospele na novo sovjetsko-rumunsko mejo

Moskva, 2. julija. AA. (Tass) Sovjetske čete so prispele v severni Bukovini in Besarabiji do meja, določenih v sporazumu z Rumunijo. Na ta način je končana zasedba Besarabije in severne Bukovine.

Bukarešta, 2. julija. AA. (Rador) Sporočilo rumunskega glavnega generalnega štaba pravi: Dne 1. julija so se operacije za izpraznitev Besarabije nadaljevale po določenem načrtu. Izpraznitev je bila izvršena severno od črte Seletina — Ciude — Pancate — Boiana — Pinauci — Briceni — Ederata — Recea — Cisca — Reni — Kalarahi — Cuculeni — Romanesti — in Lakulsitai. Na nekaterih krajih so bili incidenti zaradi prehitrega napredovanja sovjetskih enot, toda vsi ti incidenti so v glavnem likvidirani potom pogajanj med vojaškimi predstavniki obeh strank na zadovoljiv način.

Odpovedana jamstva

Bukarešta, 2. julija. AA. (Rador) Sporočilo, ki je bilo izdano po seji ministrskega sveta, pravi med drugim:

Zunanji minister je najprej obrazložil najnovejšo fazo izpraznitve severne Bukovine in Besarabije, nato pa je orisal aktualno prevsmeritev rumunske zunanje politike, ki je nastala zaradi novega reda, ki se pojavlja v Evropi. **V okviru te politike je Rumunija odpovedala angleško-francoske garancije, dane ji 13. aprila minulega leta. Ministrski svet je soglasno sprejel ta sklep.**

London, 2. jul s. (Reuter) Izjavo rumunske vlade, da bo Rumunija spremenila svojo zunanjo politiko sedaj v skladu z novim redom v Evropi, tolmačijo v angleških političnih krogih v tem smislu, **da pomeni to popolno zunanjepolitično naslonitev Rumunije na os Rim - Berlin.**

Rim, 2. julija. AA. (DNB) V italijanskih političnih krogih smatrajo odpoved francosko-britanskih jamstev od strani rumunske vlade kot potrdilo stališča, ki sta ga državi osi Rim - Berlin od začetka zastopali in po katerem ta jamstva niso bila samo popolnoma nekoristna, temveč naravnost nevarna. V italijanskih političnih krogih pozdravljajo dejstvo, da je rumunska vlada s svojim včerajšnjim sklepom stopila na pametno pot.

Berlin, 2. julija. z. Odpoved angleškega jamstva, ki ga je svoječasno sprejela rumunska vlada, smatrajo v Berlinu za dogodek velike politične važnosti. »Berliner Börsen Zeitung« smatra to za dokaz, da je začela Rumunija sedaj tudi v svoji zunanji politiki vpoštevati načelo življenjskega prostora, kakor ga je doslej vpoštevala tudi že v gospodarskih odnošajih z Nemčijo. Demonstrativna odpoved angleškega jamstva predstavija po mnenju lista dokaz, da je angleška politika na jugovzhodu Evrope doživela popoln poraz. Značilno za presojo položaja v Berlinu pa je dejstvo,

Italija in Nemčija za mir v jugovzhodni Evropi

Vsi ukrepi madžarske vlade so bili izdani v sporazumu z Rimom in Berlinom

Budimpešta, 2. jul. z. V političnih krogih poudarjajo, da Nemčija in Italija prizadetih držav nista pustili v dvomu, da ne želita nobenih motenj na Balkanu, da ne bi nastale ovire v produkciji. Že akcija Sovjetske Rusije je povzročila v tem pogledu velike motnje. Odločilnega pomena pa je vprašanje, ali bo rumunska vlada lahko sama obvladala težkoče, ki so se pojavile v novo nastalem položaju. Ukrepi, ki jih je izdala madžarska vlada, so bili izdani v sporazumu z Italijo in Nemčijo v cilju, da se ohrani mir v jugovzhodni Evropi.

Milan, 2. jul. z. Italijanski listi poročajo, da je treba glede na položaj na Balkanu predstavljati, da sta državi osi Rim—Berlin v sedanjem trenutku še prav posebno zainteresirani na tem, da se ohrani na Balkanu mir. Baš zaradi tega sta tudi nasvetovali Madžarski in Bolgariji, naj zaenkrat opustita svoje revizionistične zahteve. Dočim glede miroljubnosti Bolgarije ni dvoma, pa smatra Italo Zingareli, da dajo vojaški ukrepi Madžarske dokaj misliti. Velika večina madžarske javnosti smatra, da je napočil ugoden trenutek, ko lahko Madžarska do kraja izvede svoj revizionistični program.

Curih, 2. jul. z. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da se je Italija sprijaznila z izvršenim dejstvom v pogledu Besarabije, da pa je glasilo Vatikana »Osservatore Romano« zelo v skrbeh zaradi usode katoličanov v Besarabiji in severni Bukovini. Vatikansko glasilo poudarja, da je Besarabija mnogo bolj rumunska kakor pa ruska, kar da še v večji meri velja za Bukovino kjer so bili Rusi vedno v veliki manjšini. Bukovina se je po svobodnem ljudskem glasovanju izjavila za priključitev k Rumuniji in je bil v poznejših mirovnih pogodbah izid tega glasovanja samo legaliziran.

Nemško vojno poročilo

Zasedba dveh angleških otokov — Živahne letalske akcije

Berlin, 2. julija. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo opoldne naslednje vojno poročilo:

V dneh 30. junija odnosno 1. julija so oddelki letalskih sil v napadu zavzeli britanska otoka v prelivu Jersey in Guernsey, nakar so jih zasedle udarne edinice vojne mornarice in oddelki nemške vojske. Pri tem je neko nemško izvidniško letalo v kratkem spopadu sestrelilo dve angleški bojni letali tipa Bristol-Blenheim. V teku izvidniške akcije nad Rokavskim prelivom je bila 1. julija popoldne napadena ter zažgana neka britanska obalna stražna ladja vzhodno od Torquaya. Nadaljnji uspešni napadi so bili izvedeni na luko Sick v severni Škotski. V noči na 2. julija so naša bojna letala znova napadla pristaniške naprave ob Bristolskem kanalu. Opaženih je bilo več požarov in eksplozij.

V noči na 2. julija so v sever. in zapadni Nemčiji britanska letala metala bombe tudi na Kiel. Povzročila so le neznatno materialno škodo. Nekaj civilistov je bilo ubitih. V celoti je protiletalsko topništvo sestrelilo 5 sovražnih letal, poleg tega pa je pri ponočnem napadu na Kiel mornariško protiletalsko topništvo sestrelilo še 2 sovražni letali. Tri nemška letala se niso vrnila v svoja oporišča. Število v dneh 30. junija in 1. julija v letalskih spopadih sestreljenih sovražnih letal se je dvignilo od doslej objavljenih za 5 na 23

London, 2. julija. AA. (Reuter). Sovražna letala so izvršila v toku minule noči napade na več krajev v jugozapadni Angliji. Okoli polnoči je bilo vrženih več bomb. Protiletalsko topništvo je stopilo takoj v akcijo. Kolikor se je moglo doslej zvedeti, so bile ranjene štiri osebe.

O priliki bombardiranja nekega mesta na severovzhodnem Škotskem je bilo ubitih 12 oseb, 18 pa ranjenih. Nemška letala, ki so včeraj bombardirala to mesto so vrgla večje število bomb.

Odstranjen spomenik francoskega generala

Pariz, 2. julija. br. (DNB). Nemški vojaki so na povelje pariškega poveljstva odstranili spomenik generala Mangina. Pokojni general je bil pred leti poveljnik francoske vojske, ki je okupirala Porurje.

Švicarski novinar izgnan iz Berlina

Berlin, 2. julija. AA. (DNB) Berlinski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« je bil izgnan iz Nemčije, ker je s širjenjem neresničnih vesti skušal zastrupiti odnose med Nemčijo in Rusijo. Imenovani časnikar je bil izgnan iz Nemčije v korist Švice same, katere tisk rad hujska in prinaša laži, ki utegnejo — če se bodo še nadaljevale — ogrožati celo obstoj lastne države.

Vojvoda Windsorski odpotoval v Lizbono

Madrid, 2. julija. s. (Ass. Press) Vojvoda in vojvodinja Windsorska sta danes z avtomobilom odpotovala iz Madrida v Lizbono.

MOŽNOST VPADA NA IRSKO IN SKOZI ŠPANIJO V AFRIKO

Angleški listi o nevarnostih, ki ogrožajo angleški imperij — Anglija bo branila Sirijo in Libanon pred vsakim napadom

London, 2. jul. s. (Reuter) Mnogi angleški listi se bavijo danes z možnostjo nemškega vpada na Irsko. Med drugimi omenja tako možnost tudi »Times«, posebno izčrpno pa obravnava to vprašanje »Yorkshire Post«, ki opozarja, **da bi lahko Nemci s transportnimi letali prepeljali sedaj na Irsko vojaštvo, ne da bi pri tem morali leteti preko Anglije. List pravi, da bi v enem samem dnevu mogli Nemci z letali izkreati na Irskem dovolj vojaštva, da zasedejo vso državo.** Sedanji položaj Irske je močno podoben onemu v Skandinaviji in na Nizozemskem tik pred nemško invazijo. Enako kakor Norveška in Nizozemska, je Irska primeroma slabo oborožena. Nemški poslanik v Dublinu je nasvetoval de Valeri, da naj irska vlada ne ukrene ničesar, kar bi moglo izzvati Nemčijo.

London, 2. jul. s. (Reuter) Po informacijah iz Madrida bi utegnila Nemčija postaviti španski vladi zahtevo, da bi dovolila prehod nemške vojske preko španskega ozemlja v Afriko. V zvezi s tem se pojavlja v nekaterih angleških krogih zahteva, da naj bi začela Anglija z odločnejšimi vojaškimi operacijami proti Italiji v Afriki. Tak odločen nastop naj bi vplival na nadaljnje zadržanje Španije napram vojni.

Sirija in Libanon

Ankara, 2. julija. br. (Stefani) Tu so se danes razširile vesti, da so se angleško-turška-iraška pogajanja glede na novi položaj, ki je nastal na Bližnjem vzhodu zaradi francoske kapitulacije, končala brez uspeha. Po informacijah poučenih krogov je angleška vlada skušala doseči z Irakom in Turčijo sporazum, po katerem naj bi vojske vseh treh držav zasedle Sirijo. Iraku naj bi pripadla pretežna večina dežele. Turčija naj bi dobila Mosul in Alepo, ostali predeli ob obali in predvsem Libanon pa naj bi pripadli Angliji.

Beirut, 2. julija. s. (Reuter) Iraški zunanji minister Nuhri es Sahib je v premstvu iraškega justičnega ministra na povratku iz Ankare dospel danes v Damask. Tu se je sestal med drugim z angleškim, turškim in iraškim konzulom, kakor tudi z bivšim predsednikom sirijske vlade ter predsednikom parlamenta in drugimi vodilnimi sirijskimi osebnostmi. Domnevajo, da veljajo ti razgovori iraškega zunanjega ministra vprašanju bodočega položaja Sirije in Libanona. Enako kakor Turčija se tudi Irak za usodo obeh francoskih mandatnih ozemelj posebno zanima.

Angleži zasedli Aleppo

Berlin, 2. jul. br. (DNB) Po zadnjih poročilih je postal položaj v Siriji nejasen. Francoske čete so se umaknile iz Aleppa, ki so ga zasedle angleške čete. Francozi so tudi nekatere druge važne postojanke prepustili Angležem. V Turčiji je zbudilo to veliko pozornost, vendar pa zaenkrat odklanjajo vsako pojasnilo.

Petrolejski vrelci v Perziji v ospredju

London, 2. jul. z. V tukajšnjih krogih ne izključujejo možnosti, da bosta skušali Italija in Nemčija prodreti do perzijskih in iraških petrolejskih vrelcev. V tem primeru so prepričani, da tudi Turčija ne bi mogla ostati izven vojne.

Weygand na poti v Sirijo

Atene, 2. jul. s. (Reuter) Danes zjutraj je dospel z letalom iz Francije v Atene francoski vojni minister general Weygand, ki je na poti v Sirijo. Njegov prihod je vzbudil tem večjo pozornost, ker se je general Weygand že sredi preteklega tedna mudil v Siriji in je ravno pod njegovim vplivom odredil general Mittelhauser ustavitev sovražnosti s strani Sirije.

Nemške domneve o angleških načrtih

Rim, 2. julija. AA. (DNB) Angleška vlada je razširila v javnosti gotove vesti, ki razkrivajo angleške načrte na Bližnjem vzhodu. S temi vestmi angleška vlada opozarja, da se mora ustavitev sovražnosti v Siriji, ki jo je odredil general Mittelhauser, smatrati kot ogražanje britanske nadvlade na Sredozemskem morju in da zato Anglija ne more dovoliti nobene akcije, ki bi utegnila škodljivo vplivati na obveznosti, katere je prevzela za obrambo držav na Bližnjem vzhodu. To je — tako piše vojni dopisnik DNB-ja, odgovor Anglije na sklep generala Mittelhauserja, do korektno izvrši povelje maršala Petaina.

Nenadni odhod generala Weyganda v Beirut je pospešil delavnost londonske vlade. Zdi se, da se bo zdaj zgodilo, kar se je že nekaj dni pričakovalo. Francoska vzhodna armada ne sodeluje več z britansko vojsko na Bližnjem vzhodu in je to za Anglijo težak udarec. Uradno sporočilo londonske vlade naj bi pripravilo javnost na skorajšnjo akcijo Velike Britanije. Ni mogoče misliti, da bi general Mittelhauser brez boja dovolil, da bi angleške čete zasedle Sirijo. Armada generala Weyganda ima vsekakor nad 130.000 vojakov, težko artilerijo in bombnike. Ni znano, ali se ladjevje francoske vojne mornarice mudi v sirskih pristaniščih. Če Angleži zdaj podvzamejo korake v Siriji, potem jim preti nevarnost, da se bodo morale njihove čete boriti na dveh straneh, v Siriji in v Egiptu. Tak angleški korak bi rodil brez dvoma posledice mednarodnega značaja. Turčija je prec nekaj dnevi sklenila s Sirijo pogodbo, pokateri se obe državi zavezujeta, da bosta teritorialne spremembe dovolili samo na podlagi medsebojnega soglasja. Na ta način je Turčija spet pokazala svoje dejansko zanimanje za Sirijo.

London, 2. julija z. V tukajšnjih diplomatskih krogih smatrajo, da izjava angleške vlade glede Sirije ni bila izdana brez sporazuma s Turčijo, ki se je o tem še poprej sporazumela z Moskvo. V Londonu računajo ne samo z napadom Italije in Nemčije na Bližnji vzhod, marveč tudi vpoštevajo možnost, da bi se Španija pridružila Rimu in Berlinu. Dejstvo, da zasleduje nemška diplomacija dogodke na Balkanu samo kot opazovalec, tolmačijo tako, da smatra Nemčija vse, kar se sedaj dogaja na Balkanu, zgolj za provizorij ter da bodo razmere na Balkanu dokončno urejene šele po končani vojni.

Egiptski bombaž prodan Angliji

Kairo, 2. julija. AA. (Reuter) Med egiptsko in angleško vlado so se začela pogajanja glede odkupa letošnje žetve bombaža. Na osnovi sporazuma bo ves bombaž, ki se pridela v Egiptu, prodan Anglji in razpodeljen po raznih dominionih.

Nov red v Baltiku

Moskva, 2. julija br. (Tas). Od včeraj se tu mudi litvanski zunanji minister Mickievicius. Danes dopoldne ga je sprejel predsednik sveta komisarjev in komisar za zunanje zadeve Molotov. Razgovor je trajal dve uri.

Talin, 2. julija. br. (Stefani). Podpredsednik vlade je imel govor po radiu, v katerem je ugotovil, da se je ravnotežje v Evropi povsem prevrnilo. Na kontinentu nastaja nov red. Spričo tega so zaman poskusi malih držav, da bi ostale nevtralne. Zato si morajo na vse načine prizadevati, da bi se izognile vojni. Pakt Estonije s sovjetsko Rusijo ima za Estonsko baš ta namen. Estonska vlada bo strogo izpolnjevala svoje obveznosti do sovjetske Rusije in izvedla velike gospodarske in socialne reforme, nazadnje je pozval estonski narod, naj se ves posveti stvari domovine.

Iz Rige poročajo, da je danes tudi letonski predsednik razveljavil obrambno zvezno pogodbo z Estonijo.

Kovno, 2. julija. AA. (DNB). Z ukazom predsednika republike so bile izvedene daljnosežne spremembe glede osebnosti v litvanskem vrhovnem sodstvu. Odpuščeni so bili predsednik civilnega oddelka vrhovnega sodišča in državni tožilec Kavolis, več državnih tožilcev in sodnikov apelacijskega sodišča in drugih sodišč. Tudi pri vojnih sodiščih so bile izvedene številne osebne spremembe. Veliko število vojaških poveljnikov posameznih okrožij je bilo zamenjanih z novimi osebnostmi, ki se več ne bodo imenovale vojaški poveljniki, pač pa šefi vojaških okrožij. Odpuščenih je cela vrsta polkovnikov.

Mussolini o bitki na alpski fronti

Predsednik italijanske vlade o štiridnevni krvavi borbi med Italijani in Francozi tik pred sklenitvijo premirja

Rim, 2. julija. br. (Stefani) Ministrski predsednik Mussolini je po povratku z inspekcijskega potovanja po francoskih krajih, ki jih je zavzela italijanska vojska, je poslal princu Umbertu, poveljniku armijskega zbora na alpski fronti, pismo, v katerem obeležujepomen borb v Alpah in uspeh italijanske vojske.

»Sedaj, ko sem se vrnil v Rim«, pravi Mussolini, »vam želim ponoviti izraze svojega velikega zadovoljstva spričo discipline, zadržanja in morale vojske, ki ji poveljujete. Vsi oddelki, ki sem jih pregledal, so se sijajno izkazali. Italija in tujci morajo vedeti, da se je od 21. do 24. junija razvijala v dolžini 200 km in v višinah 2000 do 3000 m sredi neprestanih snežnih viharjev bitka, ki bo ohranila ime bitke na zapadni alpski fronti. Italijanska vojska je od Malega Bernarda pa do reke Roye s svojim silnim pritiskom prebila prvi sistem francoske obrambne črte v globini 8 do 32 km. Francozi, ki so se zakopali v svoje kaverne, so se s topovi vseh vrst odločno branili do premirja. Francozi sami so osupnili spričo silnih napadov, spričo popolnega prezira nevarnosti, ki sta ga pokazali italijanska pehota vseh vrst in topništvo. Inženjerski bataljoni so uspešno sodelovali pri vseh teh napadih. Borba je bila trda in krvava, kar dokazuje mnogo tisoč ljudi, ki so onesposobljeni za borbo. Imena padlih bodo objavljena. Kar se tiče ranjencev, moram reči, da ni človeškega rodu, ki bi pokazal v takih okoliščinah tolik mir in stoicizem.

Visočanstvo, ko vam to pišem po svojem končanem obisku v zapadnih Alpah, sem mnenja, da ne gre več prikrivati teh podatkov, ki že pripadajo zgodovini in ki znova poveličujejo slavo italijanske vojske. Domovina mora biti ponosna na te svoje sinove, ki jih je tako utrdilo 20 let fašizma.«

Rim, 2. julija. AA. (Stefani) Mussolini je poslal državnemu podtajniku v letalskem ministrstvu in načelniku štaba italijanskega zrakoplovstva generalu Pricolu naslednjo brzojavko:

Sporočite letalcem in posadkam letalstva, da italijanski narod z upravičenim ponosom zasleduje njihovo delavnost. Sedanji prvi dnevi letalskih bojev so dokazali, da je duh bojevnikov v zraku vreden Francesca Baracche. — Mussolini.

Francesco Baracca je bil eden najslavnejših italijanskih letalcev za časa svetovne vojne in je sestrelil pri spopadih 34 sovražnih letal.

Italijansko vojno poročilo

Rim, 2. jul. br. (Stefani) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo opoldne naslednje vojno poročilo:

Na meji Cirenaike so italijanska letala kljub slabemu vremenu uspešno bombardirala in obstreljevala s strojnicami kolono sovražnih oklopnih avtomobilov. Nekaj avtomobilov je zgorelo, nekaj pa jih je bilo močno poškodovanih. Dve naši letali se nista vrnili v svoji oporišči.

Skupina italijanskih letal je nenadno in ponovno zelo uspešno bombardirala velik sovražni konvoj na jugovzhodnem Sredozemskem morju.

V Vzhodni Afriki so naša letala napadla pristaniške naprave in skladišča v Berberi ter poškodavala razne objekte. Sovražna letala so skušala napasti Masauo. Naša lovska letala so takoj intervenirala ter sestrelila dva sovražna aparata. Protiletalskemu topništvu vojne mornarice je uspelo zadeti neko nadaljnje sovražno letalo, ki je v plamenih padlo na tla. Sovražnik je bil prisiljen, da se je umaknil.

Skupina sovražnih letal je bombardirala Augusto. Takojšnja in uspešna akcija mornariškega protiletalskega topništva je preprečila, da bi napadalci, dosegli večji uspeh. Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno. Gmotna škoda je neznatna. Ranjeni so bili trije civilisti.

Truplo maršala Balba prepeljano v Italijo

Benghazi, 2. julija. AA. (Stefani) V Benghaziju je bila prirejena posmrtna svečanost ob truplu maršala Itala Balba in njegovih tovarišev. Maršal Graziani, ki je prispel iz Tripolisa, je izkazal zadnjo čast maršalu Balbu in njegovim tovarišem. Spominski svečanosti so prisostvovali maršalova vdova in starši njegovih padlih tovarišev ter predstavniki vojnih in civilnih oblastev. Posmrtni ostanki maršala Balba so bili prepeljani nato na lafeti v cerkev, pred katero so stražili karabinerji. Za lafeto so peljali pokojnikovega belega konja, za njim pa so šli predstavniki oblastev, domovinske in arabske čete in ogromna množica ljudstva. Po zadušnici v cerkvi je imel maršal Graziani govor, v katerem je naglasil veliko vlogo, ki jo je imel maršal Balbo in njegovi tovariši v razvoju fašizma. Nato so bili prepeljani smrtni ostanki na letališče, odkoder so bili z letali poslani v Italijo.

Maršal Graziani novi guverner Libije

Rim, 2. julija. AA. (DNB) Poveljnik italijanskih oboroženih sil, general Graziani, je bil imenovan tudi za generalnega guvernerja Libije.

Italijanski sunek ob abesinski meji

Nairobi, 2. julija. AA. (Reuter) Uradno sporočilo, ki je bilo snoči objavljeno, pravi, da so italijanske čete na abesinski meji po močnem topniškem ognju izvedle napad proti angleškim položajem. Angleške izgube so neznatne. Sovražni napadi so bili odbiti.

Italijanski bombniki so včeraj napadli mesto Marsa Matruch in dve drugi mesti v Egiptu. Napadi niso povzročili škode in tudi človeških žrtev ni bilo.

Okrog 500 žrtev letalskih napadov

Rim, 2. jul. br. (Stefani) Po podatkih o žrtvah letalskih napadov v Italiji v prvih treh tednih vojne je bilo 91 ljudi ubitih, in sicer 77 od sovražnih bomb, 4 od drobcev protiletalskih granat, 8 od granat sovražnega bojnega brodovja in 2 od sovražnega mornariškega topništva 29 in od granat ostalega sovražnega topništva 1 oseba.

Italija zgubila doslej 13 podmornic

Kairo, 2. junija. s. (Reuter). Poveljstvo angleške mornarice v Egiptu javlja, da je uspelo angleškim vojnim ladjam konec preteklega tedna potopiti še štiri italijanske podmornice. Nekaj članov posadk podmornic je bilo rešenih. Nadalje javlja poveljstvo mornarice v Egiptu, da je bilo s potopljenega italijanskega rušilca »Espero« rešenih 44 članov posadke.

S temi najnovejšimi izgubami se poviša število italijanskih podmornic, ki so bile potopljene v dosedanjem teku vojne, na 13. Skupno je imela Italija ob začetku vojne 120 podmornic, od katerih pa je bila večina nameščena v Sredozemskem morju. Italijanski mornarici bo zlasti težko nadomestiti izgube v Rdečem morju in Indijskem oceanu.

Napadi angleških bombnikov

Kairo, 2. junija. s. (Reuter). Poveljstvo angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu javlja, da so izvedle včeraj formacije angleških bombnikov uspešne napade na rafinerijo bencina in bencinske tanke v mestu Augusta na Siciliji. V rafineriji je bil povzročen požar in se je štiri minute potem, ko je prva bomba zadela cilj, dvignil gost črn dim.

Nadalje so angleški bombniki napadli letališča v mestih Gondar in Azozo v Abesiniji. Zadetih je bilo več italijanskih letal na letališčih. Eno od njih je zgorelo, pet pa jih je bilo resno poškodovanih. Bombe so zadele tudi zgradbe v bližini hangarjev na letališčih. Ti napadi so bili izvedeni kljub močnemu ognju protiletalskih topov.

Iz Kenije so južnoafriški bombniki izvedli več važnih izvidniških poletov. Pri Mojali so napadli transport sovražnih motornih vozil ter povzročili z direktnimi zadetki veliko škodo.

Pomorska vojna zahteva zopet večje žrtve

Znatne izgube zavezniških trgovinskih mornaric v tednu od 17. do 23. junija

London, 2. julija. s. (Reuter) Admiraliteta je objavila danes podatke o žrtvah **pomorske vojne v tednu od 17. do 23. junija.** V tem času je bilo potopljenih 8 angleških trgovinskih ladij s skupno 88.000 tonami. Nad 30.000 ton odpade na operacije ob evakuaciji angleške vojske iz francoskih luk. V istem času je bilo nadalje potopljenih 8 zavezniških trgovinskih ladij s skupno 70.000 tonami. Toda izmed teh izgub odpade 33.000 ton na operacije ob francoskih obalah. Nevtralne države so v istem tednu izgubile 11 ladij.

Vse te izgube so v primeri z dosedanjim potekom vojne sicer znatne, vendar še vedno predstavljajo samo polovico izgub, ki jih je imela angleška trgovinska mornarica v svetovni vojni v času, ko je bila nemška podmorniška kampanja na višku.

Admiraliteta pojasnjuje povečanje žrtev pomorske vojne med drugim z dejstvom, da se je znatno povišalo število nemških podmornic v akciji, vendar še vedno ne tako, da bi to upravičevalo razburjenje. Drugi razlog za povečanje žrtev pa je v tem, da je angleški konvojski sistem zaradi spremembe stališča Francije prišel za trenutek nekoliko v nered. Tudi ni bilo za spremstvo trgovinskih ladij na razpolago dovolj vojnih ladij, ker so bile potrebne za operacije ob francoskih obalah.

Izgube nemške trgovinske mornarice so do 30. junija dosegle 857.000 ton, italijanske pa 229 000 ton. V istem času je imela po uradnih podatkih angleška trgovinska mornarica celo več tonaže nego ob izbruhu vojne pred 10 mesci. Izgube v tem času so bile namreč več nego nadomeščene z gradnjo novih ladij kakor tudi z nakupi v inozemstvu in zaplenitvijo sovražnih ladij.

London, 2. julija. s. (Reuter) Uradno odločno demantirajo nemška poročila, da bi pri Brestu neka nemška podmornica potopila kako angleško križarko.

Blokada Francije

London, 2. julija. AA. (Reuter). Na vprašanje, ali so bili izdani potrebni ukrepi za izvajanje blokade na onem delu francoskega ozemlja ki je zdaj pod nemškim in italijanskim nadzorstvom, je minister za gospodarsko vojno Dalton odgovoril v spodnji zbornici pritrdilno. Liberalni poslanec Mander je zastavil nato vprašanje, ali to velja tudi za oni del Francije, ki ni bil zaseden in ali se je vpoštevalo vprašanje železniških zvez s Španijo. Minister Dalton je odgovoril, da bi z ozirom na dejstvo, da gre tu za neko drugo vprašanje, rad poprej zvedel še za mnenje drugih in bi šele nato lahko kaj več povedal o tem. Glede francoskih kolonij je odločitev preložena na poznejši čas, dokler se ne razčisti vprašanje njihovega pomena.

Utrjevanje angleške obale

London, 2. jul. z. Ob vsej vzhodni in južni obali Anglije grade z vso naglico 30 km širok utrjeni pas. Merodajni vojaški krogi so proučili vse možnosti nemškega napada ter so temu primerno ukrenili obrambne ukrepe, vpoštevajoč pri tem tudi izkušnje, ki so si jih pridobili v Franciji. Utrjeni pas ne predstavlja utrdb v strnjeni črti, marveč so utrdbe razvrščene zlasti na najbolj ogroženih mestih v obliki pahljače. V kratkem bo imenovan tudi vrhovni poveljnik, kateremu bo podrejena ne samo suhozemna vojska, marveč tudi **mornarica, letalstvo in civilna obramba.**

Rim, 2. julija. z. Kdaj se bo začel splošen napad na Anglijo, še ni nič gotovega, toda v poučenih rimskih krogih zatrjujejo, da bo mesca julija prišel dokončni obračun z Anglijo. Neka visoka vojaška osebnost je izjavila, da bo do konca julija likvidirana tudi Anglija in s tem obenem končana vojna.

Napadene angleške transportne ladje

Sofija, 2. jul. p. »Zora« poroča, da je skupina italijanskih bojnih letal v grških vodah napadla skupino šestih angleških transportnih ladij, ki so jih spremljali štiri rušilci in dve križarki. Ladje so prihajale iz Carigrada. Ena angleška ladja je bila zadeta. Na obalah grških otokov se je vso noč čulo močno topniško streljanje.

Poljske in češke čete v Angliji

London, 2. julija. AA. (Reuter) Vojni minister Eden je sporočil v spodnji zbornici, da so v Anglijo prispeli oddelki poljske in češke vojske in da se zdaj preurejajo. Za sedaj še ne more dati obširnejše izjave o tej stvari, reči pa more, da so ti oddelki dobrodošli v boju Velike Britanije proti skupnemu sovražniku. Kar se tiče vojaštva na Irskem, je že razporejeno, tako da more na najboljši način zagotoviti varnost države.

Podpredsednik vlade Attlee je na neko vprašanje odgovoril, da vlada v popolni meri spoznava, kolikšnega pomena je čedalje večja ohrabritev vseh francoskih sil, ki morejo nadaljevati boj. Vlada se v polni meri bavi s tem vprašanjem.

Majski v zunanjem ministrstvu

London, 2. julija. AA. (Reuter) Sovjetski veleposlanik Majski je obiskal danes Foreign officen. Zvedelo se je, da se je razgovarjal o tekočih zadevah.

Nemški ujetniki v Kanadi

Ottawa, 2. julija. s. (Ass. Press) Po uradnih informacijah je včeraj dospela v Quebec angleška ladja, ki je pripeljala prvi transport nemških vojnih ujetnikov iz Anglije. Zaradi nevarnosti nemškega napada na Anglijo bodo vojni ujetniki in interniranci iz Anglije sedaj prepeljani v dominione.

Proces proti generalu de Gaulleu

Madrid, 2. julija. br. (Stefani). Kakor poroča »Depeche de Toulouse«, se je pred vojaškim sodiščem 17. vojnega okrožja pričel proces proti degradiranemu generalu de Gaulleu, vodji francoskega nacionalnega odbora v Londonu.

Nagla izdelava letal v Kanadi

Ottawa, 2. jul. s. (Reuter) Kanadski minister za vojno produkcijo je danes sporočil, da so kanadske tvornice tako pospešile svoj delovni program, da bo mnogo letal, ki so bila naročena šele za prihodnje leto, mogoče poslati Angliji že letos. Tvornice so izdelale tudi že 200 letal za vežbanje letalcev angleškega imperija v Kanadi. Skoro vseh v to svrho potrebnih 800 letal bo izdelanih v Kanadi.

Kje so meje Amerike

Ameriški vojni minister Stimson za uvedbo splošne vojaške obveznosti in o prvih postojankah ameriške obrambe

Washington, 2. julija. s. (Ass. Press) Vojaški in mornariški odbor senata sta danes zaslišala novega vojnega ministra Stimsona in mornariškega ministra Knoxa, da sklepata o potrditvi imenovanja. Več republikanskih in tudi demokratskih senatorjev je stavilo obema ministroma več vprašanj. Oba ministra sta predvsem morala izjaviti, da njuno imenovanje nima nobene zveze s politiko in da s prevzemom svojih funkcij nista pristala na tretjo kandidaturo Roosevelta za predsednika Zedinjenih držav. Mornariški minister Knox je še pripomnil, da je ponudbo za imenovanje najprej odklonil, potem pa le sprejel, ko se je po kapitulaciji Francije povečala nevarnost tudi za Zedinjene države.

Stimson je izjavil, da nihče v Zedinjenih državah ne želi poslati ameriške vojske izven mej države, razen če bi bilo to potrebno za varnost države, priznal pa je, da smatra, da bi bilo potrebno uvesti v Zedinjenih državah splošno vojaško dolžnost. Dejal je, da na drug način ne vidi, kako bi bilo mogoče Zedinjene države dovolj zavarovati. Zedinjene države ne smejo braniti svojih meja šele ob svojih obalah, temveč je treba smatrati že Portorico, Bermudsko otočje, Novo Fundlandijo in severovzhodno Kanado kot prve postojanke za ameriško obrambo. Po teh pojasnilih Stimsona je vojaški odbor senata že nocoj odobril Stimsonovo imenovanje za vojnega ministra.

Amerika priznava Petainovo vlado

Washington, 2. julija. AA. Zunanji minister Hull je izjavil, da je ameriški veleposlanik Bullitt dobil naročilo, naj se poda v kraj novega sedeža francoske vlade. S tem je odstranjen vsak dvom, ali bo ameriška vlada priznala vlado generala Petaina.

Kongres republikanske stranke zaključen

Washington, 2. julija. AA. (DNB) Kongres republikanske stranke, ki se je vršil v Filadelfiji, je končal včeraj svoje zasedanje. V ameriških krogih se smatra, da je kongres pripomogel k pomirjenju političnega ozračja, ki je bilo v zadnjem času precej razburkano. Smatra se, da je stališče republikanske stranke postalo jasnejše in v zvezi s tem tudi stališče Zedinjenih držav glede gotovih vprašanj. Glavna pozornost ameriških političnih krogov je obrnjena sedaj na vseameriško konferenco, ki se začne 20. julija. Ameriško delegacijo bo vodil zunanji minister Hull.

Rooseveltov ukrep o pošiljanju municije

New York, 2. julija. AA. (Reuter) Predsednik Roosevelt je podpisal zakon, s katerim se prepoveduje pošiljanje municije in opreme, ki pripada vojski in mornarici Zedinjenih držav, Veliki Britaniji. Takšne pošiljke se smejo odslej odpravljati samo pod pogojem, če vrhovni poveljnik vojske ali mornarice potrdi, da ne gredo na škodo obrambe USA. »Newyork Times« komentira ta sklep in pravi, da bo čez nekaj mesecev ameriška vojska in mornarica razpolagala z novim materialom, tako da bo mogla odstopiti nove količine starega blaga iz skladišč.

Boncour odpotoval v Zedinjene države

New York, 2. julija. AA. (Reuter) Bivši predsednik francoske vlade in dolgoletni delegat pri DN Paul Boncour prispe danes v Zedinjene države. Vkrcal se je bil na čezoceansko letalo »Transatlantic Cliper« v Lizboni.

Patriarh pri beograjskem županu

Beograd, 2. julija. AA. Nj. svetost patriarh dr. Gavrilo je obiskal danes dopoldne beograjskega župana Jevrema Tomića ter imel z njim daljši razgovor.

Bolgarski delavci za Nemčijo

Sofija, 2. jul. p. Iz Loma na Dunavu je odplul nemški parnik »Uranus« proti Dunaju. Z njim je krenilo v Nemčijo okrog 1000 bolgarskih zidarjev, ki jih bodo zaposlili v raznih krajih Nemčije. Prihodnji teden odpotuje v Nemčijo druga večja skupina bolgarskih delavcev.

Naši kraji in ljudje

Pred odkritjem spomenika Viteškemu kralju

Včeraj je predsednik odbora slovesno vzidal spominsko listino v podstavek

Odbor za postavitev spomenika

Ljubljana, 2. julija

Dela za postavitev spomenika blagopokojnega Viteškega kralja sredi Zvezde so se zaradi raznih ovir precej zakasnila, pospešenemu tempu zadnjega časa pa bo najbrž uspelo, končati priprave in postaviti lik na podstavek že v nekaj dneh, da bomo po vsej priliki še pred koncem julija prisostvovali svečanemu odkritju. Gradnja podstavka se bliža zaključku in danes ob 11.30 so se člani ožjega odbora za postavitev spomenika s predsednikom dr. Pipenbacherjem, člani umetniške žirije in zastopniki tiska zbrali k intimni slovesnosti, k polaganju spominske listine v vznožje podstavka. Slovesnosti je prisostvoval tudi avtor spomenika, akad. kipar Lojze Dolinar.

Kipar Lojze Dolinar

Predsednik dr. Pipenbacher je spominsko listino — svinčeno ploščo, v katero je pasar Alojz Pirnat po osnutku inž. arh. Hermana Husa vrezal spominsko besedilo — po tradicionalnem obredu vložil v podstavek. Spominsko posvetilo se glasi:

V LETU GOSPODOVEM TISOČ DEVETSTO IN ŠTIRIDESETEM, V MESECU JUNIJU SMO POLOŽILI V ZAVETJE KAMNA TO PLOŠČO, KI NAJ SPOROČA POZNIM POKOLENJEM NAŠEGA RODU, DA JE BIL TEGA LETA V SRCU SLOVENIJE, V BELI LJUBLJANI POSTAVLJEN

LIKOVNI SPOMENIK VITEŠKEMU KRALJU ALEKSANDRU I. UJEDINITELJU

Z DOBROVOLJNIMI PRISPEVKI VSEH SLOJEV SLOVENSKEGA NARODA KOT ZNAMENJE NJEGOVE LJUBEZNI IN HVALEŽNOSTI IN POTRDILO NJEGOVE VOLJE, DA HOČE OSTATI SVOBODEN NA SVOJI ZEMLJI, V KRALJEVINI JUGOSLAVIJI, ZDRUŽEN

S HRVATI IN SRBI ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

ODBOR ZA POSTAVITEV SPOMENIKA VITEŠKEMU KRALJU ALEKSANDRU I. UEDINITELJU

S to skromno slovesnostjo se je delo odbora za postavitev spomenika blagopokojnemu Viteškemu kralju po dolgih letih naporov in bojev približalo svoji dovršitvi in v kratkem bo Ljubljana doživela odkritje svojega največjega, resnično monumentalnega spomenika.

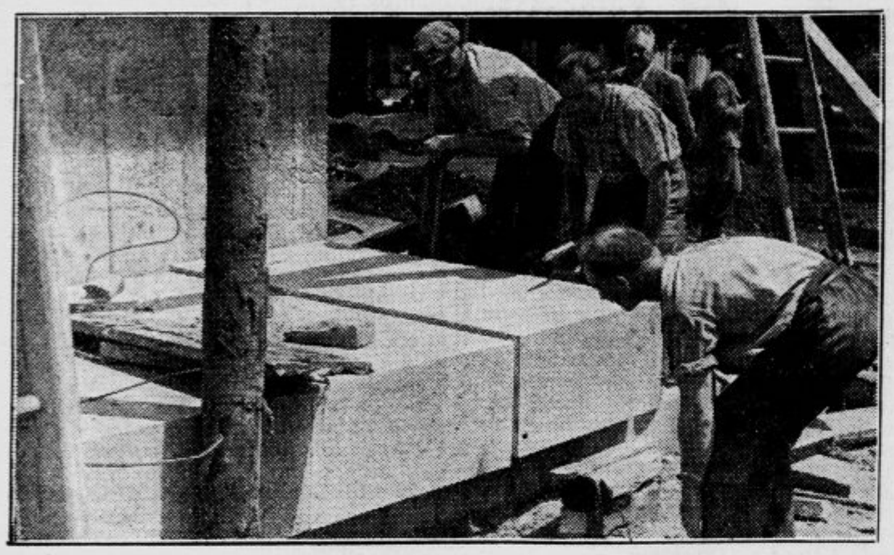

Spomenik obkladajo z granitnimi kvadri

Popularni resni komik BUSTER KEATON Vas bo zabaval v filmu **»KDO JE PAMETEN«** v katerem igra dvojno vlogo ljubimca in vodja gangsterjev. — Ob 16., 19. in 21. uri.
DANES PREMIERA! KINO SLOGA, tel. 27-30

Folklorni tečaj za učitelje

Ljubljana, 2. julija

Včeraj se je v prostorih Glasbene Matice pričel tečaj slovenskega glasbenega folklora za naše učitelje, ki bo trajal ves teden. Tečaj je informativnega značaja in naj pripravi glasbeno kvalificirano učiteljstvo za posrednika pri organizaciji obnovljene zbiralne akcije slovenskega glasbenega folklora. Ves tečajni načrt in program je izdelan po zasnovi folklornega instituta Glasbene Matice in pod okriljem prosvetne oblasti.

Menda je to prva tovrstna prireditev pri nas. Predavatelji uvajajo tečajnike v načela, probleme in metode sodobne etnografije, v pomen našega folklora za slovensko narodno vzgojo in prosveto, v teoretskem in praktičnem smislu. Predavajo gg.: direktor Bajc o dialektiki slovenskega jezika in o dialektični diaprebiji, dr. Dragotin Cvetko o biologiji, biografiji in o hevristiki folklora, vodja folklornega instituta Glasbene Matice France Marolt o sodobnih načelih in metodah etnografije, o problemih naše folklorne melopoije in melografije, prof. Tomc pa o koralni in instrumentalni osnovi našega glasbenega folklora. Teoretična predavanja se sproti dopolnjujejo s prikazom predmetnega gradiva in praktičnimi pripomočki, kakor s posnemanjem na fonične plošče, s fotogrami, diapozitivi in filmi. Zanimivi tečaj poseča 24 učiteljev iz raznih krajev podeželja, ki se jim bo pač na enotedenskih predavanjih odličnih glasbenih strokovnjakov močno razširilo obzorje in dan vpogled v bistva glasbenega, brez dvoma najbogatejšega dela našega narodnega folklora.

Prireditev je treba zlasti iz kulturno glasbenih in narodno vzgojnih vidikov še posebej toplo pozdraviti!

Kolektivna pogodba na Jesenicah in Javorniku

Uspešna pogajanja za draginjske poviške pri KID

Jesenice, 2. julija

Med zastopniki Kranjske industrijske družbe ter strokovnih organizacij delavstva zaposlenega v družbenih obratih na Jesenicah in Javorniku so sklenili včeraj kolektivno pogodbo o draginjskih dokladah, ki takole utemeljuje delavske zahteve:

Enkratni draginjski prispevek za dobo do 31. maja je zasnovan na porastu eksistenčnega minima (4članske družine) za povprečno 14.35% v razdobju od septembra l. 1939 do vključno maja t. l. nasproti prvim osmim mesecem lanskega leta. Ta porast se je izračunal iz povprečij lokalnega in splošnega eksistenčnega minima v zgoraj navedenih primerjalnih časovnih razdobjih tako, da se je vsak teh dveh porastov upošteval s polovičnim deležem. Splošni eksistenčni minimum se je povzel iz podatkov socialno statistične revije »Indeks« A. Benko Grado, Zagreb. Lokalni eksistenčni minimum pa se je ustanovil po načelih splošnega minima tako, da so se za živila, ki jih prodaja Kašta KID, vstavile vsakokratne oddajne cene Kašte, za ostala živila pa vsakokratne povprečne tržne cene na Jesenicah. Nadalje so se v lokalnem minimu za kurjavo in razsvetljavo vstavili za lansko leto iznosi po navedbah »Indeksa«, za prvih 5 mesecev letošnjega leta pa povprečje lanskega celega leta. Ostale postavke, izvzemši 10% pribitka za razno, so se vse povzele po »Indeksu«.

Za ista primerjalna razdobja se je ugotovil porast čistih mezd (to je mezd iz akordnih režijskih in nadomestnih zaslužkov — brez pribitkov za prekočasno delo) za 6.30%. Na osnovi razlike, ki izvira iz odstotnega porasta eksistenčnega minima in porasta mezd (8.05%) se je od vsote čistih mezd v razdobju od septembra l. 1939 do vključno maja t. l. izračunal enkratni draginjski prispevek za razdobje do 31. maja letos.

Za odmero mesečnih draginjskih doklad od 1. junija letos dalje se je ugotovil za mesec maj krajevni eksistenčni minimum z 2.118.31 din, odnosno splošni eksistenčni minimum z 2.384.42 din, kar predstavlja nasproti prvim osmim mesecem lanskega leta porast krajevno za 19.20%, odnosno splošno za 33.80%. Za ugotovitev povprečnega porasta se je po utemeljevanju zastopnikov KID, da število odjemalcev v Kašti stalno raste, upošteval tri četrtinski delež krajevnega in četrtinski delež splošnega porasta, kar predstavlja povprečni porast 22.85%.

Po vsestranskih in temeljitih debatah se je med predstavniki KID in predstavniki vseh štirih delavskih strokovnih organizacij dne 28. junija 1940 sklenila in obojestransko podpisala kolektivna pogodba o draginjskih dokladah k prejemkom delavstva Kranjske industrijske družbe na Jesenicah in na Javorniku, ki obsega v glavnem naslednje določbe:

Vse delavstvo, ki je pri KID vstopilo v službeno razmerje pred 1. aprilom 1940 in ki je bilo v staležu do vštetega 31. maja 1940, prejme v dodatno pokritje povišanih življenjskih izdatkov zaradi narasle draginje za dobo do 31. maja enkratni draginjski prispevek za april in maj v naslednjih iznosih: mladostni delavci, vajenci in gojenci Rudarske šole v Celju po 265 din, delavke in dninarice po 480 din, delavci I, II. in III. redne mezdne skupine 480, delavci IV., V. in VI. redne mezdne skupine 400, delavci VII. in VIII. redne mezdne skupine 330, vratarji in čuvaji 400, delavci-gažisti 330, oženjeni delavci za zakonsko neločeno ženo, ki ni uslužbena pri KID, dodatno 270, delavci za zakonske, adoptirane in priženjene otroke pod 14 leti starosti, če jih oni vzdržujejo, dodatno 80 din. Vse delavstvo bo prejemalo od 1. junija 1940 dalje za čas trajanja sedanje draginje mesečne draginjske doklade v sledečih iznosih: vsako dejansko započeto redno dnino, brez ozira na število opravljenih delovnih ur po 7 din, oženjeni delavci za zakonsko neločeno ženo, ki ni službena pri KID dodatno 170, delavci za zak., adoptirane in priženjene otroke pod 14. letom starosti, ako žive v njihovi oskrbi, dodatno 50 din. Delavcem, ki so nastopili službeno razmerje pred 1. junijem 1940 in ki izstopijo ali bolehajo ali so pozvani na vojaško dolžnost, pritiče doklada za ženo in otroke za ves započeti mesec v katerem so dejansko še vršili delo pri podjetju.

Smrtna nesreča pod Medijskim gradom

S kolesom je padel in se ubil zidar France Rems iz Šemnika

Zagorje, 2. julija.

V petek smo poročali o nesreči Jožeta Lapuha iz Lok, ki se je v Toplicah s kolesom zaletel v Mihelčičevo hišo in nezavesten obležal. Na srečo pa poškodba ni bila tako nevarna, kakor je izprva kazalo, in je ranjenec že iz nevarnosti.

Istega dne, ko smo to poročali, pa se je zgodila hujša kolesarska nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Zidar France Rems, zaposlen pri stavbinskem podjetniku Nikolu Pavliniču v Zagorju, se je v petek zvečer odpeljal proti svojemu domu v Šemnik. Ravno pod Medijskim gradom pa se je zgodila nesreča, o kateri točnejše podrobnosti še niso znane. Tam ga je neki njegov znanec, ki je slučajno prišel mimo, našel nezavestnega v mlaki krvi, z veliko rano na glavi. Znanec je brž priklical zdravnika iz Zagorja, ki je odredil, da je reševalni avto loške gasilske čete Remsa še isti večer odpeljal v ljubljansko bolnišnico. Izprva ni kazalo najhujše, a ko ga je včeraj šla njegova žena obiskat, je medtem prišlo v Zagorje uradno obvestilo iz bolnišnice, da je poškodbam podlegel. Kakor nam poročajo, so ga davi pokopali pri Sv. Križu na Ljubljanskem polju.

Pokojni Rems je bil delaven, vesel človek in je lepo skrbel za družino. Poleg žene zapušča dva otroka. Po dolini se razširjajo govorice, da ni sam padel s kolesom, temveč da je bil napaden. Preiskava, ki so jo uvedli orožniki, bo pokazala, koliko je resnice na tem.

Vidovdanski vojni ukaz

Z letošnjim vidovdanskim ukazom smo spet dobili vrsto novih rezervnih poročnikov, med katerimi naših ožjih rojakov. Z veljavnostjo od 31. decembra 1936 so povišani v rezervne poročnike: Ivan Köstl, Boren Metelko, Miroslav Križanič, Rudolf Dombi, Albin Kuret, Ivan Tihi, Jernej Koštomaj, Franc Poljanšek in Ivan Pretnar pri pešadiji; Martin Posavec pri konjenici, Gojmir Pehani pri inženjeriji, Oton Pancer pri intendanturi; za rezervnega nižjega vojnega činovnika 3. stopnje sta bila imenovana: Pavel Anderlič in Edvard Rupnik.

Z veljavnostjo od 31. decembra 1937 so rezervni poročniki: Andrej Petek, Adolf Dobovišek, Peter Vesel, Rudolf Balaš, Ivan Pepelnjak, Feliks Kovačič, Aleksander Dostal, Dušan Mazgon, Dragotin Jelačin, Ivan Merdelj, Žarko Pecelj, Andrej Odlasek, Josip Rafaeli, Anton Brukner, Viljem Frec, Stanko Stanič in Anton Cimperman pri pešadiji; Štefan Ilc, Miha Hajdinjak, Ivan Haberl, Hugo Hanzel in Ivan Marinčič pri artileriji; Frančišek Dobrovoljc pri intendanturi, Franc Lesjak je povišan za strokovnega poročnika.

Z veljavnostjo z dne 31. decembra 1938 so poročniki: Leopold Rijavec, Valentin Zupan, Josip Ebert, Jožef Košorok, Oskar Tominec, Ivan Rihar, Božidar Golner, Mirko Ivanek, Stanko Ravnikar, Franc Pajtler, Franc Repovž, Juro Vrabec, Vincenc Jurkovič in Stojan Plesničar pri pešadiji; Evald Sitar, Janez Lah, Franc Oblak in Ivan Košir pri artileriji; Matej Kleindinst in Radivoj Poženel pri inženjeriji, Stanislav Koštomaj pri intendanturi, Franc Škarabot pri art. tehnični stroki, dr. Vladimir Krsnič in dr. Otmar Potrč pri saniteti, Viktor Šporen pri veterini.

Z veljavnostjo od 6. septembra 1939 je rezervni višji vojni činovnik 5. stopnje ekonomske stroke Zdravko Verderber. Od 1. decembra 1939 so rezervni poročniki: Alojz Haberl, Rudolf Fabjančič, Anton Valenčak, Ivan Židani, Zdenko Steiner, Vilibald Kolar, Emil Kos, Mirko Štubelj, Ignac Založnik, Alojz Jilke, Ivan Režek, Josip Matijaš, Dragotin Satler, Mirko Kos, Josip Roic, Josip Stein, Vladimir Nemec, Vladimir Pušnik, Franc Derenčin, Oskar Reiner, Alojz Jagel in Josip Keuc pri pešadiji; Franc Vrečko in Franc Kočevar pri artileriji; Jožef Gostiša, pri inženjeriji; Alojz Farbah pri letalstvu; dr. Alfonz Kunst in dr. Oton Krivec pri saniteti; rezervni inženjer poročnik tehnične stroke je Viktor Princl. Rezervni nižji vojni činovniki 3. stopnje ekonomske stroke so: Jožef Zupanek Franc Lužnik, Jakob Slokan, Martin Cimerman in Alojz Horvat.

Novi rezervni podporočniki so: Z veljavnostjo od 1. decembra 1939: Josip Gabrijelčič pri pešadiji, Alfred Meglič, Evgenij Ravnihar, Franc Kikelj, Karel Okretič, Ciril Cvar in Ignac Banko pri avtomobilski stroki; Oto Šolc, Ladislav Cerer, Josip Skočir, Jakob Bračko, Primož Sedmak, Henrik Tretjak in Ivan Pučnik pri vozarstvu; rezervna sodna podporočnika sta Gojmir Sagadin in Vojeslav Poček; rezervna nižja vojna činovnika 4. stopnje ekonomske stroke z veljavnostjo od 1. decembra 1939 sta Stanislav Kavčič in Mihael Dermota.

V vidovdanskem vojnem ukazu so objavljena obširna pomilovanja v vojski. Nekatere kazni so popolnoma oproščene, nekatere pa na polovico.

Pri ženah, ki več let trpe na težki stolici, deluje vsakdanja uporaba naravne **»Franz-Josefove«** grenke vode, zavžite zjutraj in zvečer po četrtinko kozarca, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke rade jemljejo **»Franz-Josefovo«** vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.
Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Dolenjske Toplice imajo precej gostov. Pišejo nam: Kop[illegible] razmahu. Kljub neugodnemu vremenu je v dolenjskem zdravilišču že lepo število gostov iz raznih krajev naše domovine, pa tudi inozemci niso izostali, katerih zaradi vojnih homatij ni bilo pričakovati. Ob nedeljah in praznikih pride v Dol. Toplice posebno mnogo gostov za en dan, da si ogledajo zdravilišče in se okopljejo v topli termalni vodi. V veži kopališkega doma je na steni razobešen plastičen zemljevid zdravilišča in okolice, na katerem so označeni vsi bližnji in daljši izprehodi. Zemljevid je delo domačega učitelja g. Šlibarja Martina. Kopališka uprava pa je založila tudi male ročne zemljevide okolice, ki gostom prav dobro služijo v orientacijo

Kulturni pregled

Knjige Srbske književne zadruge

O izdajah najodličnejše beograjske književne družbe **»Srpske književne zadruge«** je bila že nekajkrat beseda v naši kulturni kroniki. Njene malce staromodno, vendar pa lično opremljene knjige v modrem platnu z rdečo obrezo sodijo po svoji literarni zanesljivosti in takisto solidni ceni (sedem knjig za 100 din) med posebno značilne pojave na srbskem knjižnem trgu. Tem se v zadnjih letih pridružujejo še štiri rdeče vezane knjige zbirke »Savremenika« poleg knjig »Zabavnika« in »Poučnika«.

Zadnja serija rednih izdaj ne zaostaja po vrednosti in po pomenu za prejšnjimi letniki. V knjigi na 180 straneh »Pesme« je zbrana poezija enega izmed značilnih pesnikov predvojne Srbije Vladislava Petkovića-Disa. Človeški in literarni profil tega pesimističnega pesnika osebne in narodne bolesti je orisal v uvodni študiji Božidar Kovačević, ki je zbirko uredil. Čitatelj bo našel v teh poezijah mnogo sozvočja med seboj in Disom — več kakor bi ga bil našel še pred nekaj leti. »Kroz moju dušu prošla su dva rata...«, vzklika pesnik v verzih »Prosto ime« in se v mnogih pesmih vrača k pojavu vojne, trpljenja, žrtve in hrepenenja po svobodi. Vzlic razkričanemu pesimizmu je bil tudi Petković-Dis pesnik žive nacionalne note.

Nadaljnja knjiga prinaša drugi del »Pripovetk« Veljka Milićevića. Ta literarni vrstnik M. M. Uskovića je umrl pred dobrimi desetimi leti in zapustil delo, ki je bilo malo znano in priznano. V tej zbirki in posebej še v drugi knjigi so natisnjene nekatere povesti iz rokopisov. Z zbirko je dobilo njegovo književno obličje znatno izrazitejše poteze.

»Pripovetke« Miška Kranjca v prevodu in z uvodom T. Potokarja smo v tem okviru že zabeležili in pozdravili prikupni poskus, da SKZ predstavi srbskemu čitateljskemu krogu enega najzanimivejših slovenskih proznih pisateljev povojne generacije. Naj samo še dostavimo, da štiri daljše povesti v tej knjigi dostojno, čeprav nepopolno predstavljajo pisateljske odlike, pa tudi tu in tam kakšno senčno potezo tega plodovitnega pisatelja. SKZ bi dobro storila, če bi posvetila podobno pozornost še kateremu našemu pisatelju, postavimo Jušu Kozaku. Izbor iz »Mask« in odlomki iz »Celice« in nekaterih drugih spisov bi nedvomno zanimali srbskega čitatelja.

V knjigi **»Razprave i članci«** so zbrani nekateri spisi lani v juniju umrlega literarnega zgodovinarja, teoretika in kritika prof. Pavla Popovića. V prvem izboru iz njegovega dela za SKZ so objavljene razprave o smereh in metodah proučevanja srbske književnosti, o svetem Savi, o zbirkah srbskih narodnih povesti, o srbski drami v 19. stoletju, o mladem Njegošu, o »Gorskem vijencu«, o Francetu Prešernu, o srbski Macedoniji i. dr. Članek o največjem slovenskem pesniku poteka iz leta 1905., ko je Pavle Popović prihajal na slovenska tla. O Prešernu sodi njegov srbski poznavalec, da ni kakor Njegoš globok filozofski pesnik, marveč fin poet artist in kot tak na zelo visoki stopnji. Popović se posebno zaustavlja pri »Krstu pri Savici« in »Sonetnem vencu« in ju — prav kakor liriko — ocenjuje z nekaterimi opazkami.

Sime Matavulja »Bilješke jednog pisca« so izšle v redakciji Marka Carja, ki je spisal predgovor. Avtobiografsko delo pisca »Bakonje fra Brne« je dobilo v tej izdaji dokončno obliko, in čeprav je ostalo nedovršeno, je vendar nenavadno zanimiv dokumet ne le o pisatelju, marveč tudi o njegovem času, zlasti o razmerah v Boki Kotorski in posebej še v Črni gori v sedemdesetih letih preteklega stoletja.

Milutina Garašanina »Dokolice« so izšle v redakciji in s predgovorom Jaše M. Prodanovića. M. Garašanin (1843 do 1898) je bil sin znanega državnika Karadjordjeve Srbije Ilije Garašanina, avtorja znamenitega »Načertanija« o bodoči južnoslovanski državi. Pisec »Dokolic« je bil takisto znan politik in vpliven državnik v eri Obrenovićev. Knjiga »Dokolice« vsebuje nekatere njegove idejne članke in zapiske na robu političnega življenja, osebne izpovedi in spomine. Članka »Parlamentarizem« in »Sloboda i red« sta posebno zanimiva v današnjih časih, ko so dobila ta vprašanja novo aktualnost.

Kot običajna prevodna knjiga je izšel v pričujočem »kolu« roman Nobelovega lavreata Ivana Bunina »Život mladoga Arsenjeva«. Morda najznačilnejše delo enega izmed vodilnih pisateljev one plasti ruske družbe, ki jo je revolucija najbolj izkoreninila in razmetala po svetu, je bilo vredno prevoda. V njem je mnogo krasnih strani avtobiografskega značaja in močnih podob iz ruskega življenja, kakor ga danes ni več. Delo je prevel Nikola Vidaković, Aleksander Solovjev pa je spisal topel predgovor.

V »Savremeniku« Srpske književne zadruge so izšle štiri knjige v modernejši opremi in takisto zelo po ceni (60 din v platno vezan komplet). Ta zbirka predstavija sodobno slovstveno tvorbo in se ne ozira toliko kot redne izdaje na solidno, ustaljeno vrednost. Nastala je iz opozicije »mladih« zoper »stare« in zaradi pravičnosti družbe nasproti novi tvorbi. Med letošnjimi knjigami so predvsem pesmi Stevana P. Beševića »U gradu radosti«. Je to pristen pesniški izraz človeka naših dni: skeptičen in ironičen po ideji, neuravnovešen v emocijah, vsekako pa zanimiv in značilen. Isidora Sekulić, pisateljica posebno finega peresa, ena najkulturnejših glav med Srbi, je v »Kroniki palanačkog groblja« podala svojevrstno pripovedno prozo, v kateri obuja spomine na mladost in šolska leta v Vojvodini, kjer se srečujejo na istih življenjskih tleh razne narodnosti, mentalitete, duhovne smeri. Vešče spisana proza Isidore Sekulić je dostojna intelektualne višine in čustvene kulture te priznane avtorice. Tretja knjiga, Branka Čopića novele »Planinci«, vsebuje 23 krajših proz mladega pisatelja, ki se je uveljavil pred širšim čitateljskim krogom s svojimi originalnimi pripovednimi feljtoni, kakor jih prav slovenskim listom tako primanjkuje. Čopić je mnogo obetajoče ime najnovejše srbske proze. — V četrti knjigi »Utisci i rasmatranja« so zbrane nekatere literarne in gledališke kritike Velimira Živojinovića.

V »Zabavniku« je izšel znameniti roman enega izmed predstaviteljev moderne angleške proze, Aldonsa Huxleya »Kontrapunkt života« v prevodu Bojane Drašković-Bojović. Avtorja, ki je danes svetovno znan, je predstavil s kratko uvodno študijo dr. Vladeta Popović. »Kontrapunkt življenja« je ena najznačilnejših literarnih študij o povojnem življenju, njega tokovih in problemih, ter sodi med reprezentativna dela današnje svetovne književnosti. Skoraj sočasno je izšel v Zagrebu tudi hrvatski prevod.

V »Poučniku« je izšel »Roman jegulje«, prirodopisno-pripovedno delo znanega učenjaka dr. M. Petrovića, profesorja matematike na beograjski univerzi. Ta priznani matematik je strasten popotnik in dober poznavalec prirode, obenem pa kultiviran pisec, ki ume zanosno in sugestivno pripovedovati o tako zamotanem prirodnem pojavu, kakor je življenje jegulje. Je to čtivo, ob katerem pozabiš temine in skrbi tega težkega časa in se predajaš svetu, po katerem te vešče vodi učeni pisec. Knjiga je obilno ilustrirana.

Vse to so izdaje pravkar zaključenega poslovnega leta »Srpske književne zadruge«. Že ta površni, zgolj informativni pregled pričuje o stalni kulturni pomembnosti te književne družbe, ki najlepše združuje srbsko tradicijo z živim vzgonom sedanjosti. —o.

Zapiski

Beograjski glas o Berkopčevi bibliografiji. Beograjska »Pravda« je priobčila v nedeljski številki daljše poročilo o jugoslovensko-češkoslovaški književni bibliografiji, ki jo je sestavil dr. Oton Berkopec in izdal Slovanski institut v Pragi. Poročilo v beograjskem dnevniku, je signiral O. J. Pisec poudarja pomen te obsežne publikacije, ki nudi pregleden material za zgodovino naših književnih in gledaliških stikov s Čehi in Slovaki v dobi 135 let. Pisec sodi, da je razpored gradiva odličen in nato karakterizira sestavljenčevo metodo in se zaustavlja pri posameznih rezultatih, ki jih je dr. Berkopec delno strnil v svoj predgovor. Beograjski poročevalec pravi med drugim: »Ko čitatelj pazljivo pregleda bibliografijo, vidi, da smo v preteklosti mnogo storili za spoznavanje knjiže-

Domače vesti

Zakaj pri nas ne bo vojne

Gospod urednik, morda vas bo zanimalo, da ugleden ljubljanski mož, ki je tudi v hudih časih obdržal zdrave živce in zdrav humor, takole bodri svoje prijatelje:

— Kaj se hudiča bojite! Vsaka klet je dobro zaklonišče zoper bombne napade.

— ? !...

— Da, prav gotovo. Samo ne sme treščiti vanjo!

Ali ni ta dovtip značilen za našo revščino? Kar odkrito povejmo: Kjer nič ni, tam tudi vojska ničesar ne vzame. To vam, takoj podrobneje razložim.

Čital sem, kako so razni evropski narodi, preden so se znašli v vojnem metežu, veselo zagotavljali:

—Ne, pri nas ne bo vojne. Pač pa bo na Balkanu!

(Kajti Balkancev ni škoda, njih pa!)

Dvakrat bridkejše je potem bilo njihovo razočaranje, ko vojna vihra ni segla na Balkan, marveč tja, kjer je bilo kaj vzeti.

Šel sem prebirat priročni zemljevid. Anglija obvlada dobro petino sveta. Njena bogastvo je neizmerno. Francija ima imperij, ki je dvajsetkrat večji kakor matična republika. Belgija premore Kongo, ki ima blizu dva in pol milijona kvadratnih kilometrov površine. Nizozemska ima samo nekaj manj kolonijalne posesti. A kaj imamo mi? Nič drugega kakor tole svojo državo, ki je do polovice plodna, do polovice kamenita. Po ničemer ne segamo in ničesar ne damo. Na svojo drago grudo in skalo smo navezani z vso ljubeznijo. Ta je krepka dovolj, da bo zavrnila roko, ki bi odkoderkoli segla čez nas. Vojne se bijejo danes tam, kjer je kaj vzeti. Naše domovinske ljubezni, nam pa nihče vzeti ne more. Zato pri nas ne bo vojne!

Tako pride tudi okoli 100 jeseniških šolskih otrok na letovanje v Dol. Toplice. Nastanjeni bodo v šolskem poslopju in bodo imeli lastno kuhinjo v baraki, ki jo je lastnica ga. Pelkova rade volje odstopila koloniji v uporabo. Mladina, ki pride v spremstvu učiteljstva, bo imela lepo priložnost, da se seznani z lepotami Dolenjske in znamenitostmi, ki jih ima ta del Dolenjske tudi v izobilju. Večina teh otrok še ni videla Dolenjske, zato ji bo vse, kar bodo videli na Dolenjskem, nekaj novega, zlasti še, ker so navajeni na gorenjske velikane, tu pa se jim bo odprl povsem nov svet. Zato smo uverjeni, da bo gorenjska mladina prav zadovoljna.

DIN 2·-
Molecin
ZANESLJIVO UNIČUJE MOLJE IN NJIHOV ZAROD
DROGERIJA KANC ŽIDOVSKA UL. LJUBLJANA MARIBOR

* **Denarni zavodi v dravski banovini** na praznik sv. Cirila in Metoda 5. t. m. ne bodo poslovali. Društvo bančnih zavodov za dravsko banovino.

* **Pred svojo stoletnico je prišel v Beograd.** Stari vstaš Boško Brković, kmetovalec iz vasi Necvijeća v trebinjskem okraju, je star 97 let. V življenju se mu je rodilo 10 sinov, ostala sta mu samo dva. Skromno je živel in pred dvema letoma je zadovoljen zvedel, da bodo vsi živi vstaši, ki so se borili isti čas, kakor Peter Mrkonjić, dobili podporo od države. Boško Brković je vložil prošnjo z vsemi potrebnimi dokazi. In njegova prošnja je romala nekajkrat na poti med Necvijećem in Beogradom. Naposled se je Brković naveličal čakanja. Ker ima sina strojevodjo, se je z njim dogovoril, da ga vzame s seboj v Beograd. Stopil je na lokomotivo oblečen v živo pisano narodno nošo, ki so jo nosili že njegovi dedje. Najstarejši gost naše prestolnice je zadnje dni vzbujal med prebivalstvom mnogo pozornosti. Upati je zdaj, da bo njegova prošnja vendarle ugodno rešena.

POCENI NA POČITNICE

Crêpe de Chine, rožast	DIN 29
Crêpe Marocain, rožast	DIN 36
Kreton Indanthren	Din 13

Ostanki polovična cena

MANUFAKTURA
F. Ks. Souvan
Ljubljana, Mestni trg 24.

* **Novi dekani zagrebške univerze.** Na zadnjih sejah fakultetnih svetov zagrebške univerze so bili izvoljeni novi dekani. Dekan bogoslovne fakultete je kanonik prof. dr. Stevan Bakšić, pravne prof. dr. Jovan Štefanović, modroslovne prof. dr. Stjepan Ivšić, medicinske prof. dr. Andrija Štampar, tehnične prof. inž. Franjo Bošnjaković, kmetijsko-gozdarske prof. dr. Ivo Pevalek, veterinarske prof. dr. Ivo Babić, rektor visoke ekonomsko-komercialne šole pa je prof. inž. Ivan Reitter. Še ta teden bodo izvolili po novi uredbi rektorja univerze.

* **Za rudarske inženjerje** so bili diplomirani na tehnični fakulteti univerze v Ljubljani gospodje: Aljančič Peter iz Kovorja, Pavlov Boris iz Tvera (Rusija), Sapač Franc iz Skakavcev in Šeše Ante iz Knina. Čestitamo!

* **Napredovanja v carinski službi.** Za višjega carinskega inspektorja 5. skupine je napredoval Stanislav Pavlič pri glavni carinarnici v Zagrebu, za višjega carinskega kontrolorja 6. skupine pa Avgust Berlot, Mirko Kobej, Ciril Svajger in Marjan Novak pri glavni carinarnici v Ljubljani, Božidar Knežević v Mariboru, Franjo Novik v Gornji Radgoni, Franjo Brumen v Dravogradu-Meži in Anton Simonič na Rakeku.

* **Nova grobova.** V Ljubljani je umrla gdč. Jakobina **Naglasova**, upokojena učiteljica, v visoki starosti 80 let. Pogreb bo izpred hiše žalosti, Novi trg 6, v četrtek ob pol 17. — V Šmartnem ob Paki je umrla ga. **Marija Boletova**, rojena Podrekova, žena železniškega skladiščnega nadzornika. — Rajnkima blag spomin, žalujočim naše sožalje!

* **Letovanje jeseniške šolske dece v Dol. Toplicah.** Pišejo nam: Letošnje šolske počitnice bo prijazna Dolenjska nudila šolski mladini prijetno letovanje v mnogih krajih.

BRAMORJE in VOLUHARJE
uniči preizkušeno sredstvo **Bramorin.** Navodila v drogeriji **Kanc**, Ljubljana, Židovska 1

* **Za radensko Protituberkulozno ligo** so darovali (razen darovalcev manjših zneskov) leta 1939/40: g. dr. Šarič za zdravilišče Radenci 1000 in 1000 din, Petanjska Slatina 300 in 200, Slograd 300 in 200, občina Radenci 500 in 100, Posojilnica Radenci 100 in 100, inž. Skaberne 100, Dr. S. 100, za uradništvo zdravilišča g. Diernmeier 90, g. Hrastelj in Domanjko po 50 din. **Vodstvo radenske PL.**

* **Ravnateljstvo trgovskega učilišča Christofovega učnega zavoda v Ljubljani,** Domobranska cesta 15, priredi za svoje dijake v sredo in četrtek 3. in 4. t. m. razstavo modernega pisarniškega pohištva, računskih strojev in raznovrstnih pisarniških potrebščin. Dijake, njih starše in ostale, ki se zanimajo za tovrstni napredek, vljudno vabimo, da si zanimivo razstavo ogledajo. Razstava bo odprta oba dneva dopoldne od 8. do 12. in popoldne od 3. do 6. ure. Vstopnine ne bo. Ravnateljstvo.

* **Dom na Polževem** vabi izletnike in letoviščarje. Dnevna oskrba je 50 din. (—)

* **Ciril-Metodova nedelja na Peci.** Planinci, pridite proslavit praznik sv. Cirila in Metoda na Peco! V nedeljo 7. julija ob 9. bo v planinski kapeli služba božja. Dostop s planinsko izkaznico neoviran. Prihitite v teh izrednih razmerah še prav posebno v velikem številu, da bomo prav krepko poudarili: sveta brata Ciril-Metod, čuvajte nam dom in rod!

* **Namesto venca** prijatelju Batjelu je daroval g. Ivan Kravos, Maribor, 200 din za društvo »Sočo« matico.

* **Opozorilo.** Ker za zaplembo moje knjige ni prenehala dolžnost plačevanja obrokov onim naročnikom, ki so naročili in prejeli knjigo »Kmetje včeraj in danes« pred zaplembo, prosim vse zamudnike, da zaostale obroke poravnajo po poštnih položnicah čim prej in mi z odlašanjem ne delajo neprilik še oni. **Ignac Koprivec.**

* **Matura svinjskega pastirja.** V vasi Strmenu pri Sisku si je izredno nadarjeni dečko Stevan Repac, moral služiti kruh s tem, da je vaščanom pasel svinje. Na učiteljevo pobudo si je takoj potem, ko je končal ljudsko šolo, kupil knjige za prvi in drugi gimnazijski razred. Na paši se je pridno učil. Pred leti se je zglasil na gimnaziji v Sisku in želel kot privatist položiti izpit čez prvi in drugi razred gimnazije. Skromni pastirček je iznenadil profesorje z velikim znanjem in je oba razreda izvršil z odliko. Nato se je profesor Djermanović zavzel za nadarjenega dečka, da je dobil tudi knjige za 3. in 4. razred. Stevan se je vrnil k svinjam na pašo in se je učil dalje. Čez dve leti je odlično opravil tudi malo maturo. Krog njegovih prijateljev je rasel in ti so ga podpirali pri nadaljnjem studiju. Predlanskim je Stevan odpravil 5. in 6. razred. Nato so mu vplivni krogi omogočili študiranje v Beogradu. Kot redni dijak je Repac lani odvršil sedmi razred, letos pa osmega in maturo s prav dobrim uspehom. Tako si je mladi svinjski pastir utrl pot v življenje in se bo zdaj vpisal na pravno fakulteto v Beogradu.

* **Strela je udarila v hišo.** Iz Dolenjskih Toplic nam pišejo: Letos skoro ne mine dan, da ne bi deževalo. Pa hude ure so zelo pogoste. Tako smo imeli tudi v nedeljo nevihto, med katero je udarila strela v hišo topliškega čevljarja g. Henigmana. Ves pločevinasti žleb pri strehi se je zasvetil in tudi po veži so se pojavile električne iskre. K sreči druge nesreče ni bilo, kakor da so pregorele varovalke pri električni razsvetljavi. Gospodar sam, ki je bil v sobi se je precej prestrašil. Prestrašili so se tudi ljudje, ki so bili v bližini.

SARDELNO PASTO
»NEPTUN«
exportira v razne države Evrope in Amerike **NEPTUN d. d., Split** — največja domača tovarna sardin.

* **Po osmih dneh spanja je izdihnil** dr. Bruno Nimkijević, starešina sreskega sodišča v Ključu, star šele 33 let. Kakor smo poročali je pred 9 dnevi nenadno zapadel v globok sen, nakar so ga pripeljali v bolnišnico v Banjaluki in so se zdravniki na vse načine trudili, da ga ohranijo. Hranili so ga umetno z mlekom in limonado. Toda po osmih dneh mirnega spanja, v katerem pač ni čutil nobenih bolečin, je dr. Nimkijević izdihnil. Zdravniki sodijo, da mu je vdrla kri v možgane. Pokopali so ga v ponedeljek popoldne v Banjaluki. Njegova smrt je vzbudila splošno obžalovanje, ker je bil dr. Nimkijević na glasu odličnega pravnika in marljivega sokolskega delavca.

* **Avtomobil je razbit, potniki živi in zdravi.** Pri Podsusedu se je pripetila nenavadna, kolikor toliko »srečna« nesreča. Nedaleč od vhoda v park je neki avto v največji brzini treščil v potok. Prizor je bil strahovit. Zaječale so ženske v avtomobilu, razbile so se šipe, razčesnil se je avto. Iz kopice zbitega železa so pa vendarle spravili potnike žive in zdrave na dan. Uvedena je preiskava.

* **Žalotna igra mlade Slovenke v Beogradu.** Gospa Marija Majheničeva, sobarica v ulici Kneza Pavla 59 je šele iz listov izvedela, da je končala tragične smrti njena 17letna hčerka Alojzija. Mati in hči sta prišli v Beograd iz Limbuša pri Mariboru in sta si služili kruh s pospravljanjem pri nekaterih družinah. Njun zaslužek je bil grenak in trd. Zvečer sta se sestajali in si potožili svoje težave. Zadnje čase pa je Alojzija pogosteje izostajala. Bila je željna zabave in je rada hodila plesat. Mladeniči so ji začeli dvoriti in prejemala je dan za dnem pisma. Mati ji je sicer pomagala kupovati obleke, toda vse je bilo premalo; zala Lojzka je večkrat tožila, da se ne more pošteno obleči. Pred nekaj dnevi je Lojzka ostala brez posla. To jo je hudo pobilo. Njeno veselo razpoloženje se je sprevrglo v pobitost. Štiri dni je od tega, ko je Lojzka odšla od matere. Ni se poslovila in mati je pač mislila, da gre dekle iskat službo. Toda Lojzka se ni vrnila. Preteklo nedeljo je mati menila, da bo našla hčerko na plesu v neki gostilnici v ulici Kneza Pavla. Šla jo je iskat, a je tudi tam ni našla. Enako ji v Slovenskem domu niso vedeli ničesar povedati o hčerki. Zaskrbljena se je mati vrnila domov. Naslednje jutro je iz listov zvedela, da je Alojzija skočila s Pančevačkega mostu v Dunav. Nesrečni materi so na komisarijatu paroplovne policije vrnili Alojzijin plašč, nekaj drobiža in legitimacijo. Poslovilnega pisma ni bilo. Vsa potrta se je mati vrnila v svojo skromno sobico. Žalujoča za svojo hčerko se mora dalje truditi za vsakdanji kruh.

DANES PREMIERA sijajne komedije United Artists filma
MLADA SRCA
Zgodba družine, ki je hotela vedno imenitno živeti — a ne na svoj, temveč na tuj račun. — V gl. vlogah: **Douglas Fairbanks jr., Janet Gaynor, Paulette Goddard.**
PREDSTAVE ob 16., 19. in 21. uri. KINO UNION, tel. 22-21

Ven z ostanki
je naša deviza za mesec julij! Uporabne ostanke svile in pralnega blaga želimo čim prej prodati in jih zato prodajamo po izrednih, malenkostnih cenah!
Svilenim tkaninam prekrasnih barv in vzorcev, kakor tudi pralnemu blagu stalnih barv smo cene ponovno znižali.
MANUFAKTURA DOBRE KAKOVOSTI BLAGA IN NIZKIH CEN
BRATA VLAJ, Wolfova ulica 5

Iz Ljubljane

u— **Gradnja in popravila.** Dviganje cen gradiva in porast delavskih mezd sta poleg sedanje dušljive atmosfere glavni vzrok letošnje slabe stavbne sezone. Med drugim gradi Zidarska družba trinadstropno hišo zdravnika dr. Basina iz Gledališke ulice na zahodni strani Strossmajerjeve ulice. Stavbna družba v Ljubljani je na koncu Ciril-Metodove ulice postavila večnadstropno hišo, katere lastnik je pleskarski mojster Egidij Šušteršič. Obsežno vogelno hišo med Prulami in Privozom, nekdanjo tvornico pletenin Henrika Franzla predelava že od marca novi lastnik kleparski mojster Košenina z Viča v stanovanjske svrhe. Na Emonski cesti prenavlja stavbenik Jakob Kalc zunanjščino dolge enonadstropne Jelačinove hiše štev. 2, kjer je nastanjen rumunski konzulat. Ob levi strani Emonske ceste so položili nov plinski vod in je s tem dosežena zveza med plinskimi vodi na Aškerčevi ulici in onim na Napoleonovem trgu. Gosposko ulico, ki je za vozni promet že ves teden zaprta, so zadnje dni nasuli z drobnim zelenkastim peskom iz Kamniške Bistrice. Pričakujejo le lepega vremena, da bodo mogli to važno ulico v strogem središču mesta še posmoliti in tako za dalje časa utrditi. V Gradišču, pri čevljarskem mostu in drugod nadomeščajo mestni delavci na cestnem tlaku manjkajoče drobne okrogle kocke z novimi. V nanovo preurejeni Zvezdi nadaljujejo urejevanje zelenih trat. Na novih prehodih že deluje manjši cestni valjar. Čeprav po malem vreme nagaja, vendar je pod košatimi kostanji vendarle možno opravljati potrebna vrtnarska dela.

Dr. JOSIP TAVČAR
ZOBOZDRAVNIK
NE ORDINIRA DO 10. JULIJA.
NEBOTIČNIK, telefon 3393.

u— **Za delavske stanovanjske hišice** ob Cesti dveh cesarjev v tako imenovani Sibiriji je mestni tehnični oddelek razpisal težaška, zidarska, tesarska, mizarska, kleparska, steklarska, pečarska, pleskarska, slikarska, krovska in elektroinstalacijska dela. Ankete so pokazale, da je v Ljubljani še mnogo preveč nezdravih stanovanj in zato bo mestna občina zdaj sezidala 10 hiš, ki bo vsaka imela po dvoje preprostih stanovanj za delavske sloje. Vsako stanovanje bo imelo 5 m široko in 4 m dolgo sobo, nekoliko manjšo kuhinjo pa svoje stranišče in drvarnico. Predvsem bo treba tja preseliti stanovalce iz najslabših stanovanj po mestu, zlasti iz barak. Novi načrt bo preuredil vso kolonijo v tako imenovani Sibiriji. Po tem prvem poskusu s preprostimi stanovanji za najbednejše bodo zboljšane stanovanjske razmere v Sibiriji, preštudirani so pa tudi že načrti za veliko kolonijo boljših hišic z vrtički, da na južni strani mesta dobe mani premožni sloji lastne domove.

Gospodinje! Posteljno perilo Vam najlepše izgotovi tvrdka Goričar, Sv. Petra cesta. Ima lastno šivalnico, predtiskarijo in strojno vezenje.

u— **Kanalizacijo Tyrševe ceste** od artilerijske vojašnice do mestne meje pri Urbančku je pravkar razpisal mestni tehnični oddelek. Kanal bo dolg 1519 m in bo veljal okrog 750.000 din. Kakor vemo, bo država pričela tlakovati Tyrševo cesto in jo je treba prej kanalizirati, da se bo odtekala voda in bo cesta vedno suha. Z ureditvijo Tyrševe ceste bo izpolnjena stara želja občanov in voznikov, ki prihajajo v naše mesto. Bežigrad bo pridobil mnogo na vrednosti in se bo pričel še bolj naglo razvijati in rasti.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠIŠKI, telefon 41-79
Zabavna ljubavna komedija
KRALJICA LEDA
Sonja Henie — Tyrone Power
Predstave: danes ob pol 9. uri, jutri ob pol 9. uri.
Prihodnji spored (v soboto 6. VII.):
KRIŽ OB POTOKU

u— **Cirilmetodov kres** bosta zažgala šentjakobsko-trnovska podružnica CMD in Sokol II. na letnem telovadišču Sokola II. v Trnovem v četrtek, 4. julija, ob 20. uri. Na sporedu: godba, kres, umetni ogenj itd. Vstop prost. V primeru dežja bo prireditev 5. julija ob isti uri. Odbor.

u— **Kresovanje na Rožniku.** Na večer pred praznikom slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda v četrtek 4. t. m. bosta viška podružnica CMD in Sokol zažgala na vrhu Rožnika kres. V spomin na ta praznik bo pevski zbor viškega Sokola zapel večeru primerne pesmice. Vabimo sokolsko članstvo in vse članstvo CMD, naj se kresovanja udeleži v polnem številu. Počastitev slovanskih blagovestnikov bodi tiha in prisrčna manifestacija v teh resnih časih. Vse slovansko čuteče občinstvo vljudno vabimo na kresovanje, ki bo ob 20.30. Tudi na Krimu bo članstvo viškega Sokola zažgalo kres.

u— **Kolo žen zadrugark** priredi danes ob 16. v dvorani glasbenega društva »Sloge«, Pražakova 19, poskusno pranje s Čistinitom ter čiščenjem volnenih in svilenih oblek. Prinesite obleke in pletenine, a za sušenje brisačo s seboj! Ne bo vam žal, če izgubite pol urice! Nato bomo priobčile natančna navodila za pranje v »Zadrugarju«. Žene zadrugarke in gospodinje ne zamudite ugodne prilike!

Predno odidete na Vaš letni oddih, izlet ali gorsko turo
se oglasite pri
Foto Touristu Lojze Šmucu
Aleksandrova cesta 8 — Ljubljana — kjer dobite podrobna navodila, kateri filmi so najboljši, da prinesete res ostre čiste slike domov. Konkurenčno ceno imamo zložljivemu Balda Foto aparatu z optiko 1.6.3 z lepo usnjeno torbico in 2 filma za Din 350. Naše fotoamaterske izdelave, posebno pa povečane slike so poznane ne samo v Sloveniji, temveč celi Jugoslaviji po prvovrstni in hitri postrežbi.
Na posebno željo že v treh urah razvijemo film in napravimo slike. Fotoamaterjem izven Ljubljane pa poštnoobratno.
Se najvljudneje priporoča:
Foto Tourist — Lojze Šmuc
LJUBLJANA — Aleksandrova cesta št. 8.

u— **Avtoprometna zadruga,** z o. z. v Ljubljani, naznanja cenj. občinstvu, da ji zaradi nastalega obratnotehničnega zadržka ni mogoče pričeti 7. julija redne nedeljske vožnje na progi Ljubljana — Kamnik — Gornji grad — Logarska dolina.

u— **Mašo zadušnico** za pokojnim dekanom juridične fakultete dr. Josom Jurkovičem bo opravil v četrtek, dne 4. t. m. ob 8. zjutraj v frančiškanski cerkvi dekan teološke fakultete dr. Janez Fabjan.

u— **Maša zadušnica** za blagopokojno gospo Alojzijo Tratnikovo se bo darovala v frančiškanski cerkvi v četrtek 4. t. m. ob 7. zjutraj.

u— **Otroške nesreče brez konca in kraja.** Včeraj so na kirurški oddelek pripeljali 12letnega Antona Pahulja, delavčevega sina iz Prigorice pri Dolenji vasi v kočevski okolici. Fant je šel nabirat lipovega cvetja, pa je padel z drevesa in si zlomil desno nogo. Komaj 4 leta stari posestnikov sinček Tone Zajc iz Brezove vasi pri Višnji gori je bil z domačini na travniku, ko so pospravljali seno. Na poti proti domu je za šalo stopil na vrv, ki se je vlekla za vozom, a na lepem so voli potegnili z vso močjo, da je padel in si zlomil levo nogo. Na kirurški oddelek je morala tudi 13letna mehanikova hčerka Angela Sustarjeva iz Zaboršta pri Dobu v domžalski okolici, ki je padla s podstrešja in si zlomila roko.

u— **Vlomi in tatvine.** Pred dnevi je stopil v dopoldanskem času v Žargijevo trgovino na Sv. Petra cesti neznan moški, star 32 do 35 let, v družbi dveh žensk v starosti od 30 do 36 let. Ta čas je v trgovini polno nakupovalcev in zato izprva nihče ni polagal posebne pozornosti trojici, ki je med seboj govorila nemški in pazno izbirala na pultu razloženo manufakturno blago. Ničesar niso kupili, ampak so se počasi drug za drugim izmuznili iz trgovine. Šele čez čas so opazili uslužbenci, da je s tujimi gosti izginilo 8 metrov vzorčaste svile v vrednosti 360 din. Iz površnega opisa je znano še to, da je moški srednjevelik in da nosi na sebi balonski dežni plašč svetle barve. Tatinska trojica bo slej ko prej poizkušala s tatvinami tudi drugod in se trgovci opozarjajo k previdnosti in pazljivosti. — V izložbeno okno Olupove trgovine na Starem trgu št. 1. je nekdo vlomil in odnesel dvojni balonski plašč svetlosive barve ter dve samoveznici v skupni vrednosti blizu 800 din. — Zlata damska zapestna ura z zapestnico iz doubleja, vredna 500 din, je bila ukradena iz stanovanja na Doleniski cesti 23 Mariji B. — Za več sto din perila je bilo ukradeno pred dnevi v Živinozdravniški ulici 2 T. Hočevarjevi. Tatovi preže zlasti po dvoriščih in snemajo razobešeno perilo z vrvi. Takšnih tatvin se dogaja nebroj in je priporočati gospodinjam večje pazljivosti. Priložnostnih tatov je vse polno, a zlasti se zadnje čase množe vlomi in tatvine po stanovanjih, koder nudijo odprta okna zlikovcem kaj lahek opravek. Previdnost je zmerom na mestu, zato ne puščajte v odsotnosti odprtih oken v pritličnih stanovanjih!

---

nosti Čehov in Slovakov, vendar smo prav tako mnogo prezrli in opustili, kar bi sicer bili morali storiti v tem pravcu. Prevajanje tega, kar pride po naključju v roke in izključno po osebnih simpatijah prevajalca, ne pomeni mnogo: pomenljivi so samo prevodi, ki bogatijo književnost, v katero vstopajo, ne da bi hkrati ostromašili književnost, iz katere izstopajo. Potrebo načrtnega prevajanja čutimo zlasti v sodobni književnosti. Kdo ve za Josefa Kopto, Egona Hostovskega, Otokarja Fischerja, Nezvala, Vančuro, Novega ali Horo! Ali bi v normalnih razmerah res lahko dobili na leto kar štiri dela Karla Čapka in sicer samo v Beogradu?« — Sotrudnik »Pravde« končuje svoj članek z besedami: »G. dr. Berkopcu gre polno priznanje za marljivo in strokovno izdelavo te tako obsežne bibliografije. In zdaj samo še dve opazki: z zanimanjem pričakujemo izida drugega dela bibliografije in upamo, da bo to, kar je že izšlo, vzpodbudilo naše književne in znanstvene delavce za živahnejše sodelovanje s Čehi in Slovaki.«

Petronijevićeva studija o Leopardiju. Srbska kraljevska akademija je izdala razpravo največjega živečega srbskega filozofa dr. Branislava Petronijevića o italijanskem pesniku Leopardiju kot filozofu. V tej razpravi skuša beograjski znanstvenik razmejiti filozofijo in poezijo, ko pravi: »Med tem ko je filozofija hladno razmišljanje o svetu in življenju, zasnovano na dejstvih izkustva in na logičnih zakonih mišljenja, je poezija, v kolikor se bavi z bitjem sveta in življenja, razmišljanje, ki je utemeljeno na čustvih in željah.«

Italijanska in ruska lirika. V tedniku »Meridiano di Roma« z dne 23. junija je izšlo daljše poročilo prof. Umberta Urbanija o antologijah »Talijanska lirika« in »Ruska lirika«, ki sta izšli v zagrebški »Zabavni biblioteki«. Pisec naglaša v uvodu velike zasluge, ki si jih je pridobil s svojo »Zabavno biblioteko« odlični hrvaški književnik in publicist dr. Nikola Andrić. V nadaljnjem označuje prof Urbani vsebino in ureditev obeh antologij in se zaustavlja pri odličnejših prevajalcih odnosno avtorjih. Urbani poudarja nasproti antologiji tuje poezije, ki bi jo prevedel en sam prevajalec, prednosti antologije, ki je sestavljena iz prevodov raznih prevajalcev. Te prednosti so predvsem v tem, da vsak prevajalec prispeva najbolje, kar je prevedel in vsak je prevedel to, kar je najbolj intimno občutil. Kot primer iz lastne izkušnje navaja Urbani, da je prevedel v 40 dneh mojstrsko delo srbske proze, Stankovićevo »Nečisto krv«, in 50 dneh mojstrovino srbske poezije, Njegošev »Gorski vijenac«, ni pa mogel nikdar dovršiti antologije srbsko-hrvatsko-slovenske lirike, ki jo je začel pripravljati že pred 30 leti s prevodi liričnih pesnitev Preradovića in Kranjčevića. V drugem delu svojega članka, ki je odmerjen Andrićevi antologiji ruske lirike, navaja Urbani predvsem podatke iz odličnega uvoda, ki ga je spisal za to antologijo Nikola Fedorov.

Nikolaj Dončev. Profesor sofijske univerze in pisatelj dr. L. Vladikin je izdal v Sofiji knjižico »Frenskata kritika za Nikolaj Dončev«. O delu priznanega bolgarsko-francoskega literarnega kritika, zgodovinarja in kronista Nikolaja Dončeva je »Jutro« že ponovno pisalo. Lansko leto smo objavili tudi poseben interview s tem »veleposlanikom francoske misli v Bolgariji«, kakor je neki francoski publicist nazval prizadevnega literarnega urednika sofijskega tednika »La Parole Bulgare«. Prof. dr. Vladikin je v citirani brošuri zbral najznačilnejše ocene in izjave francoskih kritikov o delu Nikolaja Dončeva, ki je izdal v francoščini več knjig, študij in esejev o bolgarskih pisateljih in pesnikih, prevedel v francoščino nekatera bolgarska literarna dela ali napisal prevodom drugih predgovore in literarne uvode. Vsekako je pojav Nikolaja Dončeva, ki obvladuje književno francoščino kakor svoj materinski jezik in ki je toliko storil za spoznavanje francoske literature v Bolgariji in bolgarske v Franciji, vreden pozornosti vsega slovanskega Balkana. Brošura prof. dr. Vladikina poudarja po vsej pravici hvaležnost Bolgarov prizadevnemu in učenemu Nikolaju Dončevu za njegovo dosedanje delo v velikem in nesmrtnem francoskem jeziku.

Iz češke literature. Literarno-zgodovinsko društvo in Praški lingvistični krožek pripravljata prvo češko literarno enciklopedijo, ki bo vsebovala razlago vseh literarno znanstvenih in kritičnih pojmov. Delo bo izšlo pod naslovom »Priročni slovar češke literature«. Glavno uredništvo enciklopedije je bilo poverjeno doc. dr. Heidenreichu. — Laichterov monumentalni zbornik »Češka literatura 19. stoletja« izide v novi, povsem predelani izdaji. Dela so se lotili najboljši literarni zgodovinarji pod vodstvom prof. dr. Pražáka. — Burianovo gledališče »D 40« namerava svoje glasilo »Časopis D-40«, ki je izhajalo doslej v redakciji Vl. Holana, izpremeniti v mesečno revijo, posvečeno vsem umetnostnim pojavom in vprašanjem. — V redakciji pisatelja J. Kopte se pripravlja zbirka spisov sodobnih čeških pripovednikov, ki opisujejo življenje Čehov v tujini. — Fedor Soldan je izdal izbor primerov iz nove češke književnosti v knjigi z naslovom »Nová česká čitanka«. — Med novimi pesniškimi zbirkami vzbuja pozornost lirična zbirka A. Tryba »Af v nás«. Avtor je bil profesor venerologije na brnski češki univerzi.

Poškodovan original

e— jor g. orožni redom Vinda vestni obsež kot c dobil cialne uspeh k zas sta.

e— bil g skega Celju ja v

e— do 22. ... ni šoli poslednjič pregledoval legitimacije in izdajal nove onim bratom in sestram, ki jih še nimajo in ki bodo prinesli s seboj fotografije. Bratje in sestre ki so legitimacijo že oddali, naj pridejo drevi po njo, ker jo bodo potrebovali že v nedeljo, ko bo skupen izlet članstva in naraščaja. Društvo računa z uvidevnostjo in dobro voljo članstva, da bo zadeva z legitimacijami drevi uspešno zaključena

e— *Kolodvorsko poslopje v Celju* je posebnost svoje vrste Ne samo zaradi tega, ker je mnogo pretesno in ne ustreza več sodobnemu prometu, marveč predvsem zaradi dejstva, da so po mnogih peripetijah lani slednjič do konca renovirali glavni del poslopja, oba stranska trakta pa pustili nedotaknjena, torej v prejšnjem obupnem stanju. Zaradi zunanje renovacije glavnega poslopja je kontrast z mizerno zunanjostjo stranskih traktov tako hud, da se čudimo, zakaj se po tako dolgem presledku nihče ne pobriga, da bi tudi ta dva trakta renovirali skladno z glavnim poslopjem in odstranili spako, ki kvari lepoto trga pred kolodvorom Ali nima Celje že dovolj »specialitet«?

e— *Ciril-Metodov kres na Starem gradu.* Moška in ženska podružnica CMD v Celju bosta žgali v četrtek 4 t. m. ob 20., na večer pred praznikom slovanskih blagovestnikov, v primeru slabega vremena pa v petek 5. t. m., kres na Starem gradu. Med kresovanjem bo pred kolodvorom promenadni koncert celjske vojaške godbe. Udeležite se kresovanja v čim večjem številu!

e— **Stavka v Keramični tovarni v Libojah končana.** Pogajanja med vodstvom Keramične tovarne v Libojah pri Petrovčah in zastopniki stavkujočega delavstva so bila danes končana s sporazumom. Podjetje je ugodilo vsem zahtevam delavstva. Stavka je trajala točno 60 dni.

e— *V rudniku ga je zasulo* Pri delu v rudniku se je plast premoga vsula na 38-letnega rudarja Ludvika Slugo od Sv. Krištofa pri Laškem in mu nalomila desno nogo v gležnju. Slugo so prepeljali v celjsko bolnišnico.

e— *Dve prometni nesreči.* V nedeljo je padel 28-letni žagar Ivan Korošec iz Loke pri Vojniku na cesti na Frankolovem z motornega kolesa in se močno poškodoval po glavi ter si zlomil desno roko. Istega dne je padel 34-letni kurjač Franc Koprivc iz Podgorice pri Št. Lenartu nad Laškim na cesti v Št. Lenartu s kolesa in se hudo poškodoval po glavi. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

Iz Maribora

a— **Največjo stavbo v Mariboru so začeli graditi** včeraj zjutraj na Hutterjevem kompleksu ob Razlagovi, Prešernovi, Maistrovi in Ciril-Metodovi ulici. O mednarodnem razpisu za osnutke smo svojčas že poročali. V Hutterjevem stanovanjskem bloku bo 141 večjih in manjših stanovanj, tako da bo stavba glede na zazidavo 30.000 kv. metrov največja v Mariboru. Včeraj zjutraj so pričeli delavci stavbnih tvrdk inž. Jelenec & inž. Šlajmer, U. Nassimbeni in R. Kiffmann kopanje temeljev. Pri gradbi bo zaposljenih 500 do 600 stavbinskih delavcev. Stavbni stroški so preračunani na 22 do 24 milijonov dinarjev. 10 stopnišč z litfom bo držalo k posameznim stanovanjskim traktom. Vsako stanovanje bo imelo kopalnico. Razen tega bo urejena centralna kurjava. Zgradili bodo tudi zaklonišča. Ob Maistrovi in Razlagovi ulici bo stanovanjski kompleks petnadstropen, ob Prešernovi in Ciril-Metodovi ulici pa štirinadstropen. Do jeseni bo ves blok pod streho.

a— *Dokončali so tečaj »Hermesa«:* Androjna Zofija, Babič Marija, Bortupo Alojzija, Cetin Brunhilda, Čokl Bojimir, Engel Veronika, Faganeli Majda, Gamser Cecilija, Gjurin Branka, Hartman Stanko, Hergan Štefan, Harastović Aleksa, Kapun Marija, Kerenčič Josip, Kitak Ljudmila, Kos Hilda, Kos Lota, Krošelj Vida, Lah Franja, Leskovar Marija, Lorber Vera, Makuc Boris, Marin Peter (z odliko), Mezgec Slava, Mohorko Amalija, Mrak Krista, Nemec Silvija, Ortan Olga, Pečar Bogdana, Peric Emilija, Plevnik Danica, Preac Vera, Ribarić Danica, Ribarič Ivo, Robič Srečko, Strfiček Ljudmila, Šipoš Pavla, Šprah Franja, Strasser Mara, Štuhec Marjeta, Tomažič Dragoslav (z odliko) Tomšič Radoslav (z odliko), Toplak Zofija, Urbinič Srečko, Vicel Dika, Vrečko Sonja (z odliko), Žnidarič Mihael, Golob Anastazija (z odliko) in Drago Logar. Nekateri absolventi in absolventke so že dobili službo s posredovanjem Slovenskega trgovskega društva, v katerega okrilju je organiziran enoletni trgovski tečaj »Hermes«.

a— **V tajni razpravi** je obravnaval mali kazenski senat tukajšnjega okrožnega sodišča včeraj dopoldne uboj v Ruperčah dne 28. aprila, katerega smrtna žrtev je postal Karel Puchner. V zvezi s tem je bil obtožen posestnikov sin Franc Stanar iz Ruperč, ki je bil obsojen na štiri leta strogega zapora.

a— **Iz Društva za zdravstveno zaščito otrok in mladine v Mariboru.** Prva skupina otrok se je že odpeljala na gorsko letovanje k Počitniškemu domu kraljice Marije pri Sv. Martinu na Pohorju. Prijavilo se jih je toliko, da je zasedena vsaka postelja. Več prijavljencev so morali dodeliti drugi skupini, ki bo na gorskem letovanju od 2. do 31. avgusta. Po prizadevanju društvenih funkcionarjev je dom zelo dobro urejen, tako da ustreza vsem zdravstvenim in ekonomskim predpisom. Dom nudi otrokom dobro in obilno domačo hrano z domačim mlekom, mastjo in povrtnino. Za razvedrilo imajo več igrišč, sprehode po gorskih gozdovih, sončne in vodne kopeli,

mere, stopa v ospredje tudi vprašanje preosnove naše Narodne banke v smeri pretvoritve iz privatne delniške družbe v državno ustanovo. Že z zakonom o Narodni banki kr. Jugoslavije iz leta 1931 je bil močno povečan vpliv države na vodstvo naše novčanične banke, in sicer predvsem z določbo, da se guverner in viceguvernerji postavljajo brez ingerence občnega zbora delničarjev s kraljevskim ukazom. Tudi v izvršilnem odboru, ki ga tvorijo guverner, oba viceguvernerja in dva člana upravnega odbora, prevladuje vpliv osebnosti, ki niso odvisne od občnega zbora delničarjev.

Okoriščanje delničarjev na škodo države

Navzlic temu delnemu podržavljenju Narodne banke se je v letih po letu 1931 pokazalo, da v mnogih važnih vprašanjih še vedno odloča interes privatnih delničarjev. Na tem mestu smo že ponovno grajali zlasti kreditno politiko, kjer je še vedno viden vpliv ozkega kroga delničarjev, in pa dividendno politiko, ki je šla doslej na škodo gospodarstva in države. Znano je, da je morala Narodna banka v letih krize odpisati pri lahkomiselno danih kreditih ogromne zneske. Ti odpisi so od leta 1929. do leta 1939. znašali 263 milijonov din, od katerih je bilo naknadno izterjano le 60 milijonov, tako je Narodna banka dejansko izgubila pri teh kreditih preko 200 milijonov. V lanski bilanci so se odpisi dubioznih terjatev celo znova povečali na 24.5 milijona din, kar dokazuje, da se kreditna politika še vedno ne vodi z ono pridnostjo, ki je neobhodno potrebna pri novčaničnih bankah. Znano je tudi, da izvirajo skoro vse izgube iz področja neposrednega vpliva beograjske centrale, medtem ko pri podružnicah v Sloveniji in Hrvatski skoro ni dubioz.

Navzlic znatnim izgubam pa so delničarji vsa leta dobivali lepe dividende. Breme izgub so odvalili na državo, katere delež na dobičku je zlasti v letih 1932 do 1934 padel na minimalne zneske. V naslednjih letih, ko so bili odpisi dubioznih terjatev manjši, pa je pričela Narodna banka na škodo državnega deleža na dobičku prekomerno dotirati v rezervni fond, ki je od leta 1931 narasel od 83 na 248 milijonov dinarjev ter je že večji nego sama glavnica, ki znaša 180 milijonov dinarjev. Čeprav določa zakon, da služi rezervni fond za odpise izgub in čeprav so delničarji Narodne banke v pretežni meri zakrivili izgube, so šli odpisi le na breme države. Delničarji niso nič žrtvovali, temveč jim je navzlic izgubam uspelo celo potrojiti rezervni fond, ki predstavlja premoženje družbe in se v primeru likvidacije davka prosto razdeli na delničarje. Država, ki ji gre po zakonu pravica na delež pri dobičku kot nekako nadomestilo za davke, pa se je morala v vseh teh letih zadovoljiti z razmeroma malenkostnimi zneski.

Zaradi te politike okoriščanja delničarjev je trpelo vse gospodarstvo, kajti Narodna banka je dolgo vrsto let in zlasti v dobi najhujše gospodarske krize držala visoko obrestno mero, da je lahko iz znatnega dobička plačevala dividendo in vrhu tega odpisovala dubioze, ne da bi v ta namen uporabljati rezervni fond, kakor je to predvideno v zakonu.

Narodna banka kot oblastvo

Prevladovanje interesa delničarjev v pogledu dobička pa ni edini razlog, ki sili k preosnovi Narodne banke v državno ustanovo. Časi so že davno minili, ko se je smatralo, da mora biti novčanična banka avtonomna ustanova, ki izdaja bankovce

ebni **avto 2-726** in **poltovorni avto 2-1369** ug v drugega. Škodo cenijo pri osebnem tomobilu na 5000 din, pri poltovornem pa)0 din. Stranki sta se pobotali kar na limesta.

— **Mariborsko vreme.** Toplota se bo po žanjih tezenske vremenske postaje še gnila. Napoveduje se za mariborski liš delno oblačno in vetrovno vreme. ümalna temperatura je bila včeraj zju- j 14 st. C.

arstvo

ija Narodne banke

ko je prevladovalo načelo, da mora binovčanična banka celo prosta vsakega vpliva države. To je bilo v časih, ko je bila vsa skrb novčanične banke v tem, da obdrži stabilnost denarne vrednosti in po potrebi daje gospodarstvu kredite. Ta načela so se razvila še v dobi prejšnjega stoletja in so bila morda pravilna ter koristna v razmerah, ki so vladala do svetovne vojne. V zadnjih desetletjih pa so se naloge novčaničnih bank bistveno spremenile in razširile.

Danes je novčanična banka **najvažnejši organ državne gospodarske politike, ki** kot oblastvo izvršuje na podlagi raznih zakonov v imenu države številne važne naloge oblastva. Poleg kreditne in valutne politike, ki je v današnji dobi mnogo bolj zamotana nego kdajkoli prej in ima tudi mnogo večji vpliv na celotno gospodarsko življenje, spada danes območje Narodne banke tudi v ves mehanizem zunanje trgovine in notranje gospodarske in konjunkturne politike. Organi Narodne banke končno odločajo o vseh važnih vprašanjih izvoza in uvoza, zlasti v onih sektorjih naše zunanje trgovine, kjer izvoz in uvoz nista svobodna, temveč sta vezana na razna dovoljenja. Narodna banka odloča o dodeljevanju deviz za plačilo uvoza in s svojimi ukrepi bistveno vpliva ne samo na kreditno, temveč tudi na splošno gospodarsko politiko. Že samo kontingentiranje deviz za uvoz surovin je danes življenske važnosti za mnoge gospodarske panoge. Jasno je, da mora pri vseh teh poslih odločati **izključno narodnogospodarski in splošni interes.** V izvajanju važnih nalog novčanične banke so pogosto potrebni ukrepi, ki so v nasprotju z interesom delničarjev. Denarni zavod, ki vrši tako obširno in dalekosežne naloge v imenu države, danes ne more biti več ustanova, kjer bi mogel kakorkoli priti do veljave interes delničarjev ali posameznikov in njihovih skupin, če naj novčanična banka svoje posle v resnici vodi izključno v korist splošnosti in vsega gospodarstva. Še mani pa je dopustno, da bi svoj vpliv na banko izvajala majhna skupina ljudi, ki so slučajno delničarji.

Reforme v drugih državah

Potreba po preosnovi Narodne banke v smeri podržavljenja tudi ni nastala morda iz posebnih potreb, ki so se pojavile v naši državi. Razlogi, ki smo jih zgoraj navedli, so bili že v drugih državah v zadnjem desetletju merodajni za slične ukrepe. Ameriški sistem novčaničnih bank (Federal Reserve Board) je moral že leta 1933 odstopiti vse svoje valutnopolitične funkcije zakladnemu uradu Zedinjenih držav, s čimer se je položaj ameriških novčaničnih bank v okviru državne in gospodarske politike bistveno spremenil. V Danski so z zakonom od 7. aprila 1936 tamošnjo novčanično banko v celoti pretvorili v državni zavod z utemeljitvijo, da bo novčanična banka lahko brez trenja vršila svoje gospodarske in denarno politične naloge. Pred leti se je tudi francoska vlada navzlic odporu prizadetih odločila eliminirati vpliv delničarjev na vodstvo Francoske banke, kjer je prej vodila vso politiko majhna skupina delničarjev Tudi v Nemčiji je Reichsbanka sredi lanskega leta postala čisto državna ustanova, pri kateri imajo delničarji le še pravico do največ 5 odstotne dividende. V Angliji je sicer na zunaj ostalo vse pri starem, vendar boli zaradi tradicije in ker se dajo v Angliji take reforme izvršiti tudi brez sprememb zakona. Angleška vlada ima tudi pri Angleški banki odločilni vpliv in je banka danes le še izvršilni organ vlade.

Kontrolorji cen

V uredbi o kontroli cen je predvideno, da trgovinski minister lahko postavi strokovne kontrolorje cen pri pristojnih oblastvih z nalogo, da vodijo vse posle v zvezi z kontrolo nad cenami; v važnih industrijskih in trgovinskih središčih pa lahko postavi tudi krajevne kontrolorje. Na osnovi te uredbe je trgovinski minister sedaj v sporazumu s socialnim ministrom predpisal **pravilnik o kontrolorjih cen,** ki določa naslednje:

Kontrolorji cen v smislu člena 5. uredbe o kontroli cen vodijo pri banskih upravah vse posle v zvezi s kontrolo cen. Postavijo se na vseh sedežih banskih uprav. Ti kontrolorji so organi banske uprave in so neposredno podrejeni banu ter predstavljajo poseben referat pri oddelku za trgovino, obrt in industrijo. V strokovnem pogledu pa prejemajo navodila od urada za kontrolo cen v Beogradu ter so dolžni, da se teh navodil striktno drže.

Kontrolorji cen imajo dolžnost: 1) zasledovati razvoj cen in proučiti vzroke njihovih sprememb; 2) proučevati vloge strank, ki se tičejo povečanja cen za blago, ki je pod kontrolo cen, in predlagati odločbe v zvezi s temi vlogami; 3) po predhodnem sporazumu z uradom za kontrolo cen predlagajo maksimiranje cen za posamezne predmete, bodisi za celo področje dotičnega oblastva ali za posamezne kraje; 4) da kontrolirajo izvajanje naredb in odlokov v zvezi s kontrolo cen in da pri pristojnih oblastvih napravijo korake za izvajanje zakonskih sankcij, ki so predvidene v uredbi za kontrolo cen in v uredbi za pobijanje draginje; 5) da zasledujejo razvoj gospodarskih razmer na svojem področju, zlasti pa vprašanje oskrbe prebivalstva in o tem obveščajo urad za kontrolo cen ter stavijo potrebne predloge.

Kontrolorji cen sprejemajo neposredno vloge strank in predlagajo v zvezi s temi vlogami banu rešitve. Urad za kontrolo cen bo stavil kontrolorjem na razpolago potrebno pomožno osebje, sredstva za službena potovanja in za pisarniške, ter telefonske in telegrafske stroške, banske uprave pa morajo dati potrebne prostore z opremo.

300 milijonov din za odkup stare pšenice

Iz Beograda poročajo, da je Privilegirana agrarna banka odobrila Prizadu kredit v višini 300 milijonov din za odkup presežkov pšenice in koruze. Ta kredit je dan po izjemno nizki obrestni meri 0.25%. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, bodo v kratkem določene **cene za novo pšenico** in bo še ta teden izšla uredba o odkupu nove pšenice.

Prizad je v zvezi z izvajanjem uredbe o maksimiranju cene in prisilnem odkupu pšenice in koruze izdal pojasnilo, ki pravi, da imetniki zalog pšenice in koruze, ki niso prejeli od Prizada sporočila o odkupu, lahko pšenico in koruzo prodajo, toda le po maksimalnih cenah. Prodaje morajo zabeležiti v svojih knjigah in če te prodaje dosežejo 10.000 kg, morajo to prijaviti Prizadu.

Zaključki, sklenjeni pred uveljavljenjem uredbe se morajo izvršiti, kolikor si Prizad prijavljene količine ni rezerviral za sebe. Glede prodajne cene v trgovini sporoča Prizad, da je z uredbo določena le cena za proizvajalca in marža 12 din pri 100 kg za trgovca. Določitev prodajnih cen v trgovini pa spada v pristojnost oblastev, ki jim je poverjena kontrola cen.

Končno sporoča Prizad, da **se ne bo posluževal prvenstvene pravice odkupa pri proizvajalcih (ki se ne bavijo s trgovino) če presežki po uredbi ne presegajo 5000 kg pšenice ali koruze. Pri trgovcih in zadrugah pa se ne bo posluževal pravice odkupa, če zaloge ne presegajo na enem mestu 10.000 kg pšenice ali koruze.**

Gospodarske vesti

= **Trgovinska pogajanja s Švico.** V prihodnjih dneh se bodo pričela v Beogradu trgovinska pogajanja s Švico, in sicer na predlog švicarske vlade, ki zahteva da se izvoz in uvoz v prometu s Švico spravita bolj v sklad. Po naši statistiki smo v 5 mescih t. l. izvozili v Švico za 85 milijonov din blaga (lani v istem razdobju 39). uvoz švicarskega blaga pa je v tem razdobju dosegel le 33 milijonov din (lani 34). Naša trgovinska bilanca s Švico je torej letos visoko aktivna, pri čemer je treba upoštevati, da nam Švica plačuje v svobodnih devizah.

= **Ustanovitev tvornice umetne svile je zopet aktualna.** V vrstah naše tekstilne industrije so v zadnjem času pričeli znova razmišljati o vprašanju ustanovitve ene ali več tvornic umetne svile ali celulozne volne. To vprašanje je postalo znova aktualno spričo težkoč pri oskrbi naše industrije s tekstilnimi surovinami. Naša država ima na razpolago vse potrebne osnovne surovine, zlasti les odn. celulozo, pa tudi najvažnejše kemikalije (kavstično sodo in žvepleni ogljik). O potrebi ustanovitve take industrije ni v strokovnih krogih nasprotujočih se naziranj. Obstojajo pa različna naziranja glede vprašanj, ki se tičejo obsega podjetja in kakovosti vlaken, ki naj bi se izdelovala. Tudi vprašanje kapitala, ki je v ta namen potreben, je predmet diskusije v strokovnih krogih. Tudi »Jugoslavenski tekstilni vjesnik« se v najnovejši številki peča obširno z vprašanjem potrebe take industrije v Jugoslaviji.

= **Licitacije.** Dne 17. julija bo pri dravski divizijski oblasti v Ljubljani licitacija za dograditev konjušnice vojašnice »Kralja Petra« v Mariboru. Dne 2. julija bo v intendanturi savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo petroleja.

Borze

2. julija

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški kliriški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Beogradu nudili po 40, bolgarski kliriški čeki pa so se trgovali po 87. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri mirni tendenci nudila po 423 (v Bogradu je bil promet po 420) Zaključki pa so bili zabeleženi v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 68.50 (v Beogradu po 69 — 69.50), v 7% Blairovem posojilu po 88, v delnicah Trboveliske po 280 — 285 in v delnicah Gutmann po 56 — 57.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 167.91 — 171.11, New York 4425 — 4485, Curih 1003.61 — 1013.61. Tečaji na svobodnem trgu: London 207.67 — 210.87, New York 5480 — 5520 Curih 1240.20 — 1250.20.

+ **Curih.** London 16.70, New York 442, Milan 22.40 Madrid 40, Berlin 177.7, Pariz bankovci 6.60, London bankovci 11.40.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote Vojna škoda 423 bl., 4% agrarne 49 — 50, 4% severne agrarne 49.50 bl., 6% begluške 72 bl., 6% dalm. agrarne 68 — 69 (68.50), 6% šumske 68 bl., 7% stabiliz. 91 bl., 7% invest. 93.50 den, 7% Blair 88 — 89 (88) 8% Blair 92 den.: delnice: PAB 190 den., Trboveliska 280 — 285 (280 — 285), Gutmann 52 — 53 (56 — 57), Šećerana Osijek 235 den., Jadranska 400 den

Beograd. Vojna škoda 422 — 423 (420), 4% agrarne 51 den (51), 4% severne agrarne 49 — 49.50 (49), 6% begluške 76.50 den., (77), 6% dalm. agrarne 70.50 — 71.25 (69 — 69.50), 6% šumske 69 den. (69), Narodna banka 7900 den. (7900 — 7925), PAB 195.50 — 197 (196 — 198).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 2. julija. Začetni tečaji: **pšenica:** za julij 74.875 za sept. 75.25 za dec. 77; **koruza:** za sept 58, za dec 55.

+ **Winnipeg.** 2. julija Začetni tečaji: **pšenica:** za julij 71.375, za sept. 73.625, za dec. 74.625

+ **Novosadska blagovna borza** (2. t. m.) Tendenca nedoločena. **Pšenica:** baška, baranjska in banaška 78 kg. 2%, 242; sremska in slavonska 78 kg. 2%, 239 (v ceni pšenice je že vračunana marža 12 din za trgovino v smislu uredbe o prisilnem odkupu pšenice in koruze od 22. t m.). **Rž:** baška in banaška 210 — 212.50. **Oves:** baški, sremski in slavonski 238 — 240. **Ječmen:** baški in sremski 64/64 kg, koruza, bela 192, rumena 182 (z vračunano maržo 12 din v smislu uredbe). **Moka:** baška in banatska »Og« in »Ogg« 370 — 380; »2« 342.50 — 352.50; »5« 322.50 — 332.50; »6« 302.50 — 312.50; »7« 272.50 — 282.50; »8« 175 — 180. **Otrobi:** baški in sremski 162.50 — 165; banatski 160 — 162.50 **Fižol:** baški in sremski beli brez vreč 435 — 440.

Šolstvo

Višji tečajni izpit na klasični gimnaziji v Mariboru se je vršil pod predsedstvom ravnatelja g. M. Martnaka od 14. do 21. junija. Prijavilo se je 71 pripravnikov in pripravnic. 20 pripravnikov in pripravnic je bilo oproščenih ustnega izpita, 6 pripravnikov in pripravnic ni bilo pripuščenih k ustnemu izpitu. Maturo so napravili: Gerhard Baron, Janez Belej (odl.), Dušan Benčina (odl.), Vida Bizjak, Alojzij Cukala, Anton Čertalič, Jožef Čonč, Branivoj Čuček, Adolf Derganc, Marija Druzovič (odl.), Štefan Falež (odl.), Franc Fašun, Valentin Frangež (odl.), Slavko Gaberc, Ernest Gračner (odl.), Vladimir Gregorovič, Branimir Hojnik, Nada Horvat, Marija Hrastnik (odl.), Dušan Humar, Maks Irgolič (odl.), Sonja Jančar, Janežič Stanislav, Anton Jare (odl.), Herbert Kaloud (odl.), Viktor Korun, Franc Kosar, Janko Kovačec, Janez Kovačič (odl.), Gostirad Lončarič, Milivoj Mohor, Zora Obersnu (odl.), Milan Okretič, Jože Pavlin, Franc Pavlinič, Janko Perne, Maks Pitino (odl.), Jožef Platovšek, Bogdan Pogačnik (odl.), Franc Polanec, Avgust Potokar, Franc Robič (odl.), Franc Seme, Marija Simončič, Ivan Stadler, Miroslav Stalzer (odl.), Franc Štabuc (odl.), Rado Šturm, Jožef Šušterič, Anton Milan Venišnik, Miran Vodopivec (odl.), Radovan Vrabl (odl.), Franc Zagoršek, Maks Zernec, Doroteja Žebot (odl.) Franc Župec, Stanislav Ceglar, Hildegarda Mally, Anton Rožman, Martin Šegula, Janez Švab, A. Marija Vrhovec.

Višji tečajni izpiti na I. realni gimnaziji v Mariboru so se vršili pod predsedstvom inspektorja min. prosvete gosp. Leskoška Janka. Zrelost je bila priznana 55 pripravnikom in 29 pripravnicam, med temi je odličnih 5 +3, prav dobrih 20 + 19 Ustnega izpita je bilo oproščenih 8 kandidatov in 3 kandidatke. Za tri mesece je odklonjenih 16, za eno leto pa 5. V VIII. c so bili oproščeni ustnega izpita: Cotič Dušan, Paučnik Bojan, Podlesnik Bogomir, Laharnar Ljubomira. Ustni izpit so napravili: Attems Emil, Bajec Otokar, Brglez Franc, Cichy Pavel, Cilenšek Edvard, Fischbach Rudolf, Haller Vladimir, Hojnik Miran, Jankovič Mojmir, Jagodič Pavel, Kokal Erik, Kranjc Milovan, Kropej Albert, Ledinek Anton, Makarović Dušan, Mlaker Ladislav, Ogrizek Boris, Pistotnik Karel, Pogorelc Anton, Šoštarič Mirko, Verdnik Oskar, Vezjak Oskar, Kurent Ivana, Cotič Olimpija, Hrovat Karolina, Letonja Pavla, Založnik Ljuba, Attems Ignac (priv.).

Počaščenje zveste službe

Krka na Dolenjskem, 2. julija

Naša učiteljica gdč. Marija Strausova nosi gotovo rekord v udanosti in zvestobi do svojega službenega mesta. Z letošnjim Vidovim je preteklo 35 let odkar je nameščena pri nas, torej domala vso svojo službeno dobo v enem samem kraju. Z majhno izjemo je službovala skoraj le pri nas, če odštejemo njeno trimesečno suplentovanje v Trebnjem in polletno v Podgradu. Vsa tri njena službena mesta so bila na Dolenjskem, saj pa je tudi sama dolenjska rojakinja iz Novega mesta.

Na praznik sv. Petra in sv. Pavla je zaključila vrla gospodična svoja službena leta in naša dolina se je dostojno pripravila za ta praznik. Žal smo imeli izredno slabo vreme, ki je onemogočilo zunanjim gostom, da bi prihiteli proslavljat lepi praznik. Domačini starši in šolska mladina so napolnili dvorano. Prvi je čestital stanovski tovarišici šolski upravitelj g. Ivo Mihelič, ki je prikupno prikazal delo naše učiteljice. Poslovil se je od nje tudi v imenu JUU, kjer je bila članica dolgo vrsto let. Ob zaključku je izročil jubilantki krasno kito cvetja. Dalje je spregovoril zastopnik krajevne šolskega in občinskega odbora. Gdč. Strausova je že deset let častna občanka. Naša občina ji je izročila diplomo častnega občanstva že za njeno 25-letno vztrajanje in službovanje med nami. K čestitkam v imenu staršev in šolšolske mladine se je z mično deklamacijo pridružila neka učenka. V imenu vseh onih ki so skozi 35 let šli skozi roke vrle materinske učiteljice, ji je izrekla prisrčno hvalo! Vsi govorniki so obložili gdč. učiteljico s krasnim cvetjem. Izvrstno je nato uspela mladinska igra »Desetnik in sirotica«. Delo je navežbalo domače učiteljstvo in krška mladina se je izkazala za dobre igralce in pevce. Igra je žela popoln uspeh in je dokazala, da naš učiteljski zbor skrbno goji dramatiko in petje. Vsa prireditev je bila dokaz, kako je naše ljudstvo hvaležno požrtvovalnemu učitelju in učiteljici in voljno prizna njegovo delo pri vzgoji mladih rodov.

Iz državne službe

Beograd, 2. julija. p. Premeščen je bil katastrski geometer Branko Tobias iz Jagodine v Maribor.

Bolgarsko-ruska trgovinska pogajanja

Sofija, 2. jul. p. Pri izvajanju bolgarsko-ruske trgovinske pogodbe so se pojavile neke težave, spričo katerih je trgovinski promet med obema državama zastal. Zaradi tega se napovedujejo nova pogajanja za odstranitev vseh ovir, ki naj bi se pričela že v najkrajšem času.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Strela je prevrtala zid

Plesala je okoli ljudi, a ni nikomur storila zlega

Štangarske poljane, 2. julija

Naša vas Štangarske poljane stoji v zatišju pod znano izletniško vasjo Štango. Na drugi strani pa na nas meji turistom zelo dobro znano Obolno. Na Obolnem zelo pogosto divjajo nevihte in je pred leti uničila strela turistovsko kočo. Po pobočju Obolnega je strela zažgala že razna kmečka poslopja. Da bi pa udarila strela v dolino, se primeri redkokdaj. Prav te dni se je zgodil tak primer. Z dolenjske strani so se preko Obolnega pripodili črni oblaki in nad našim okolišem se je razdivjala nevihta, med katero je udarila strela v hišo, ki je last litijskega posestnika in načelnika cestnega odbora g. Mahkovca, v kateri pa zdaj stanuje trgovec in gostilničar g. Breznik. V trenutku se je razsvetlila soba. Električni žar se je zavrtel nekajkrat po sobi, nato pa je planil še v kuhinjo, kjer je napravil nekaj škode na posodi. Vsi, ki so bili tedaj v hiši — bilo je baš po kosilu — so se prestrašili tako, da tega obiska strele ne bodo kmalu pozabili. Ko so prišli k sebi, so si ogledali, kako škodo je napravil razdivjani element. Električni sveder je izvrtal v zid luknjo in pobil nekaj šip. Vsa sreča v nesreči pa je, da se ni nikomur, ki so bili tedaj v hiši, ni zgodilo nič hudega.

Neurje v Štangarskih poljanah in neobičajna sreča v nesreči sta izzvala pri nas živahne govorice. O podobni nezgodi je pripovedoval piscu teh vrst znani gostilničar iz Zavrstnika g. France Pogačnik. Pripetila se mu je svoječasno na Sv. gori. Tedaj je bil še dimnikarski mojster in službena pot ga je zanesla tudi do svetogorskega župnišča, kjer je tisti čas župnikoval popularni župnik Medved. V svetogorskem župnišču imajo še starinski dimnik, kamor mora dimnikar splezati po kavljih, ki so pritrjeni na notranji strani. Prav v tistem, ko se je privalila semkaj od Čemšeniške planine nevihta, je dimnikarski mojster Pogačnik končal svoje delo in župnik Medved je povabil zgovornega gosta na pomenek in polič vina v »fišterno«. Komaj sta dvignila čaše, pa je udarila strela skozi dimnik, kjer je malo prej bil dimnikar, in vsa hiša se je zasvetila, kakor bi bil sodni dan. Iskra je švigala po županišču, planila je tudi v »fišterno«, letela okrog vseh štirih sten, švignila v kuhinjo in sobo, predrla povsod vrata, opraskala zidovje in napravila še drugo škodo. Pri dvoriščnih vratih je spet udarila nazven in ubila psa čuvaja, ki je bil priklenjen na železno verigo ob zadnjih vratih. Nato je švignila strela v hlev ter je ubila kravo, ki je bila priklenjena pri jaslih. Divjanje strele je napravilo mnogo strahu in škode, a županiku in njegovemu gostu ni storila ničesar zlega.

Noč in dan delajo

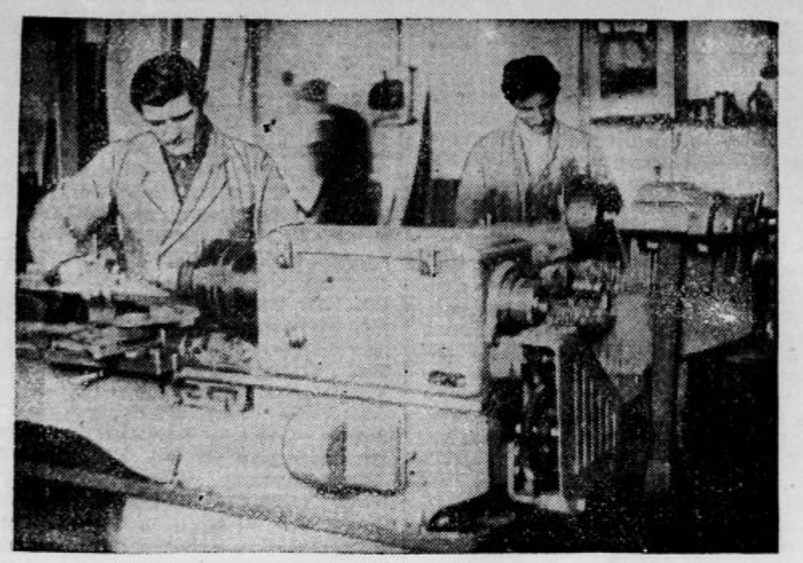

Pogled v vojno tvornico, kjer delajo izvežbani veščaki nepretrgoma

Dve egiptski mesti

Strateški pomen Aleksandrije — Trdnjava Marsa Matruk

Angleška sredozemska mornarica ima v tej vojni svoje glavno oporišče v Aleksandriji v Egiptu. To mesto so Italijani zato že bombardirali z letali, pri čemer so ta od svojih vzletišč opravila 1500 km dolgo pot in nazaj seveda isto toliko.

Moderna Aleksandrija je za Kairom drugo največje egiptsko mesto in eno najvažnejših sredozemskih trgovinskih središč. Šteje 600.000 prebivalcev, ki so po veliki večini orientalci. Med Evropci je največ Italijanov in Grkov, manj je Angležev, Francozov, Rusov in Nemcev. Na kopni ožini med obema aleksandrijskima lukama leži mohamedansko mesto, na celini zadaj je evropski predel. Ker se zaradi Marjutskega jezera mesto proti jugu ni moglo širiti, se je širilo vzdolž morske obale. Aleksandrija je važno izvozno mesto za bombaž, bombažno seme, fižol, riž, in sladkor, uvoz pa obsega zlasti premog, železne izdelke, tekstilno blago, les, steklo in porcelan.

Izmed obeh aleksandrijskih luk vzhodna nima evropskega pomena, ker je dostopna le domačim ribiškim ladjam. Zapadna luka pa sestoji iz 700 ha obsegajočega zunanjega bazena, ki ga ščiti skoraj tri kilometre dolg valolom, in iz 200 ha obsegajočega notranjega bazena, ki je povprečno 10 m globok in ga 900 m dolg pomol loči od zunanjega pristana. Angleži so že davno tega spoznali strateški pomen aleksandrijskega pristanišča in so pripravili egiptsko vlado do tega, da je z velikimi stroški in z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki ustvarila oporišče za vojno mornarico, ki ga uporabljajo sedaj seveda Angleži sami.

Kot glavno egiptsko oporišče je bila Aleksandrija z velikimi progami zvezana z glavnimi evropskimi in ameriškimi mesti, posebno živahen promet pa je imela z Marseilleom, Genovo, Benetkami in Trstom. S Kairom je zvezana z železniško progo, ki so jo kot prvo progo v Orientu zgradili že l. 1855. Razen tega gresta dve železniški progi do Abukirja in Rosette oziroma do El Hamana. S temi kraji in drugimi je Aleksandrija zvezana tudi z dobrimi avtomobilskimi cestami. V letih 1890. do 1920. so gradili Mahmudijski prekop, ki veže Aleksandrijo kot vodna pot z Nilom, Kairom in zaledjem.

Angležem gre v Sredozemskem morju predvsem za obrambo Sueškega prekopa. Ena izmed zapor na poti iz Libije v Port Said je 300 km zapadno od Aleksandrije ležeča trdnjava Marsa Matruk, ki jo poročila o letalskih napadih tudi pogostoma omenjajo. Do abesinske vojne zunaj Egipta nihče ni vedel o tem mestecu, domačini pa so ga poznali le kot garnizijsko mesto v zapadni puščavi, kjer kraljuje guverner s peščico askarov in nadzira Beduine. Med omenjeno vojno pa so Angleži poslali v ta kraj znatne čete, zgradili so začasne utrdbe in so tako prvič poudarili vojaški in strateški pomen tega obalnega mesteca. Rabilo naj bi za obrambo proti morebitnim italijanskim napadom iz Libije. Sčasoma so Angleži Marso Matruk spremenili v močno trdnjavo. Tu je v vsej Libijski puščavi edini kraj, ki ima dovolj vode za večjo garnizijo.

Največja nemška orožarna

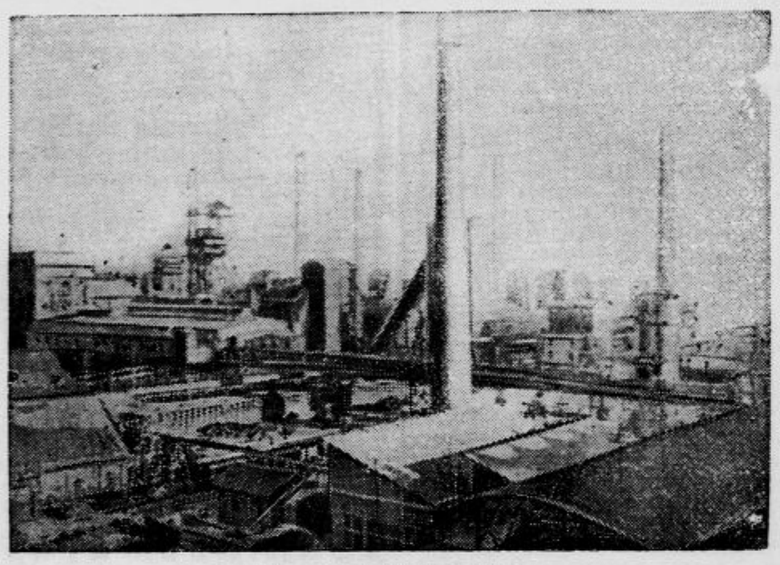

so Kruppove tvornice v Essenu

Jej ali pa plačaj kazen!

Lastnik neke njujorške gostilne, Marcello Annechini, je postavil za svoje gosti sledeče vrhovno pravilo: »Jej kolikor hočeš, toda na svojem krožniku ne puščaj ničesar! Vsako potratnost v tem pogledu je treba za kazen posebe plačati!«

Vrli Marcello utemeljuje ta svoj ukrep takole: »Pogostoma je navadna lenoba in nemarnost s strani gostov, še pogosteje pa krivo umevano pravilo dostojnosti, ki jim sili, da puščajo ostanke jedi na krožniku. Jaz sam pa gledam v tem žalitev za gostilničarja, ki je ne morem dopuščati kot tako. Če si kakšen gost lahko privošči to, da naroči več, nego more pojesti, tedaj mora privoščiti tudi to, da bo za to vse plačal.«

Ker je pa povsod znano, da so jedi v tej gostilni izvrstne, se gostje muhi njenega lastnika ne upirajo in pojedo pač vse, kar jim prinesejo.

Herbert Hoover

bivši prezident Zedinjenih držav napoveduje letos v Evropi leto gladu

Zbiralec vode

Eno najbolj nenavadnih zbirk na svetu ima čilski mnogokratni milijonar Jose Maria de la Fonta. Del svoje palače v Valparaisu je spremenil v muzej. V neki dvorani stoji tam na visokih policah 1000 steklenic, v drugi je 2600 steklenic, a v tretji je še 20 steklenic. V teh steklenicah je voda, in sicer izvira voda v prvih 1000 steklenicah iz isto toliko rek po vsem svetu, v 2600 steklenicah je voda iz jezer, v 20 steklenicah pa je voda glavnih morij. De la Fonta, ki je navdušen raziskovalec in potovalec, je pretežni del svoje zbirke sam prinesel domov. Najtežje mu je bilo dobiti vodo iz svete reke Padanga v Tibetu in iz Volge. V prvem primeru se mu delali težave tibetski, v drugem pa ruski cariniki.

Letalski promet med Helsinki in Pečengo

Finska družba za zračni promet Aero OY je otvorila novo letalsko progo ki bo obratovala trikrat tedensko med Helsinki ter pristaniščem Liinahamarijem v ozemlju Pečenge. Pomen nove proge je v tem, da predstavlja finsko pristanišče ob Ledenem morju ta čas edino možnost za prekomorske zveze Švedske in Finske

Češe ne veš, zdaj izveš:

da je angleška vlada dala povelje, naj se izpraznijo otoki Jersey, Guernsey in Alderney v Rokavskem prelivu, ki so jih kmalu nato deloma zasedli oddelki nemške vojske;

da je italijanski min. predsednik Mussolini prošli petek obiskal vrh Malega Sv. Bernarda;

da je umrl dr. Machado, bivši prezident Portugalske;

da je od 1. julija dalje zopet dopuščen brzojavni promet z Nizozemsko;

da je prezident Roosevelt podpisal odredbo, da se vsakemu tujcu, ki stopi na ameriška tla, vzamejo prstni odtisi;

da iščejo Nemci v zasedeni Belgiji rudarje, kovinarje, tekstilne delavce in dninarje, ki bodo zaposleni v nemških podjetjih;

da so prepeljali truplo maršala Balba iz Tobruka v Bengasi;

da se trenutno mudi v Moskvi posebna bolgarska delegacija, v kateri sta predstavnika vladne stranke Janev in Dejanov;

da se je vršila v wiesbadenskem hotelu »Nassauer Hof« prva seja nemško-francoske komisije za premirje. V francoski komisiji je general Huntzinger, načelnik nemške komisije pa je general Stülpnagel;

da je bil 28. junija pred 21 leti podpisan mir v Versaillesu;

da se je francoska vlada preselila v Clermond-Ferrand, prezident Lebrun pa se bo nastanil v mestecu Roanne, kjer bo imel bivališče tudi maršal Petain in podpredsednik vlade Chautemps;

da španski falangistični organ »Arriba« ostro piše proti sovjetski ekspanziji.

Edini grenlandski list

Edini grenlandski list se imenuje »Atuagolliutit« in izhaja v 600 izvodih. Za grenlandske razmere je to dosti, posebno če pomislimo, da je velik del Eskimov, ki jim ta list piše v njihovem jeziku še nepismen. Bralci dobivajo list zastonj, stroški zanj se krijejo iz grenlandske državne blagajne. Tako bi nazadnje lahko rekli, da si Grenlandci sami izdajajo svoj list, pa naj znajo brati ali ne

Vas je zgorela

Mala italijanska vas Santomaso v bližini Belluna je pogorela. Vseh deset kmečkih dvorov v kraju je postalo sredi noči žrtev plamenov, ker ni bilo dovolj vode, da bi jih pogasili. 14 družin je ostalo brez strehe. Materialna škoda je velika

Črešnje krepijo jetra

Drevo je prišlo k nam iz Male Azije

Ko je rimski vojskovodja in sladokusec Lukulus l. 62. pred našim štetjem premagal pontskega kralja Mitridata, je iz Male Azije poleg velike zlate sohe tega kralja in mnogih drugih zlatih ter srebrnih zakladov prinesel v Rim iz mesta Ceraza v Italiji dotlej neznano drevo. Zlati in srebrni zakladi so se že davno porazgubili, drevo, češnjevo drevo pa je ostalo. 120 let pozneje je raslo že na britanskih otokih, romalo je vzdolž Rena proti severu, povsod, kjer je še količkaj toplote in sonca, rodi svoje sadove, celo v daljni Norveški. Zlato in sila sta minljiva, to je zelo tolažilno spoznanje za sedanje čase, ko se spet ponujata kot odrešenika človeštva. Skromna koruza, še skromnejši krompir, cela vrsta drugih rastlin je prinesla človeštvu pravi blagoslov, ki ne mine. V to vrsto spada tudi češnja.

Spet nam žarijo njeni sadovi od najsvetlejše rumene preko rdeče do globoko črne barve iz košar na trgih in v prodajalnah. Še lepše žarijo s češnjevih dreves samih. Ni čudno, da je poleg Evinega jabolka postalo obiranje češenj (zlasti v tujem vrtu) snov za neštete zgodbe in pregovore. Tudi vraže se pletejo okrog češnjevih dreves, njihovih vej, cvetov in sadov. S tem in tem ni dobro češenj zobati, pravimo mi, neki francoski pregovor pa veli, da imajo za žalostnega ptiča češnje grenek okus, a neki angleški rek trdi o pretirano štedljivih ljudeh, da delijo celo češnjo na več delov. Po angleškem ljudskem mnenju mora kukavica pospraviti najprvo tri poštene obede češenj, preden se njeno kukanje za tisto leto ustavi. Pri teh treh poštenih obedih bi marsikdo rad sodeloval. In sicer ne samo zaradi užitka, temveč tudi zaradi drugih koristi. Že pred stoletji je neki Arnold Villanovanus trdil, da so jetra vrabcev ob času dozorelih češenj dosti večja nego ob drugih letnih časih. Iz tega pa sklepa, da češnjev sok jetra pač krepi in dela dobro kri. Tega mnenja se tudi današnji zdravniki niso odrekli. Nasprotno! Zato ljudje: jejte mnogo češenj, dokler je še čas in dokler se vam kri še lahko popravi! In jejte jih na samem, če se bojite, da bi vam v družbi z drugimi ljudmi utegnilo kako škodovati.

Begunci se vračajo domov

Nemška vojska prevaža francoske begunce s kamioni na njih domove

Ameriški originali

Pri zadnjem ljudskem štetju so v ameriškem mestu Phoenixu ugotovili neko ženico, ki izvira iz Mehike in ki šteje nič manj nego 118 let. Seveda jo sedaj reporterji naravnost oblegajo. Ga Serapa Leveria, kakor ji je ime, jim rada odgovarja na vsako vprašanje, toda pod pogojem, da bi je ne — fotografirali. »Za takšne stvari nisem več dovolj lepa in nočem, da bi se mi ljudje smejali,« je izjavila.

Dionnove petorčice iz Kanade so za svoj zadnji rojstni dan prejele v dar pet kozic. Vsaka izmed sestric je dobila svojo kozico v nego.

Ob 40letnici svoje zaroke sta se poročila 84letni Thomas Cooney in 66letna Clothilda Tiermanova iz bližine New Yorka. Mož je izjavil novinarjem: »Ona meni, da je treba v teh nemirnih časih imeti lasten dom. Zaradi mene bi se stvar s poroko lahko še nekaj časa preložila.«

Knjižničar, ki ne bere knjig

Stara je izkušnja, da so čevljarji, ki ne posvečajo nobene pažnje svojim čevljem, in krojači, ki hodijo v zanemarjenih oblekah. Zato se ne smemo čuditi, da so tudi knjižničarji, ki ne berejo knjig. Takšen knjižničar je 72-letni Richard Webb iz Pittsburga, ki je pred kratkim nekemu novinarju izdal, da ni v vseh 40 letih, odkar izdaja knjige obiskovalcem Carnegiejeve knjižnice, odprl niti enega zvezka, da bi ga prebral v svojo zabavo in pouk...

NAMESTO ANEKDOTE

K nekemu znanemu karikaturistu je prišel nekoč njegov prijatelj in mu dejal: »Torej dragi, zdaj bi bil že čas, da napraviš končno tudi mojo karikaturo!«

»Čemu neki?« je menil slikar. »To je poskrbel že tvoj oče.«

VSAK DAN ENA

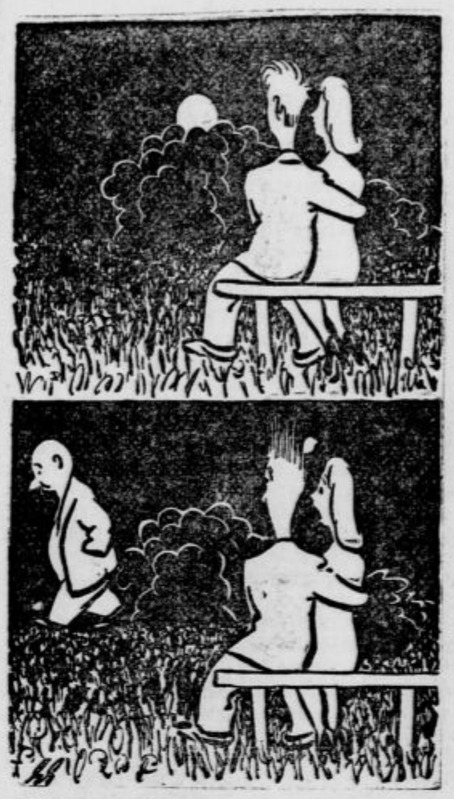

Idila v poletnem večeru.
(»Sondagsnisse Strixe«)

MICHEL ZEVACO: 153

Don Juan

ROMAN.

Loraydan je krenil po monumentalnih stopnicah, mimo ljudi, ki so stali po širnih hodnikih ali se gnetli ob bogati hrastovi ograji, pravi mojstrovini lesnega rezbarstva. Nekateri izmed teh ljudi so bili sluge v črni obleki, tihi in urni kakor sence, drugi vohuni, ki so prihajali na poročanje, spet drugi plemiči, ki so s tesnobo v srcu čakali zaprošene milosti, ali stražni častniki, ponosni in ravnodušni... Nekakšna prisiljenost je tlačila vse te ljudi; slišal si le pridušeno, nerazločno mrmranje, pomenke, ki so se utrnili, kakor hitro se je približal kak ogleduh, in videl si zgolj zaprte obraze, brezčutne krinke... Tu je bila hiša skrivnosti, dom sile; pot odtod je utegnila voditi v Temple ali v Bastilijo, ki nista bila daleč; nihče, kdor je prišel semkaj, ni naprej vedel katastrofe, ki ga bo zdrobila; le slutil jo je vsak, zakaj to sijajno poslopje je bilo brlog strahotnega pajka, ki je opredal s svojo mrežo ves Pariz... bilo je stan velikega profosa!

Bel-Argent se je vzpenjal Loraydanu za petami. Bled je bil kakor zid.

Stopal je kot v sanjah. Čeprav se je dobro zavedal strašne nevarnosti, mu vendar niti za hip ni prišlo na misel, da bi se obrnil in odšel. Ne, ni se obrnil in ni odšel...

Nič drugega ni bilo treba, kakor da bi se bil Loraydan ozrl po njem; nedvomno bi ga bil takoj spoznal in ovadil kakemu častniku, in slavno življenje vrlega klateža bi bilo končano... Toda Loraydan se ni ozrl.

Grof je stopil v velikansko predsobje, kjer si opažal iste gruče, iste krinke in isti molk kakor po stopnicah in hodnikih...

Za Loraydanom se je smukal mimo teh skupin Bel-Argent... in skupine so se mu umikale, so mu morda celó zavidale... kajti Loraydan jo je ubral naravnost v drugo predsobje — in Bel-Argent za njim!

Bel-Argent se je zagledal v veliki, prazni, mrzli sobani, ki jo je krasilo samo nekaj naslanjačev.

Videl je, kako je grof odprl neka vrata ter izginil za njimi.

Ko se je približal tem vratom, ga je črno oblečen mož zadržal, rekoč:

»Stoj! Ti, nepridiprav, počakaš gospodarja tu.«

»Da!« je rekel Bel-Argent. »A če me pokliče?«

»Nu, tedaj odpreš ta vrata, ki vodijo v delovno sobo njegove prevzvišenosti gospoda de Croixmarta. Dokler te ne pokliče, se ne gani odtod.«

Bel-Argent se je drhté stisnil k vratom, tolikanj so ga bile prestrašile besede: delovna soba gospoda de Croixmarta...

»Kaj vraga delam tu?« je zamrmral sam pri sebi. »Vino me je zapeljalo!...«

Daleč nekje v dvorcu se je oglasila piščalka. Mož, ki je pravkar še govoril z Bel-Argentom, je poskočil, odprl neka stranska vrata, izginil in se čez minuto ali dve znova vrnil v predsobje. Ves čas njegove odsotnosti se je Bel-Argent prepaden vpraševal:

»Kaj vraga delam tu?... Vino, vino me je premotilo!«

Obenem pa je bil z enim tistih naglih, vratolomnih gibov, ki se jih domislimo samo tedaj, kadar gre za življenje ali smrt, prav narahlo odprl za svojim hrbtom vrata, ob katerih je slonel...

Drobci razgovara so prihajali do njega...

Bel-Argent je z vsemi močmi svojega bitja vlekel na uho.

Tako je preteklo pet minut. Po teh petih minutah se je Bel-Argent odtrgal od vrat.

Obraz mu je bil bel kakor prt in trepetal je kakor šiba na vodi.

Obrnil se je k črnemu možu in dejal:

»V skrbeh sem za gospodarjevega konja pa moram pogledati v hlev. Gospodu de Loraydanu je namreč več do kljuseta kakod do mene, hudimana!«

»Prav ima,« se je zarežal mož. »In ti si drzen, da se upaš imenovati konja grofa de Loraydana kljuse. Idi, nepridiprav, in drži jezik za zobmi!«

Bel-Argent je pobesil glavo in odšel. Prehodil je predsobje, ki je bilo še vedno polno ljudi, ter se spustil po velikih stopnicah... Kmalu je bil zunaj in ubral pot proti »Hidri«, kjer je našel Lureta s Pankracijem.

»Piti mi dajta!« je rekel s hripavim glasom. »Tri sto peklenščkov! Zdi se mi, da me obhaja slabost!...«

Loraydan je bil stopil v delovno sobo velikega profosa z odsevom divje radosti na obrazu.

»Gospod veliki profos,« je dejal, »prihajam vam naznaniti...«

»Da ste našli skrivališče gospoda de Pothusa,« je rekel Croixmart.

»Da. Kako veste?«

»Komu drugemu, grof, bi rekel, da sem poučen, in s tem utrdil njegovo vero v nezmotljivost moje vohunske službe. Toda vi ste odposlanec njegovega veličanstva; nočem vas varati, kakor ne bi hotel varati kralja. Vaš obraz mi je vse povedal.«

»Moj obraz?«

»Da. Saj kar kriči novico... Ne zaupajte ne svojemu čelu ne očem ne ustnicam, grof; ničemur, kar je zgovornega. Obraz je izdajalec. Brzdajte ga.«

»Hvala,« je rekel Loraydan. »Krinke si ne bom nadeval. Sem izmed tistih ljudi, ki se njih iskrena poštenost ne more sprijazniti z mislijo, da naj pretvarja videz. In tudi — čemu? Sem, kar sem. Pustiva to in se vrniva k svoji zadevi. Ponosen sem, da sem uspel tam, kjer je vsem vašim slednikom izpodletelo.«

»Kralj bo to zvedel, grof, kajti pravičnost mi je nad vse; še drevi bom poročal njegovemu veličanstvu o vaši vnemi. Zdaj pa vzemite na znanje, da nisem spustil na Klotarja Ponthuškega nobenega slednika.«

»Oho! Kaj pomeni to?«

Croixmart se je bledo nasmehnil.

Sreda, četrtek in petek novi brezmesni dnevi

Prepoved se nanaša le na goveje, telečje in svinjsko meso — Omiljenje prepovedi o klanju telic

Beograd, 2. julija. AA. Na podlagi čl 1 uredbe o spremembah obstoječih predpisov in izdanju novih je ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo dr. Ivana Andresa predpisal tele spremembe in dopolnitve k uredbi o varčevanju z življenjskimi potrebščinami:

Čl. 1. Prvi člen uredbe o varčevanju z življenjskimi potrebščinami se spreminja in se glasi: **Sreda, četrtek in petek se določajo v vsej državi za brezmesne dneve. Te dni je prepovedana vsaka prodaja svežega telečjega, govejega in svinjskega mesa. Restavracije, javne kuhinje in drugi gostinski obrati te dni ne smejo servirati jedil s telečjim, govejim in svinjskim mesom. Ta prepoved se ne nanaša na notranje dele živali (možgani, jezik, pljuča, jetra, ledvice, vampi in drugi notranji deli.).**

Čl. 2. Tretjemu členu uredbe, (ki prepoveduje klanje telic in junčkov), se dostavlja: **Izjemoma in po predlogu živinozdravnika sme pristojna prvostopna splošna upravna oblast odobriti klanje telic in junic pod enim letom starosti, če niso dobre za rejo ali ako nastopi primer nujnosti. Za odobritev, ki jo izdaja splošna upravna oblast (sresko načelstvo) ni treba plačati nobenih taks.**

Čl. 3. Minister za trgovino in industrijo bo izdal podrobna navodila za izvrševanje te uredbe.

Čl. 4. Uredba stopi v veljavo tretji dan po objavi v »Službenih novinah«.

Pomen sodelovanja med Nemčijo in Italijo

Dr. Rudolf Kircher razpravlja v znanem nemškem dnevniku »Frankfurter Zeitung« o borbi proti Angliji »z razdelienimi vlogami«, pri čemer misli na sodelovanje med Nemčijo in Italijo, ki ga pripisuje zamisli kancelarja Hitlerja. Avtor nato pripominja:

»Mi smo ne le srečni, da imamo v tem zgodovinskem trenutku takšno vodstvo, temveč tudi zato, ker sta se našla dva enako vsmerjena naroda, ki se v tej vojni medsebojno dopolnjujeta in katerih sodelovanje dopušča v sedanji odločilni borbi proti Angliji istočasni napad na nieno matično zemlijo in njene dragocene postojanke vzdolž ene izmed najpomembneiših svetovnih pomorskih poti. Ta dva naroda, od katerih je eden povsem kontinentalno, drugi pa pretežno sredozemsko izobliko-van in vsmerjen, se ne le izpopolnjujeta — pri čemer je treba samo pomisliti, kako bistveno drugačen bi bil naš splošni položaj, ako bi v Sredozemlju ne imeli prijatelja, temveč samo sovražnike —, temveč sta tudi po usodi, po svojem delu in po svojem vodstvu poklicana nosilca novega evropskega reda, ki bo Nemčiji in Italiji zagotovil zavarovane postojanke na kontinentu, obenem pa odprl pot v svet. Sredozemlje pa z vsem, kar k niemu pripada, kontinentov ne loči samo, temveč jih tudi spaja. Osvoboditi to Sredozemlje kot naravni življenjski prostor močne Italije monopola njegovih dosedanjih gospodarjev, obenem pa zlomiti odpor britanskih otokov — to sta glavna cilja skupnega vojevanja proti Angliji.«

BELEŽKE

Odhod poslanika dr. Gavrilovića v Moskvo

Z orientnim ekspresom je včeraj zjutraj odpotoval iz Beograda v Sofijo naš prvi poslanik v Moskvi dr. Milan Gavrilović. Iz Sofije bo nadaljeval svoje potovanje v Moskvo z letalom. Z dr. Gavrilovićem so odpotovali njegova hčerka ter funkcionarji našega poslaništva v Moskvi, poslaniški svetnik Vladislav Marković, tajnik Arneri in poslaniški pisar dr. Vukadin Miletić. Kot stalni poročevalec agencije Avale je krenil z njimi v Moskvo tudi Gavro Velikin. Na beograjski postaji so dr. Gavrilovića pozdravili uradniki zunanjega ministrstva, prvaki zemljoradniške stranke, prijatelji in novinarji.

Konference hrvatskih ministrov

Včeraj se je vrnil iz Zagreba v Beograd podpredsednik vlade dr. Vladko Maček. Z njim je prispel tudi trgovinski minister dr. Andres. V predsedstvu vlade so imeli predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik dr. Maček in več hrvatskih ministrov celo vrsto razgovorov.

„Samouprava" o odnošajih z Nemčijo in Italijo

Službeno glasilo JRZ, »Samouprava« piše ob priliki izjav, ki jih je predsednik vlade Dragiša Cvetković dal za nemške in italijanske liste, med drugim:

»Naš narod je že od nekdaj stremel za čim boljšimi odnošaji s sosednimi državami, predvsem z Nemčijo in Italijo. Politični in gospodarski interesi so nam narekovali, da dosežemo s tema dvema velikima sosedoma kar najbolj prijateljske zveze. Naša trgovina je že ves čas navezana predvsem na sodelovanje z Nemčijo in Italijo. To gospodarsko sodelovanje se bolj in bolj poglablja v zadovolistvo nas samih ter našega severnega in zapadnega soseda. Posebno danes se jasno kaže, kako pravilno je bilo, da smo delali za razširjenje in poglobitev gospodarskega prometa z Nemčijo in Italijo.

Istočasno s prizadevanji na gospodarskem polju pa smo uredili s tema dvema velesilama tudi vsa ostala vprašanja, zlasti ona s področja politike. Stvorili smo na ta način z njima korektne in dobre odnošaje, ki so nam omogočili, da smo tudi v teh kritičnih časih lahko ostali strogo nevtralni ter ohranili naši državi in s tem vsej jugovzhodni Evropi mir.«

Glasilo dr. Mačka o pripravljajočih se reformah

»Hrvatski dnevnik« posveča svoj uvodnik napovedanim reformam našega gospodarskega življenja. V članku pravi med drugim:

»Duh starega rimskega civilnega prava ne odgovarja več našim razmeram in našemu času. Individualizem se je preživel in mora odstopiti svoje mesto kolektivizmu. Danes ni več resnega človeka pri nas, ki ne bi priznaval potrebe takih osnovnih reform. Toda za reforme sami zakonski predpisi ne zadostujejo. Potrebna je tudi duševna preorientacija. Brez nove duševne usmeritve, ki mora zajeti v prvi vrsti moralne sfere, ne bi bilo mogoče doseči pravih uspehov z nobeno reformo. Socialni duh mora prežeti slehernega našega človeka, še prav posebno pa one, ki bodo reforme izvajali.«

Proti koncu uvodnika opozarja glasilo dr. Mačka: »Ne sme se pa pri tem pozabiti, da upravljajo oblast v Hrvatski zastopniki HSS in da ima ta stranka svoj točno izdelani program. Zato je jasno, da bodo morale biti vse reforme na Hrvatskem v skladu s tem programom.«

Slovaki v Jugoslaviji

Pretekli mesec je bil v Slovaški posvečen rojakom v inozemstvu. Listi so objavili statistiko o slovaškem življu v inozemstvu ter soglasno ugotovili, da je usoda Slovakov ponekod trpka in žalostna. Najbolje se godi Slovakom v Jugoslaviji, kjer so polnopravni državljani ter jim država ne stavi nikakih zaprek glede njihovega gospodarskega in kulturnega razvoja. Naseljeni so v glavnem v Vojvodini, v Sremu in v Slavoniji ter so gospodarsko popolnoma preskrbljeni. Ljudsko štetje jih je izkazalo preko 53.000 duš, imajo 26 slovaških šol, na katerih poučuje 107 učiteljev Slovakov. Te šole obiskuje 6500 otrok.

Občni zbor krščansko socialne strokovne zveze

Prejšnjo nedeljo je bil v Ljubljani občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze. Glavni govornik je bil predsednik Srečko Žumer, ki je podal historiat proti zvezi naperjenih akcij in bojev. V svojem govoru je opozoril g. Žumer zbrane delegate na to, da se je pričelo vodstvo katoliških politično organiziranih Slovencev boriti proti Jugoslovanski strokovni zvezi v prvi vrsti zato, ker je vztrajal pri zahtevi, da bodi katoliško delavsko strokovno gibanje v vsakem pogledu svobodno. Med drugim je, kakor posnemamo po krščansko-socialnem glasilu »Delavski pravici«, izvajal:

»Slovensko katoliško delavstvo je stremelo za tem, da se uveljavlja kot močna enota tudi v takozvani slovenski katoliški skupnosti. Hotelo je ostati čuvar demokracije, zdravega socialnega preporoda in napredka. Hoteli smo sodelovati po svojih izvoljenih zastopnikih na vseh forumih javnega življenja. V kulturnih in verskih vprašanjih pa smo bili vedno pripravljeni podrediti se skupnim smernicam slovenske katoliške skupnosti. S temi našimi načeli pa smo naleteli že leta 1931. na odpor pri merodajnih ljudeh. Ti so predstavljali slovensko politično skupnost po takratnih tujih vzorcih političnih strank, kjer mora biti vsaka stanovska skupnost podrejena absolutno najvišjemu strankinemu forumu, ki pa ne pozna nobene neposredne odgovornosti proti stanovskim korporacijam v svojem okviru. Mi smo stali vedno na stališču svobodnega in neodvisnega delovanja krščanskih delavskih organizacij. Zaradi tega je padla leta 1932. odločitev, da se postavi Jugoslovanski strokovni zvezi novo vodstvo. Toda to namero je občni zbor JSZ odbil. Od takrat dalje so ljudje okrog vodstva stranke neprestano pripravljali ustanovitev nove delavske organizacije, ki je končno leta 1935. zagledala luč sveta v obliki Zveze združenih delavcev. Medtem so očitali Jugoslovanski strokovni zvezi vse mogoče grehe, kakor marksizem in celo zveze s komunizmom.«

Nemško svarilo Ameriki

V »Jutru« že večkrat omenjena nemška zunanje-politična revija »Berlin - Rim - Tokio« razpravlja v zadnji številki tudi o odnošajih Nemčije do Zedinjenih držav. Nemško politiko označuje z naslednjimi tremi točkami:

1. Kar je kancelar Hitler izjavil ameriškemu novinarju Wiegandu o izvajanju Monroeove doktrine, se ne nanaša samo na Ameriko, temveč tudi na Evropo. Ta doktrina ne znači samo, da naj v Ameriki in o Ameriki odločajo le Američani, marveč prav tako zahteva, da o Evropi in v Evropi odločajo samo Evropci.

2. Rooseveltova prizadevanja za organiziranje vseameriškega gospodarskega bloka so naperjena proti ustvarjanju nove Evrope. V Berlinu pa so prepričani, da se bodo ta prizadevanja izjalovila, ker hočejo zlasti južnoameriške države trajno ostati nevtralne.

3. Ali bo med Ameriko in novo Evropo vladal duh miru ali duh sovraštva, odvisi od one strani Oceana.

Dve preiskavi v Beogradu

Beograd, 2. julija. AA. Organi uprave mesta Beograda so izvedli danes preiskavo v prostorih društva ABC, ki ga je ustanovil in vodil te dni iz naše države izgnani tuji državljan Julius Hanau. Razen tega je bila izvedena hišna preiskava tudi na stanovanju bivšega ministra Dobrivoja Stošovića. Gradivo, ki so ga organi uprave mesta Beograda našli na njegovem stanovanju sedaj proučujejo.

V gorenjskem železarskem revirju

Živahna kulturna sezona — Močan promet — Stavbna delavnost — Zgledna sloga med občani

Jesenice, 31. maja

V maju je skoraj neprestano deževalo. Le zadnjo soboto, nedeljo in ponedeljek smo imeli lepo sončno vreme, ki je izvabilo prijatelje narave v prelepo okolico in na planine. Preteklo nedeljo je bilo na Planini Sv. Križ, na Golici, Rožci in na drugih obmejnih vrhovih rekordno število izletnikov in planincev. Naše planine so dostopne vsem prijateljem prirode. Vsak naj vzame s seboj planinska legitimacijo potrjeno od krajevnih podružnic SPD pa se bo lahko svobodno gibal po Triglavskem pogorju in na Karavankah.

Kljub težkim in mračnim dnem sokolska, kulturna in sportna društva krepko in uspešno delujejo. Sokol je v minuli gledališki sezoni dal na oder opereto »Vse za šalo«, narodni igri »Deseti brat« in »Miklovo Zalo«. Vse predstave, ki so se vršile ob nabito polni hiši, so morali večkrat ponoviti, tako da so bili vrli sokolski igralci, pevci in godbeniki zaposleni vse nedelje od novega leta do srede maja. Sijajno sta uspela koncerta, ki so jih priredili pevsko društvo »Sava« in združeni pevski zbori z Jesenic in Javornika. Ogromno število občinstva, ki je posetilo oba koncerta, se je naslajalo ob dovršenem prednašanju naših lepih narodnih in slovanskih pesmi in je prirejalo vrlim pevcem viharne ovacije.

Promet na naših cestah in železnicah je zelo živahen. Po cestah hite dolge vrste nameščencev in delavcev v tovarno na delo in nazaj na svoje domove. V popoldanskih in večernih urah pa se sprehaja ob Prešernovi cesti, Trgu Kralja Aleksandra in Gosposvetski cesti nešteto ljudi vseh starosti in poklicev. Po cesti pa drče avtomobili in motocikli proti Kranjski gori, Ljubljani, Bledu in obratno. Največji osebni in avtomobilski promet je bil v nedeljo, 26. maja, ko je šlo na tisoče ljudi in vozil na Planino Sv. Križ in v Zgornjo Savsko dolino. To nedeljo so imeli izletniki iz Ljubljane in drugih krajev priliko uživati sladkosti jeseniškega cestnega prahu. Tudi na železnici je osebni in tovorni promet zelo močan. Osobito vlaki, ki vozijo delavstvo proti Bledu in Bohinju, so vedno polni.

Zaradi izrednih razmer bo letošnja stavbna sezona slabša kakor prejšnja leta. Dograjena je velika garaža za avtomobile KID v Delavski ulici. V gradnji je bolnišnica Bratovske skladnice na zapadnem delu mesta. To poslopje, ki bo eno najlepših in največjih na Gorenjskem, bo v ponos in kras Jesenicam. V bližini mestnega ubožnega zavetišča gradi lepo enonadstropno vilo brivski mojster g. Janko Mežnarič. G. Hribar Jakob pa gradi pri svoji hiši v bližini Kralja Petra ceste veliko ključavničarsko delavnico. V bližini igrišča KID na Savskem nabrežju in Podmežakljo zidajo več hiš in vil, katerih temelji so bili izkopani že jeseni. To je v glavnem vse, kar se letos gradi na Jesenicah. Težke razmere so gradbeno delavnost močno zavrle.

Povpraševanje po stanovanjih je zelo veliko, ker število delavcev in nameščencev stalno narašča. Škoda, ki jo bodo zaradi slabe stavbne sezone utrpeli obrtniki, bo zelo velika. Gradbena industrija in obrt dajeta delo neštetim drugim sorodnim obrtim in če ta ni zaposlena, je obstoj tudi drugih obrti ogrožen.

Jeseničani so znani kot veseli in temperamentni ljudje. Tudi izredne razmere niso njihovega značaja skoraj v ničemer spremenile. Ljudstvo se obnaša povsem disciplinirano ter se v vsem pokorava odredbam oblasti. Tu se ni primeril še noben omembe vreden incident. Ljudje različnih svetovnih naziranj se med seboj zadrže dostojno in korektno. Skoraj popolnoma so prenehali osebni politični in medverski prepiri, ki so veliko let zastrupljali ozračje. V teh težkih dneh smo vsi Jugosloveni in pripravljeni na vse, kar bi utegnilo priti.

Nesreča kolesarskega prvaka. Ne daleč od Jastrebarskega se je pri kolesarskem tekmovanju nevarno ponesrečil juniorski državni prvak Branko Debanić iz Zagreba. Vanj je treščil neki njegov tekmec in ga izločil iz tekmovanja ter ga tudi hudo poškodoval. Oba sta padla in je Debanić dobil več centimetrov dolgo in globoko poškodbo na kolenu. Prepeljali so ga na zagrebško kliniko.

Pozlačeno monštranco je vlovil zagrebški ribič Štefko Medved, 14 letni dijak meščanske šole. Šel je lovit ribe k Savi pri Žitnjaku pod Zagrebom. Naenkrat je začutil, da se mu je ob trnek obesilo nekaj težkega. Začel je vleči iz vode. Zaman. Nato se je sezul in segel na dno. Na svoje veliko presenečenje je izvlekel iz vode pozlačeno monštranco, ki je zelo lepo delo z mnogimi starinskimi okraski ter predstavlja precej dragoceno umetnino. Gotovo je bila monštranca kje ukradena in bo zdaj spet prišla na svoje pravo mesto.

SPORT

Osmič — dirke na podutiški progi

V nedeljo velika kolesarska prireditev ŽSK Hermesa na severu Ljubljane

Prihodnjo nedeljo 7. t. m., priredi kakor vsako leto Hermesova kolesarska sekcija tradicionalne medklubske kolesarske dirke na romantični krožni progi, ki vodi iz Zg. Šiške mimo Kosez, po podutiški cesti na Podutik, čez podutiški klanec v Glince, Dolnice, Zapuže, Dravlje ter spet v Zg. Šiško. En krog te proge meri pribl. 8 km, progo bodo morali dirkači prevoziti takole: turisti dvakrat, juniorji petkrat, prvorazredni dirkači pa osemkrat. Start in cilj za vse skupine bo pri Martinčevi restavraciji v Zg Šiški, kjer bo po končanih dirkah, ki se bodo začele ob 14, tudi razdelitev nagrad.

Znano je, da te Hermesove vsakoletne dirke privabijo na progo, posebno na bolj razgledne točke, precej gledalcev, ki so se v to tekmovanje že tako vživeli, da bi kar pogrešali, če bi ga eno sezono ne bilo. Pa tudi ni čudno, saj jim je po večkrat pred očmi ves potek te težavne borbe, kakor jo imajo tudi gledalci na dirkališču, le da je na krožni progi tekmovanje v večjem obsegu. Napor, ki ga od dirkačev zahtevajo podutiške dirke, je zelo velik, saj morejo po večkrat prevoziti klanec za Podutikom, ki ima do 35 stop. strmine. So pa med dirkači taki, ki take težavne vzpone premagujejo z lahkoto, da se morajo gledalci njihovim sposobnostim kar čuditi. Pa ne samo to; razen vzpona so na progi nevarni zavoji, kakor n. pr. takoj za vrhom klanca navzdol proti Glincam, dalje zavoj v Dravljah blizu Kovačeve gostilne, ki je te dni tudi nasut s svežim gramozom; sledi oster in nevaren zavoj pri Gasilskem domu v Zg. Šiški, dva zavoja v Kosezah. Če je pri taki vožnji dirkač sam brez druge konkurence, se še nekako izmota iz zagate; če pa jih na tako mesto privozi troje, četvero ali še več, je pa uganka, kako se bo vse izteklo, posebno še, če so to neizkušeni juniorji ali pa turisti. Ker se je dozdaj razen nekaterih prask pri teh dirkah še zmerom vse končalo srečno, je upati, da bo tudi letos šlo vse po sreči.

Razpis

kolesarskega prvenstva Ljubljanske kolesarske podzveze za kategorijo A in B v nedeljo dne 14. tm. na progah: za kategorijo A: Ljubljana-Trebnje in nazaj (100 km) in za kategorijo B: Ljubljana—Stična in nazaj (60 km). Start v Ljubljani pri gostilni Jelačin na Dolenjski cesti, ob 8. zjutraj. Cilj tudi tamkaj. Nagrajenih bo prvih pet s kolajnami v obeh kategorijah. Razdelitev nagrad po končani dirki v gostilni Jelačin na Dolenjski cesti. Dirke bodo ob vsakem vremenu!

Navodila: Pravico starta ima vsak dirkač, čigar klub je član LKP in ima pravilno izdano legitimacijo-licenco kolesarskega saveza kr. Jugoslavije za l. 1940. Vsak vozač vozi na lastno odgovornost in se mora strogo ravnati po cestnih policijskih predpisih. Kolesa morajo biti opremljena s sigurnimi zavorami (na sprednjem in zadnjem kolesu), brez katerih bo dirkaču start prepovedan. Dirkač, ki bi se med dirko količkaj poslužil vodstva kake tretje osebe (bodisi motorista, avtomobilista ali kolesarja) razen sokonkurenta, bo takoj diskvalificiran. Morebitni protesti se morajo vložiti najkasneje pol ure po končani dirki z vlogo din 25.— pri komisiji. Vloga zapade v korist prireditelja, če pritožba ni umestna, sicer pa se vrne. Vpisnina k dirki je din 5., razen tega pa mora plačati še din 10.— za garancijo hrbtne številke, ki se ob izročitvi vrnejo. Vsak dirkač se mora brezpogojno pokoravati odredbam prireditelja, sicer bo izključen iz tekmovanja in izročen v nadaljnji postopek. Dirkači se morajo javiti prireditveni komisiji eno uro pred početkom dirke.

Prijave k dirki se sprejemajo do vključno 12. t. m. na naslov: Vospernik Ulrik, kavarnar, Ljubljana, Stari trg 34. Po tem datumu dospele prijave se ne bodo upoštevale.

Pokalni turnir Slovana v Guštanju

Šest tekem je bilo v enem dnevu, pokal za zmagovalca si je priborilo moštvo SK Hrastnika

Guštanj, 1. julija

Lep dan se je napravil preteklo nedeljo po deževni soboti in kar navdušen je bil sprejem, ki ga je odbor SK Slovana priredil trem gostujočim moštvom, Železničarju in Slaviji iz Maribora ter SK Hrastniku, ki so se s prvim vlakom pripeljali na pokalni nogometni turnir v naš severni kraj. Po pozdravih in je krenila dolga povorka z godbo na čelu s kolodvora na nogometno igrišče, kjer so se takoj pričele nogometne tekme.

Kot prvi par sta nastopila

ŽELEZNIČAR—SLOVAN 3:1

Kombinirano moštvo Železničarja je bilo v prvem polčasu precej v premoči in šele pozneje se je znašla tudi domača enajstorica, ki pa v celoti le ni bila kos bolj rutiniranemu nasprotniku.

Kot drugi par sta igrala

HRASTNIK—SLAVIJA 2:1

Že po prvih minutah te igre se je videlo, da je neznano moštvo Hrastnika zelo borbeno in razpolaga z nekaterimi odličnimi posamezniki. Tudi Slavija ni bila slab nasprotnik in tako je bila ta tekma ena najlepših vsega turnirja.

Tretji dopoldanski par sta tvorila

ŽELEZNIČAR—SLAVIJA 2:1

Tempo te igre je bil zaradi hude vročine precej mlačen, razen tega pa so igralci Slavije zaradi poraza v prejšnji igri izgubili precej volje in so tako izgubili še to tekmo.

Popoldanski spored se je začel ob pol 15. Občinstva je bilo nekaj več kakor dopoldne, toda obisk bi bil lahko še številnejši ne glede na to, da je bila vstopnina na igrišče razmeroma visoka, to pa zato, ker so imeli prireditelji precej režijskih stroškov.

SLAVIJA—SLOVAN 4:2

Do odmora je bila domača enajstorica v premoči in je prešla tudi z dvema goloma v vodstvo, v drugem polčasu pa se je slika menjala v korist Slavije. Gostje so v nekaj minutah nadoknadili razliko, potem pa zabili še dva gola in zmagali. Tekma je bila precej ostra, kar so morali občutiti tudi nekateri igralci.

Največ zanimanja je bilo za naslednjo tekmo

HRASTNIK—ŽELEZNIČAR 1:0

Obe moštvi sta bili izvrstni in tehnično enako dobri. Tempo je bil zelo živahen. Železničar je imel do odmora dve krasni priložnosti za zgoditek, pa ni spravil žoge v mrežo, deloma tudi zato, ker si je bil menda preveč svest zmage. Pozneje je zaradi slabega kritja izrabil tako priložnost napad Hrastnika in zabil edini gol tekme, ki je bil tudi odločilen za zmago na vsem turnirju.

Kot zadnja je prišla na vrsto tekma

HRASTNIK—SLOVAN 3:0

Ta igra ni bila več zanimiva, ker je bila premoč gostov prevelika in je le slučaj, da domači niso dobili še večjo porcijo golov.

Po končanih tekmah so se vsa moštva — razen Železničarja — zbrala na igrišču, na kar je predsednik SK Slovana g. Zelenko zmagovitemu moštvu izročil krasen pokal kot spomin s severne meje in darilo kluba, ki poleg sporta vrši tamkaj tudi važno nacionalno delo. V imenu SK Železničarja je g. Podpečan izročil domačemu klubu lepo spominsko plaketo. Med tekmovanjem in tudi opoldne na trgu je pridno igrala izvrstna godba jeklarniških uslužbencev, ki je tudi po svoje pripomogla, da je ta sportni praznik v našem obmejnem trgu tako lepo uspel.

V nekaj vrstah

Prva plavalna prireditev v sezoni

Kakor druga leta ni bilo običaj, so letošnjo plavalno sezono otvorili v Zagrebu, in sicer ne morda Dalmatinci ali Slovenci, temveč plavalci beograjskega Boba in Zagrebškega plavalnega kluba. Tekmovanje je trajalo dva dni in se je končalo s pičlo zmago Zagrebčanov, namreč s 100.5 : 95.5 točkam. Pri obeh moštvih je manjkalo nekaj najboljših moči, v splošnem pa so rezultati za začetek sezone in kljub hladni vodi kolikor toliko zadovoljivi.

V posameznih disciplinah so dosegli najboljša mesta: **na 200 m prosto gospodje:** Balla (Bob) 2:25.2, **na 100 m hrbtno dame:** Bijelić (Bob) 1:40.4, **na 100 m hrbtno gospodje:** Drobnić (ZPK) 1:17.6, **na 50 m prosto gospodje:** Miletić (Bob) 29 sek. **na 100 m prsno gospodje:** Dvořak (ZPK) 1:24.7, **na 50 m prosto dame:** Lipska (Bob) 37.9, **v stafeti 4×100 m prosto gospodje:** Bob 4:35.2 **na 400 m prosto gospodje:** Balla (Bob) 5:20.2, **na 200 m hrbtno gospodje:** Drobnič (ZPK) 2:53.4, **na 100 m prosto dame:** Lipska (Bob) 1:24.2, **na 200 m prsno gospodje:** Dvořak (ZPK) 3:10.8, **na 100 m prosto gospodje:** Vidović (ZPK) 1:07, **v stafeti 3 × 50 m, mešano dame:** Bob 2:13 in **v stafeti 4×200 m prosto gospodje:** Bob 10:38.8.

Številke, ki govore

Po zagrebških listih posnemamo, da je bilo z uredbo o prenosu kreditov na banovino Hrvatsko iz budžeta za leto 1939/40 v resoru ministrstva za telesno vzgojo prenešenih dozdaj 3,325.172 din rednih in 593.805 din naknadnih kreditov ali skupno 3,918.977 din. Od tega zneska je dozdaj oddelek za prosveto pri banski oblasti v Zagrebu razdelil raznim sportnim napravam in društvom v območju banovine Hrvatske 2,397.400 din, in sicer:

Savezu hrvatskih junakov 100.000. Zagrebškemu plavalnemu podsavezu 50.000, Hašku 40.000, Zagrebškemu nogometnemu podsavezu 50.000, Hrvatskemu nogometnemu savezu 20.000, Ski-klubu Zagreb 30.000, Veslaškemu klubu »Gusar« 55.000, »Jadranu« v Splitu za zimsko plavališče 500.000, Hrvatski sportni slogi 132.800, olimpijskemu odboru v Zagrebu 48.700, Hrvatskemu atletskemu savezu 41.250, Hrvatskemu sabljaškemu savezu 11.000, Jugoslovenskemu sabljaškemu savezu v Zagrebu 11.000, Concordiji 25.000, Jadranski straži v Splitu 37.750, Hrvatski sportni slogi še enkrat 133.400 in Gasilski zajednici Zagreb dvakrat po 94.500 dinarjev. Raznim drugim sportnim organizacijam so bili razdeljeni manjši zneski. Od prejetih kreditov je bilo dozdaj skupno izplačanih 2,397.400 din.

Te številke so v marsikaterem pogledu zelo zgovorne... Sportniki mnogo govorijo o njih!

*

V tekmovanju za dunavski pokal vodi trenutno Vojvodina iz Novega Sada z 10 točkami, na naslednjih mestih pa so: ŽAK (7 točk), Slavija (5 točk) ter Bata in Bačka s po 1 točko. Kakor vse kaže, bo najbrže Vojvodina do konca ostala na prvem mestu in tudi osiješka Slavija bržkone ne bo mogla prehiteti subotiških železničarjev.

Za prvenstvo zagrebškega nogometnega podsaveza se bosta odslej borila samo še dva kandidata, in sicer Gradjanski iz Bjelovara in prvak Zagreba Železničar. Obe tekmi bosta že prihodnji nedelji v Bjelovaru odn. Zagrebu.

Razpis

propagandnega juniorskega atletskega mitinga

SK Celje priredi v nedeljo 7. t. m. ob 9 na celjski Glaziji propagandni miting za juniorje. Tekmovanje bo na tekališču, ki je dolgo 380 m, ima 4 nedvignjene zavoje in je posuto z ugaski. Pravico nastopa imajo vsi verificirani in neverificirani atleti klubov, včlanjenih v SAZ. Prijave se bodo sprejemale pol ure pred pričetkom tekmovanja.

Vrstni red tekmovanja: **100 m, krogla, višina, 200 m, disk, 1.000 m, kladivo, daljina, kopje, troskok, 4×100 m.**

SK Slavija. V petek ob 20. sestanek v novih klubskih prostorih na Sv. Petra c. 70. Vsi igralci naj prinesejo tjakaj vso opremo. Važno zaradi nedeljskih tekem. Vsi aktivni člani naj redno obiskujejo treninge, ki bodo vsak torek in četrtek od 17.30 dalje na igrišču za Kolinsko tovarno. Načelnik.

Atletska sekcija SK Celja opozarja vse juniorje, da bo nedeljski miting izbirni za sestavo moštva za dvoboj z Ilirijo v Ljubljani dna 14. t. m. Seniorji se pozivajo, da pridejo v nedeljo ob pol 9. na Glazijo zaradi sojenja.

»Ilustrovane sportske novosti« št. 27 so izšle. Vsebina: Finale s. e. pokala brez jugoslovenskih klubov? — Bjelovarski Gradjanski je osvojil nogometno prvenstvo pokrajine ZNP. — Subotiška Bačka je ostala v ligi. — ZNP je ustanovil fond za nabavo sportnih potrebščin. — Zagrebčani niso imeli pričakovanih uspehov na državnem sabljaškem prvenstvu. — Naš najboljši plavalni klub sušaška Viktorija je skoraj odpovedale sodelovanje v ligi. — Avgust Prosenik spada v posebni razred kolesarskih dirkačev itd. Vmes je še mnogo raznega drobiža iz vseh sportnih panog. Posamezne številke so po 4 din.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din; za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Damsko frizerko
perfektno ali frizerja, plača 1200 din, išče Salon Herbst, Kočevje. 16838-1

Elektroinstalater
dobi takoj mesto. Bogataj, Kongresni trg 19. 16835-1

Mesarskega pomočnika
zanesljivega, ki zna dobro nakupovati svinje in teleta, iščem. Nastop takoj. Weiss Samuel, Serdica, pošta Rogaševci, Prekmurje. 16845-1

Dobrega igralca klavirja
za nedelje in praznike sprejme boljša gostilna. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16855-1

Ključavničarja kurjača
sprejme takoj veliko industrijsko podjetje. Ponudbe pod »Kurjač« na ogl. odd. Jutra. 16836-1

Šoferja
za sezono iščemo k osebnemu avtomobilu takoj. Vsa oskrba v hiši. Plača po dogovoru. Lavtižar, Kranjska gora 27. 16861-1

Kleparske pomočnika
samostojne delavce sprejme Dolžan Franjo, Celje. 16879-1

Brivskega pomočnika
sprejme frizerski salon »Rakar«, Prešernova ul. štev. 7. 16883-1

Službe išče

Beseda 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali dajanje naslova. — Najmanjši znesek dni 15.

Mlado dekle
pridno, zanesljivo, išče kakršnokoli dopoldansko zaposlitev. Ponudbe pod »Postrežnica« na ogl. odd. Jutra 16865-2

Vajenci(ke)

Učenca
sprejmem v trgovino z mešanim blagom v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16840-44

Učenca
iz dobre hiše sprejmem za kovaško obrt. Tlakar, Teharje pri Celju. 16181-44

Pouk

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Popravni izpiti
Profesor pripravlja dijake nižjih razredov srednje šole za popravne izpite. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16806-4

Instruktorica
išče instrukcijo za vse predmete srednjih šol, zlasti za matematiko. Ponudbe pod »Uspeh zasiguran« na ogl. odd. Jutra. 16841-4

Prodam

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Razstava preprog
Banovinska tkalnica preprog iz Sarajeva razstavlja svoje preproge in perzijance v Mariboru v dvorani hotela »Zamorec«. Razstava bo odprta od 5. julija do vključno 20. julija t. l. Prevzamejo se tudi naročila na dolgoročna odplačila. Razstava bo odprta tudi ob nedeljah ves dan. 16422-6

Brest prvovrsten
naprodaj — vrtnarija Anton Bajec, Ljubljana, Tržaška c. 34. 16851-6

Kupim

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Železniške prage
bukove in hrastove vseh dimenzij kupi Lavrenčič, Ljubljana, poštni predal 205. 16842-7

Železno posteljo
zložljivo, kupim. Ponudbe pod »Rabljeno« na ogl. odd. Jutra. 16885-7

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Avto, moto

Beseda 1 din, davek 3 din; za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Motor DKW
100 cm prodam ugodno. Ogled pri hišniku Bleiweisova 48 12.—14. 16865-10

Kolesa

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Kolo
športno in luksuzno turno kolo, najfinejše italijanske znamke se proda. Poizve se: gostilna, Sv. Petra c. 85. 16812-11

Pohištvo

Beseda 1 din, davek 3 din; za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Elegantno spalnico
iz orehove korenine in boljšo kuhinjo poceni proda mizarstvo Gluhak, Brezovica Ogleda se v skladišču Ljubljana, Florjanska 19, nasproti sv. Jakoba župnišča. Istotam se sprejemajo naročila. 16533-12

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din; za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Posojilo din 15.000
iščem proti vknjižbi na prvo mesto in proti večjim obrestim. Pojasnila daje »Posest« realitetna pisarna, Miklošičeva c. 4-II. 16843-16

Pridelki

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Fižol
od din 3.50 dalje SEVER & KOMP., Ljubljana. 16353-33

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Zemljišče
cca 3000 kvadr. m v bližini Sv. Križa naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16852-20

Moderno vilo
(sveta 1000 kv. m) v Mednem ceno proda Habicht, Ljubljana, Tabor št. 5. — Vselitev takoj mogoča. 16609-20

Stanovanje odda

Beseda 1 din, davek 3 din; za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Dvosobno stanovanje
oddam v bližini magistrata. 600 din mesečno. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16847-21

Stanovanje
trisobno, solnčno, se odda za 1. avgust. Levstikova ul. 21/II l. 16864-21

Stanovanje
malo, podstrešno ugodno oddam. Sv. Petra cesta 52. 16874-21

Enosobno stanovanje
s kabinetom, kuhinjo in pritiklinami se odda. Podjunska c. 22, Šiška. 16876-21

Sobo odda

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Takoj oddam
opremljeno sobo in prazno sobico. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16850-23

Veliko sobo prazno
pripravno za pisarno, krojača ali slično, oddam. Izve se Sv. Petra cesta 27. 16848-23

Sobo
zračno, parketirano, z električno razsvetljavo in posebnim vhodom, oddam boljšemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16779-23

Opremljeno sobo
z eno ali dvema posteljama, veliko, mirno in č.sto, par sto korakov od Zvezde, oddam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16839-23

Opremljeno sobo
lepo, sončno, z uporabo kopalnice, takoj oddam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16834-23

Prazno sobo
za delavnico oddam takoj, Šmartinska c. 10. 16854-23

Sobo
lepo opremljeno, s posebnim vhodom oddam. Šmartinska c. 10. 16853-23

Sobo
lepo meblovano, s posebnim vhodom ter souporabo kopalnice, eventuelno s hrano, takoj oddam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16858-23

Lepo solnčno sobo
s souporabo kopalnice oddam s 1. julijem eni ali dvema osebama na Miklošičevi cesti 34-IV, vrata desno, dvigalo. 16385-23

Lepo solnčno sobo
opremljeno, s posebnim vhodom in souporabo kopalnice oddam za 200 din, blizu banovine — Škrabčeva ul. 5. 16795-23

Sobo
s kopalnico in souporabo kuhinje oddam. Marijin trg 3/2. Dr. Brenčič. 16805-21

Sobo
s posebnim vhodom oddam starejšemu gospodu takoj. Lahko tudi s hrano. Naslov v ogl. odd. Jutra. 16868-23

Sobo
moderno, opremljeno mirno, solnčno, s souporabo kopalnice, oddam takoj boljšemu gospodu. Ilirska ul. 12/I levo. 16869-23

Trisobno stanovanje
moderno, s kopalnico in plinom, v sredini mesta oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodna cena«. 16871-21

Lepo opremljeno sobo
s klavirjem in souporabo kopalnice za 1—2 osebi za 350 din takoj oddam. Tramvajska postaja »Stan in dom« pred hišo. Ljubljana, Tržaška cesta 41, - I. nadstr., levo. 16872-23

Opremljeno sobo
s hrano za din 600 oddam takoj ali s 15. julijem. Karlovška c. 28. 16817-23

Opremljeno sobico
oddam s 15. julijem. Bleiweisova c. 46/III levo. 16870-23

Ženitve

Vsaka beseda 2 din; davek 3 din. Za dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Podoficir
35 let, poroči gospodično odgovarjajočih let z doto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mejnik«. 16859-25

Dopisi

Vsaka beseda 2 din; davek 3 din. Za dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Mlada dama
s svojim stanovanjem išče prijatelja srednjih let, ki bi jo denarno podpiral. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Strogo diskretno«. 16860-24

Za italijansko konverzacijo
(ni pogoj), želim spoznati lepo, inteligentno, samostojno gospodično. Ne nad 23 let staro. Prosim ponudbe s sliko, katera se takoj vrne, na ogl. odd. Jutra pod »Konverzacija«. 16875-24

Stroji

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Pisalni stroj
dobro ohranjen se poceni proda. Poizve se: Jegličeva cesta št. 10, 7. stopnišče, II. nadstropje, vrata 57. 16873-29

Informacije

Vladimir Dolenc
inženjer, prej v Varaždinu, naj dvigne nujno pismo v ogl. odd. Jutra. 16882-31

SOKOL

Ljubljanski Sokol bo zažgal kres v čast naših apostolov Sv. Cirila in Metoda jutri v četrtek 4. VII. ob pol 21. uri na letnem telovadišču v Tivoliju. K udeležbi vabimo vse članstvo, naraščaj in deco. Uprava.

Sokol I. Ljubljana-Tabor obvešča ono članstvo in naraščaj, ki se je prijavilo za pokrajinski zlet v I. 1940 v Celju, da dvigne v društveni pisarni ob uradnih urah (17. — 20. ure) proti predložitvi potrdila o vplačanem znesku ob prijavi, zletni znak, kjer dobi obenem povrnjeno razliko med ceno znaka in vplačanim zneskom. Zdravo! Uprava.

Iz življenja na deželi

Iz Zagorja

z— **Kaj pa naj to pomeni?** vprašujejo radovedni Zagorjani in se pogovarjajo o naslednjem: Lani so prepleskali oba visoka farna zvonika. Delo, ki je bilo dovolj nevarno, je izvršil domač soliden starejši obrtnik v splošno zadovoljstvo glede cene in izdelka. Letos pa opravlja lažje delo pleskanja cerkvene strehe tuj obrtnik. Zlobneži trdijo, da je za težavnejše in nevarnejše delo dober domačin, ki ga ne bi bilo toliko škoda, če bi se slučajno zgodila nesreča. Drugo delo pa dobi oseba, ki danes v življenju kaj več pomeni.

z— **Predrzna hudobija iz maščevalnosti.** V zagorski dolini smo lahko zadnje čase o marsičem razpravljali. Najprej smo zvedeli, da je bil na neki žagi ukraden 17 m dolg gonilni jermen. Tat je imel prav lahko delo. Nedaleč od žage je namreč bilo veselo svatovanje pa je tat lahko izkoristil priliko, da je iz koristoljubja ali iz maščevalnosti odnesel jermen, vreden lepe denarje. Škoda pa je tem večja, kr so morali zaradi ukradenega jermena ustaviti obrat. Drugi dogodek, še predrznejši, je bil gotovo storjen iz maščevanja. Nedavni večer okrog 23. ure so čuli okrog Weinbergovega mlina prašičje cviljenje. Delovodja Pestotnik, ki ima tam svoj hlev, se je oborožen podal oprezat. Opazil je, da je čez potok Medijo zginila sumljiva senca, za katero je nekajkrat ustrelil. Ko je nato pogledal v svinjak, je našel prašička v smrtnem hropenju. Upamo, da bo preiskava našla zločinca, ki se je hotel na tak način maščevati nad vestnim delovodjo.

u— **Kolo žen zadrugark** priredi danes ob 16. v dvorani glasbenega društva »Sloge« Pražakova ul. 19, poskusno pranje s Čistinitom in čiščenje volnenih in svilenih oblek. Prinesite obleke in pletenine ter za sušenje brisačo s seboj. Ne bo Vam žal, če izgubite pol urice. Nato bomo priobčile natančna navodila za pranje v »Zadrugarju«. Žene zadrugarke in gospodinje, ne zamudite te lepe prilike!

Iz Krškega

kr— **Vidovdanska proslava.** Na večer pred Vidovim dnem je imel Sokol lepo prireditev. V sokolskem domu so se zbrali člani in članice, naraščaj in deca. Po pozdravu zastavi in igranju državne himne je starosta br. dr. Jan pozdravil navzočne zastopnike naše hrabre vojske, zastopnike uradov in članstvo. Sledili so deklamacije, recitacije in nastop ženskega naraščaja in članic, ki je bil odlično izveden. Slavnostni govor o pomenu Vidovega dne je imel br. Šterk. Po lepem programu, ki ga je pripravila s. Škrletova, so navzočni zapeli »Le naprej, brez miru . . .« in slovansko himno »Hej Slovani«.

kr— **Premestitev.** Minili teden se je poslovil od nas agilni sokolski delavec brat Karel Dvoržak, progovni nadzornik postaje v Vidmu—Krškem, ki je prestavljen v Mariboru. Brat Dvoržak je bil tih in vesten sokolski delavec in se je posebno izkazal kot gospodar društva. Mnogo je pomagal tudi pri gradbi sokolskega doma. Dalje je bil član župnega socialnega odseka in je tako mnogim članom uspešno pomagal. Vse te posle je vodil vestno in požrtvovalno. Zlasti pa se je uveljavil kot starosta društva. Ponovno izvolitev staroste je žal odklonil zaradi zaposlenosti v službi. Sokol v Krškem bo br. Dvoržaka zelo pogrešal. Želimo mu na novem službenem mestu mnogo zadovoljstva.

Iz Trbovelj

t— **Trboveljska sekcija UROIR** se je nedavno sestala v rudniški restavraciji, da se pogovori o aktualnih stanovskih zadevah. Sestanka so se udeležili skoraj vsi člani sekcije. Kot gostje pa so prišli med nas tudi komandant celjskega vojnega okrožja polkovnik Oskar Časak s svojim spremstvom in komandant tukajšnjega protiletalskega diviziona kapetan Vrečak s svojim pribočnikom. Predsednik sekcije, inšpektor inž. Rogl, je v uvodnem nagovoru pozdravil goste, nazdravil Nj. Vel. kralju Petru ter poudaril potrebo složnega in predanega dela rezervnih oficirjev za blagor domovine. Na sestanku so se obravnavala razna vprašanja, ki se tičejo položaja rez. oficirjev, zlasti glede na vojno opremo, nabavo uniform in strokovno izobrazbo, ki bi jo veljalo osvežiti z raznimi predavanji. G. Vrečak je obljubil, da v okviru sekcije v kratkem seznani člane z najvažnejšimi predpisi vojaške administracije, za kar vlada med člani veliko zanimanje. K besedi se je oglasil tudi polkovnik Časak, ki je naglasil resnost današnjih dni, ki od aktivnega in rezervnega častniškega zbora zahteva čim tesnejše sodelovanje, katero naj se kaže v podvojenem delu za dobro naše domovine. Njen narodni in vojaški branik naj bo baš rezervni oficir. Potek sestanka je vnovič pokazal veliko družnost rezervnih in aktivnih častnikov, ki stojijo ramo ob rami za obrambo domovine. G. Časak je izrazil svoje zadovoljstvo nad strumno organizacijo trboveljskih rez. častnikov in njihovo polno razumevanje za vojaške obrambne naloge, ki jih morajo vršiti, kadar nastopi čas.

t— **Vidov dan** so Trbovlje proslavile letos kar najsvečanejše. Po vsem kraju so že zgodaj zjutraj zaplapolale državne trobojke. Vse trgovine so bile zaprte. Povsod je vladalo praznično razpoloženje. Deca vseh šol se je pod vodstvom učiteljstva udeležila cerkvenih opravil ter se potem zbrala v šolah, kjer so vzgojitelji s prigodnimi nagovori raztolmačili pomen praznika vidovdanskih mučenikov za jugoslovensko stvar. Ob devetih je bilo v farni cerkvi oficielno bogosluženje, ki so se ga udeležili tudi predsedstvo občine z odborniki, zastopniki rudniške uprave, številni rezervni oficirji, predstavniki vojaških, orožniške in državne oblasti ter odposlanstva Sokola, Jadranske straže in gasilci z zastavami. Z vidovdansko proslavo je bilo zaključeno tudi šolsko leto. Meščanska šola je narodni praznik proslavila kot običajno s posebno prireditvijo v telovadnici. Ravnatelj Osterc je spregovoril deci lepe besede o prazniku in dodal pripombe k letošnjim učnim uspehom. Sledile so telovadne točke in zborno petje pod vodstvom g. Šuligoja. Spomenik kralja Aleksandra Osvoboditelja je bil okrašen s svežim cvetjem, s katerim je trboveljska mladina obložila podnožje kraljevske sohe, da da s tem vnovič vidnega izraza globoki ljubezni do Velikega kralja mučenika ki je globoko zasidrana v vseh trboveljskih srcih!

Iz Gornje Radgone

gr— **Smrtna kosa.** V Negovi je bil v četrtek pokopan upokojeni upravitelj negovske graščine in veleposestva kneza Trauttmannsdorfa g. Vincenc Steinbrenner. Po upokojitvi pred 15 leti se je bil preselil na svoje posestvo v Črešnjevcih pri Gornji Rodgoni, kjer živi njegova soproga ga. Renata. — V Apačah pa so v petek pokopali uglednega posestnika Antona Probsta iz Pogleda. Doživel je visoko starost 81 let. Pokojnik je bil po rodu apački Nemec, a ves čas lojalen jugoslovenski državljan. Kot tak je bil pri nekaterih svojih rojakih osovražen. Kot ugleden posestnik in poznavalec razmer v Apački kotlini je bil dolga leta sodni cenilec. Bil je med prebivalstvom priljubljen in spoštovan, kar je pričalo zlasti številno spremstvo na njegovi zadnji poti. — Obema rajnkima blag spomin!

R A D I O

Sreda, 3. julija

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Bolgari pojo in igrajo (plošče). — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Radijski šramel. — 14: Poročila. — 18.30: Mladinska ura: Slovenski literarni zemljevid VI., Koroška (prof. Fr. Vodnik). — 18.50: Haydnov škrjančkov kvartet (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 20.10: O pravicah upoklicancev v vojaško službo (sodnik g. Jože Tomc). — 20.30: Pevski zbor drž. policijske straže. — 20.15: Godalni kvartet s kitaro. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Operetni napevi (plošče).

Beograd 19.40: Plesna muzika. — 20.10: Bizetova opera »Carmen«. — **Zagreb** 20: Prenos iz Ljubljane. — 21: Nadaljevanje prenosa. — **Praga** 19.25: Lahka glasba. — 20.40: Zvočne slike. — 21.15: Dvořakova V. simfonija. — 22.30: Pester spored. — 23: češka glasba. — **Sofija** 19: Komorni koncert. — 20: Skrajšana opera »Janko in Metka«. — 20.30: Skrajšana opera »Mignon«. — 22: Bolgarska glasba.

Rabljen PARNI KOTEL
90—100 m² kurilne površine, 8—10 atm. pritiska
se kupi takoj
Biti mora v brezhibnem stanju. Ponudbe pod »Kotel« na oglasni oddelek »Jutra«.

Kupimo cca. 50 HP lokomobilo
Ponudbe poslati na Steklarno Hrastnik

Gostilna „Kramar“
NA KRAKOVSKEM NASIPU V LJUBLJANI
OBRATUJE že od 1. julija t. l.
Kuhinja prvovrstna, cene solidne. — Sprejemajo se abonentje!
Se priporoča gostilničar.

Staro železje!
Državno dobro Belje daje v prodajo okoli 10 vagonov raznega starega železja, ki leži v strojni delavnici v Kneževu oziroma v tovarni sladkorja na Branjinem Vrhu, kjer ga je moči videti.
Blago se prodaja po vidiku tel-kel, sortirano, po 1 kg franko vagon Beli Monastir.
Pogoje je moči dobiti na zahtevo brezplačno.
Plača se ob prevzemu.
Ponudbe se sprejemajo do 15. julija t. l. in to za vso količino.
Iz pisarne direkcije državnega dobra Belje v Kneževu štev. 13708/40.

NAPRODAJ DOBRO VPELJANA
zobozdravniška ordinacija v Zagrebu
z vsem inventarjem. Center mesta. Oprema popolnoma moderna (Röntgen, Unit). Interesenti naj pošljejo svoje naslove na Publicitas, d. d., Zagreb, Ilica 9 pod »Odlazak«.

NAJLEPŠE ČTIVO!
Ravljen: Zgodbe brez groze
Klabund: Pjotr-Rasputin
Ravljen: Črna vojna
Thompson: Sivko
Majerjeva: Rudarska balada
Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—
ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA KNAFLJEVA ULICA 5

ZAHVALA

Vsem, ki so najinemu predobremu možu in očetu

univ. prof.

dr. Josu Jurkoviču

DEKANU PRAVNE FAKULTETE UNIVERZE KRALJA ALEKSANDRA V LJUBLJANI

v času njegove bolezni kakorkoli lajšali njegovo trpljenje, ga ob smrti obsuli s cvetjem, se od njega slovesno poslovili in s svojim spremstvom na njegovi poslednji poti počastili njegov spomin, nas preostale pa tolažili v naši preveliki tugi, se iskreno in toplo zahvaljujeva.

Maša zadušnica se bo brala v cerkvi sv. Petra v četrtek, dne 4. julija 1940 ob 8. uri.

V LJUBLJANI, dne 3. julija 1940.

Žena MARIJA s sinom JOŽETOM

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Umrla nam je naša draga sestra, teta, stara teta in svakinja, gospodična

NAGLAS JAKOBINA

UČITELJICA V POKOJU

v 80. letu svoje starosti.

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, dne 4. julija 1940 ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti Novi trg št. 6, na pokopališče k Sv. Križu, kjer jo položimo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

LJUBLJANA, dne 2. julija 1940.

Žalujoči preostali

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.